

Druk nr XI/79/2025

Projekt uchwały z dnia 19 marca 2025 r.
zgłoszony przez Wójta Gminy Zwierzyn,
przygotowany przez sekretarza Gminy,
Opinia Radcy Prawnego
.....

**UCHWAŁA NR XI/.../2025
RADY GMINY ZWIERZYN**

z dnia 26 marca 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn
na lata 2024 - 2030"**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r.
o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572, 1907 i 1940)
oraz art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji
(t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278) Rada Gminy Zwierzyn uchwala, co następuje:

- § 1.** Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024 - 2030 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zwierzyn.
- § 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr XI/.../2025
Rady Gminy Zwierzyn
z dnia 26 marca 2025 r.

Gminny Program Rewitalizacji **Gminy Zwierzyn** na lata 2024-2030

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Spis treści

Wprowadzenie.....	5
1. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu	7
2. Podstawa prawna.....	9
3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	11
3.1 Spójność dokumentu z dokumentami strategicznymi rangi krajowej	11
3.2 Spójność GPR w skali regionalnej	12
3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy	14
4. Synteza diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	21
4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	21
4.2 Podsumowanie – wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	27
4.3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	31
5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	37
5.1 Podobszar Rewitalizacji Górecko	38
5.2 Podobszar Rewitalizacji Zwierzyn I.....	53
5.3 Podobszar Rewitalizacji Zwierzyn II.....	68
5.4 Podsumowanie analizy pogłębionej obszaru rewitalizacji.....	83
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	85
7. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	86
8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	92
8.1 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	113
9. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych	115
9.1. Komplementarność przestrzenna	115
9.2. Komplementarność problemowa	116
9.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	116
9.4. Komplementarność międzyokresowa	118
9.5. Komplementarność źródeł finansowania	122
9.6 Podsumowanie komplementarności	125
9.7 Dostępność.....	127
10. Indykatywne ramy finansowe	129
11. Opis struktury zarządzania	132
12. System monitoringu i oceny GPR	136
12.1 Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR oraz wskaźniki monitoringu	136
12.2 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	137
12.3 Aktualizacja GPR.....	139
12.4 Harmonogram realizacji	140
12.5 Koszty zarządzania.....	140

13. Upowszechnienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	142
13.1 Upowszechnienie opracowania GPR	142
13.2 Upowszechnienie wdrażania GPR	144
14. GPR jako strategia IIT (inny instrument terytorialny).....	146
15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	149
16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	149
17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.....	150
17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji	150
17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	150
Spis rysunków, tabel i wykresów.....	151
Załącznik 1. Matryca logiczna procesu rewitalizacji	154

Wprowadzenie

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 (GPR) to dokument operacyjny, stanowiący wyraz polityki rozwojowej Gminy Zwierzyn. GPR wskazuje cele i kierunki rozwoju w perspektywie długookresowej, a także daje możliwość realizacji kompleksowych, zintegrowanych i skoncentrowanych obszarowo przedsięwzięć rewitalizacyjnych zmierzających do wsparcia lokalnej społeczności, ładu przestrzennego, gospodarki, a także zrównoważonego rozwoju.

Koniecznym jest aby niniejsze opracowanie było zgodne z uregulowaniami prawnymi obowiązującymi w Polsce, dlatego przy tworzeniu dokumentu kierowano się zapisami:

- Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278),
- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609, 721),
- Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 (dokument opracowany przez Ministra Funduszy i Polityki Regionalne).

GPR Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 został przygotowany na podstawie metodyki zaproponowanej w poniższych publikacjach:

- Ekspertyza pn. „Ocena realizacji gminnego programu rewitalizacji. Praktyczny podręcznik dla samorządów lokalnych”. Ekspertyza współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 w ramach projektu Regiony Rewitalizacji, Warszawa , 2022 r.,
- „Rewitalizacja. Inspiracje i doświadczenia dla zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki“, Opole 2022 r.,
- W. Jarczewski (red.), *Delimitacja krok po kroku*, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Departament Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami, Warszawa 2017 r.,
- A. Jadach-Sepiolo (red.), *Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych*, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Departament Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami, Warszawa 2018 r.,
- A. Jadach-Sepiolo, K. Spadło, A. Kułaczkowska (red.), *Monitorowanie procesów rozwoju na poziomie wewnętrznym*, Warszawa 2020 r. Publikacja ta powstała w ramach projektu *Monitoring rozwoju lokalnego na poziomie miejskim i wewnętrznym*, realizowanego przez Związek Miast Polskich oraz Instytut Rozwoju Miast i Regionów w ramach umowy dotacji z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju (obecnie Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej),
- Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, *Ustawa o rewitalizacji. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2016 r.

Oddziaływanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 skoncentrowane jest na trzech podobszarach rewitalizacji: Górecko, Zwierzyn I oraz Zwierzyn II. Obszar zdegradowany

i obszar rewitalizacji mieszczące się w granicach administracyjnych gminy, wyodrębnione i scharakteryzowane zostały w niniejszym dokumencie, opierając się o wielokryterialną szczegółową diagnozę społeczną, przestrzenną oraz gospodarczą bazującą na danych ilościowych oraz jakościowych.

1. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Poniżej wskazane pojęcia należą do nomenklatury dotyczącej rewitalizacji i pochodzą z ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 278) oraz Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wydanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju 2 sierpnia 2016 r.:

OBSZAR ZDEGRADOWANY – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej w każdym z podobszarów.

OBSZAR REWITALIZACJI – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt. 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców Gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojkowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

PROGRAM REWITALIZACJI –

- gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).
- inicjowany, opracowany i uchwalony przez Radę Gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609, 721) wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji,

REWITALIZACJA – kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące

kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych), jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właściciele nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

STAN KRYZYSOWY – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitał społeczny, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

PRZEDSIĘWZIĘCIE REWITALIZACYJNE - przedsięwzięcie w rozumieniu art. 15 ust.1 pkt 5 ustawy, wynikające z programu rewitalizacji, tj. zaplanowane w programie rewitalizacji i ukierunkowane na

osiągnięcie jego celów, albo logicznie powiązane z treścią i celami programu rewitalizacji. Wynikanie przedsięwzięcia rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

2. Podstawa prawna

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 opracowany został zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278), uwzględniając wszystkie niezbędne elementy zarówno w sensie merytorycznym (zawartość poszczególnych rozdziałów), jak i organizacyjnym obejmującym proces partycypacji społecznej. Pozostałymi, również ważnymi aktami prawnymi regulującymi proces rewitalizacji są:

- Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, 1720),
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2023 r. poz. 344ze zm.),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2023 r. poz. 1054 ze zm.),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725).
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977ze zm.),
- Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1752 ze zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.),
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079).

Ponadto, niniejsze opracowanie sporządzone zostało zgodnie z wymogami zawartymi w *Umowie Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności na 2021-2027*, przyjętej dnia 30.06.2022 r., Ustawą o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U z 2022 poz. 1079), a także opublikowanymi przez Ministerstwo Funduszy i Polityki

Regionalnej Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji rozpoczęte zostało poprzez przeprowadzenie diagnozy delimitacyjnej, która umożliwiła wyodrębnienie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Zwierzyn. Potwierdzeniem zakończenia tego etapu było podjęcie uchwały nr LVIII/350/2023 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 30 października 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Zwierzyn (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Poz. 2023.2663). Niniejsza uchwała zgodnie z wymogami ustawowymi została poddana konsultacjom społecznym. Interesariusze mogli składać uwagi w formie elektronicznej, pisemnej oraz ustnej w dniach 18.09.2023-13.10.2023 r. Następnym krokiem było podjęcie uchwały nr LIX/354/2023 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030. Uchwała ta była podstawą do opracowania przedmiotowego Programu.

3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 został poddany analizie pod kątem zgodności i spójności z kluczowymi dokumentami planistycznymi i operacyjnymi w skali krajowej, regionalnej oraz lokalnej. Proces rewitalizacji, co do zasady ma wymiar lokalny i powinien kreować rozwój na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, jednak pośrednio przyczynia się do realizacji celów i założeń programów na poziomie regionu i kraju.

Poniżej przedstawiono schemat celów i kierunków działań GPR Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030.

Tabela 1 Schemat celów strategicznych i operacyjnych GPR Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030

Cel strategiczny	Kierunki działań
<p>1.</p> <p>Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców, poprzez wsparcie i aktywizację</p>	<p>1.1. Utworzenie warunków sprzyjających integracji różnych grup społecznych, w tym osób narażonych na ryzyko marginalizacji.</p> <p>1.2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.</p> <p>1.3. Stworzenie instytucji oferujących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców oraz poprawie jakości ich życia.</p>
<p>2.</p> <p>Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obiektom i przestrzeniom z uwzględnieniem działań na rzecz ochrony środowiska</p>	<p>2.1. Modernizacja i adaptacja budynków (pustostanów) w celu prowadzenia usług społecznych.</p> <p>2.2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych zgodnie z potrzebami mieszkańców.</p> <p>2.3. Rekultywacja zdegradowanych terenów, nadanie im nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych i poprawa bioróżnorodności.</p>

Źródło: opracowanie własne

3.1 Spójność dokumentu z dokumentami strategicznymi rangi krajowej

Niniejsze opracowanie jest spójne z identyfikowanymi na poziomie krajowym celami i kierunkami działań przedstawionymi w dokumentach zaprezentowanych poniżej w ujęciu tabelarycznym.

Tabela 2 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie krajowym

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym
<p>Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)</p> <p>Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) to dokument programowy, w którym określono cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje. Dokument stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (ang. <i>Recovery and Resilience Facility – RRF</i>).</p> <p>Program jest komplementarny z KPO głównie w zakresie działań na rzecz gospodarki, w tym rynku pracy i aktywności zawodowej mieszkańców. Obszary wsparcia wpisane w ramy KPO powiązane z założeniami GPR Gminy Zwierzyn to odporność i konkurencyjność gospodarki: nowe miejsca pracy, nowe inwestycje i wyższe</p>

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym

zarobki, pomoc rodzicom na rynku pracy, likwidacja barier prawnych i ułatwienia dla firm, innowacje i nowoczesne technologie.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030, zakładający rozwój gminy w wymiarze społecznym, infrastrukturalnym i środowiskowym jest zbieżny z celami szczegółowymi zapisanymi w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030).

Źródło: opracowanie własne

3.2 Spójność GPR w skali regionalnej

W poniższej tabeli zaprezentowano zgodność (komplementarność) Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 z dokumentami strategicznymi w skali regionalnej (na poziomie województwa). Spójność założeń GPR z dokumentami w skali wojewódzkiej ma znaczenie głównie z uwagi na programowanie wydatkowania środków dla samorządów terytorialnych w ramach funduszy europejskich, których główna część przypada na program regionalny.

Tabela 3 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie regionalnym.

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Dokument został przyjęty Uchwałą nr XXVIII/397/21 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 15 lutego 2021 r. Strategia stanowi, że Województwo Lubuskie w 2030 roku to „zielona kraina inteligentnych technologii”, cechująca się wysoką jakością życia mieszkańców.

GPR Gminy Zwierzyn, który przewiduje do realizacji działania dotyczące rewitalizacji obiektów, przestrzeni publicznych, rozwój infrastruktury publicznej, integrację społeczną jest spójny z następującymi celami operacyjnymi zapisanymi w Strategii:

Cel strategiczny 1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna

- Cele operacyjne:
  - 1.3 Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy
  - 1.4 Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu
  - 1.6 Rozwój potencjału turystycznego

Cel strategiczny 2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi

- Cele operacyjne:
  - 2.1 Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi
  - 2.2 Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów
  - 2.4 Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego
  - 2.5 Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

2.6 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej

Cel strategiczny 3. Integracja przestrzenna regionu

- Cele operacyjne:
  - 3.4 Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu
  - 3.7 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Cel strategiczny 4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę

- Cele operacyjne
  - 4.4 Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym
  - 4.5 Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa

Jednym z wyzwań Województwa Lubuskiego jest *Spójność przestrzenna – rozwój miast i obszarów wiejskich* poprzez rewitalizację obszarów zdegradowanych w gminach miejskich i wiejskich.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego

Dokument uchwalony 23 kwietnia 2018 r. uchwałą nr XLIV/667/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 2 maja 2018 r. poz. 1163).

GPR Gminy Zwierzyn spójny jest z poniżej wskazanymi celami Planu:

Cel strategiczny 1. Spójność terytorialna

- 1.2. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich
- 1.4. Rozwój infrastruktury technicznej, wzmacniającej ład ekologiczny

Cel strategiczny 2. Zrównoważony rozwój społeczny

- 2.2. Rozwój szkolnictwa w oparciu o potrzeby regionalnego rynku pracy
- 2.3. Wzrost dostępności do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej
- 2.4. Wspieranie włączenia zawodowego i społecznego
- 2.5. Dostosowanie usług społecznych do zmian trendów demograficznych
- 2.7. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego oraz budowanie na nich tożsamości regionalnej
- 2.8. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Cel strategiczny 3. Rozwój konkurencyjnej gospodarki

- 3.1. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego sektora gospodarczego
- 3.2. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej
- 3.5. Wzmocnienie kapitału ludzkiego poprzez inwestycje służące edukacji
- 3.9. Rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska
- 3.11. Kreowanie wizerunku i promocja marki Lubuskie
- 3.12. Rozwój potencjału turystycznego województwa

Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027

Komisja Europejska zatwierdziła program regionalny Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 decyzją nr C(2022) 8871 z dnia 7 grudnia 2022 r. do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” dla regionu lubuskiego w Polsce.

Komplementarność zapisów GPR z Programem jest istotna z punktu widzenia finansowania działań rewitalizacyjnych w Gminie Zwierzyn, zapisanych w dokumencie. Poniżej wskazano priorytety oraz cel szczegółowy Programu Europejskiego, z którymi spójne są założenia GPR Gminy Zwierzyn :

Priorytet 1. Fundusze Europejskie dla lubuskiej gospodarki

Priorytet 2. Fundusze Europejskie na zielony rozwój lubuskiego

Priorytet 5. Fundusze Europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury społecznej

Priorytet 6. Fundusze Europejskie na wsparcie obywateli – rynek pracy/edukacja/włączenie społeczne

Priorytet 7. Fundusze Europejskie na rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Priorytet 8. Fundusze Europejskie dla lokalnego lubuskiego

2.1.8.2 Cel Szczegółowy (ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Spójność Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 z dokumentami strategicznymi gminy (poziom lokalny) przedstawiona została w tabeli poniżej. Podobnie jak w przypadku zgodności na poziomie krajowym i regionalnym, komplementarność wykazana została na poziomie celów strategicznych i operacyjnych w skali lokalnej. Komplementarność założeń GPR z dokumentami strategicznymi na poziomie gminnym (lokalnym) przyczyni się do wzajemnego oddziaływania na osiągnięcie celów wskazanych w dokumentach, co w zamyśle powinno przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców całej gminy, szczególnie zaś obszaru rewitalizacji.

Tabela 4 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie lokalnym.

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym
Strategia Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030
<p>Misją Gminy Zwierzyn jest kompleksowa realizacja polityki społecznej w celu podniesienia jakości życia na terenie gminy, systematyczny rozwój sieci transportowej i poprawa skomunikowania z Gorzowem Wielkopolskim poprzez Gminę Santok, jak również dywersyfikacja struktury gospodarczej w oparciu o posiadane zasoby i potencjał turystyczny Noteci, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi między przestrzenią ekologiczną a przekształceniami i rozwojem całej gminy.</p> <p>Cel strategiczny 1: Wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej i jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie wysokiej jakości oferty usług publicznych   Kierunek działania 1. Poprawa jakości oferty i bazy oświatowej   Kierunek działania 2. Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej i usługowej   Kierunek działania 3. Animowanie życia sportowo-rekreacyjnego w gminie   Kierunek działania 4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego   Kierunek działania 5. Zapewnienie wysokiego standardu usług opiekuńczych i zdrowotnych   Cel strategiczny 2: Rozwój turystyki i wielosektorowej współpracy prowadzący do wzrostu gospodarczego   Kierunek działania 8. Rozwój sfer aktywności turystycznej   Kierunek działania 9. Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości   Cel strategiczny 3. Wysoka jakość środowiska naturalnego i jego bioróżnorodności i rozwinięta infrastruktura publiczna   Kierunek działania 14. Przystosowywanie do zmieniających się warunków klimatycznych   Kierunek działania 15. Wysoka jakość i dostępność przestrzeni publicznych</p> <p>Realizacja zaplanowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji przedsięwzięć przyczyni się nie tylko do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego, ale także przełoży się na osiągnięcie celów strategicznych wskazanych w Strategii Rozwoju Gminy.</p>
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zwierzyn na lata 2023-2030
<p>Zapisane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn przedsięwzięcia respektują poniższe zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zwierzyn:</p> <p>Cel Strategiczny I zintegrowany system pomocy osobom starszym, niesamodzielnym i niepełnosprawnym   Cel Operacyjny I.1 stworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych, niesamodzielnym i niepełnosprawnym   Cel Operacyjny I.2 podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych, niesamodzielnym i niepełnosprawnym   Cel Operacyjny I.3 stworzenie osobom starszym, niesamodzielnym i niepełnosprawnym warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej   Cel Strategiczny II rodzina i integracja społeczna   Cel Operacyjny II.1 zintegrowane działania profilaktyczne i edukacyjno- wychowawcze</p>

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

Cel Operacyjny II.2 rozwój infrastruktury pomocowej
 Cel Operacyjny II.3 tworzenie systemu wsparcia instytucji rodziny
 Cel Strategiczny III przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i wykluczeniu społecznemu
 Cel Operacyjny III.1 Tworzenie warunków do rozwoju zawodowego oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu
 Cel Operacyjny III.2 wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej w procesie włączania osób wykluczonych na rynek pracy
 Cel Operacyjny III.3 zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju

Zapisana w ramach Strategii wizja „Gmina Zwierzyn oferująca wysoką jakość usług społecznych, przeciwdziałająca wykluczeniu społecznemu i zaspokajająca potrzeby mieszkańców” wpisuje się wprost w założenia i kierunki działania ujęte w ramach GPR.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zwierzyn

Zapisane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 zadania biorą pod uwagę zapisy Studium pod kątem zagospodarowania terenów w poniżej wskazanych zakresach:

- Cel generalny: Określenie „otwartej” struktury przestrzennej gminy Zwierzyn uwzględniającej równowagę rozwoju ekologicznie uwarunkowanego, przyjmując następujące założenia:
  - otwartości dla:
    - aspiracji i potrzeb mieszkańców w tworzeniu szans na poprawę warunków życia,
    - tworzenie warunków do równowagi rozwoju w obszarze gminy w oparciu o miejscowe walory i zasoby przyrodnicze,

- Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

Jak wskazano w Studium : Obszary wskazane do rehabilitacji mogą być poddawane również działaniom zmierzającym do ich rewitalizacji czyli do ożywienia i uruchomienia procesów przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych mających na celu wyprowadzenie danego obszaru ze stanu kryzysowego, przywrócenie obszarowi jego funkcji i stworzenie warunków do jego rozwoju z wykorzystaniem jego charakterystycznych cech endogenicznych.

Zadania zapisane w Gminnym Programie Rewitalizacji uwzględniają uwarunkowania wynikające między innymi z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenów, stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, własności gruntów, jakości życia mieszkańców, zadań ponadlokalnych.

Strategia Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030		Zgodność z celami GPR	
Cel 1	Wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej i jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie wysokiej jakości oferty usług publicznych	Cel strategiczny rewitalizacji 1.	Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców
Cel 2	Rozwój turystyki i wielosektorowej współpracy prowadzący do wzrostu gospodarczego	Cel strategiczny rewitalizacji 2.	Rozwijanie funkcji społecznych w istniejących obiektach użyteczności publicznej oraz rekreacyjnym przestrzeniom publicznym
Cel 3	Wysoka jakość środowiska naturalnego i jego bioróżnorodności i rozwinięta infrastruktura publiczna		
Opis powiązań			

Zaplanowane do realizacji w ramach GPR projekty rewitalizacyjne przyczynią się do realizacji celów Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030. Projekty infrastrukturalne w GPR realizują przede wszystkim cele 2 oraz 3 Strategii Rozwoju natomiast projekty społeczne poprawią sytuację społeczną obszaru (zdefiniowaną przez cel 1 Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zwierzyn na lata 2023-2030		Zgodność z celami GPR	
Cel 1:	Zintegrowany system pomocy osobom starszym, niesamodzielnym i niepełnosprawnym	Cel strategiczny rewitalizacji 1.	Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców
Cel 2:	Rodzina i integracja społeczna		
Cel 3:	Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i wykluczeniu społecznemu		

Opis powiązań

Cele zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zwierzyn na lata 2023-2030 realizowane są przez projekty GPR w obrębie celach 2 i 3, koncentrujące się na włączeniu, integracji i aktywizacji społecznej.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zwierzyn		Zgodność z celami GPR	
Główne założenia kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy.	Obszary wskazane do rehabilitacji mogą być poddawane również działaniom zmierzającym do ich rewitalizacji czyli do ożywienia i uruchomienia procesów przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych mających na celu wyprowadzenie danego obszaru ze stanu kryzysowego, przywrócenie obszarowi jego funkcji i stworzenie warunków do jego rozwoju z wykorzystaniem jego charakterystycznych cech endogenicznych.	Cel strategiczny rewitalizacji 2.	Rozwijanie funkcji społecznych w istniejących obiektach użyteczności publicznej oraz rekreacyjnym przestrzeniom publicznym

Opis powiązań

Proponowane w GPR rozwiązania projektowe realizują główne założenia kierunków zmian w strukturze przestrzennej Gminy Zwierzyn kierowanych i wykorzystujących istniejące zasoby. Ponadto przedsięwzięcia infrastrukturalne zaplanowane są z uwzględnieniem działań na rzecz ochrony środowiska i zwiększenie bioróżnorodności w gminie.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są istotnymi dokumentami, które stanowią podstawę do podejmowania decyzji mających wpływ na kształtowanie zasobów wodnych i zasad gospodarowania. Zgodnie z II aktualizacją Planu, teren Gminy Zwierzyn znajduje się na obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Noteci. Wyznaczając cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPD) brano pod uwagę ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. W sytuacji gdy jednolita część wód osiągnęła już pożądany stan, celem jest nie pogorszenie tego stanu.

W tabeli poniżej przedstawiono wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) wraz z dedykowanymi im celami środowiskowymi na lata 2022-2027, które zlokalizowane są na terenie gminy Zwierzyn.

Tabela 5 JCWP w gminie Zwierzyn..

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCWP	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy na lata 2022-2027		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW6000091889849	Pełcz	PN - Potok lub strumień nizinny	NAT - naturalna część wód	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW600012188977	Noteć od Rudawy do ujścia	RwN - Wielka rzeka nizinna	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW6000091889869	Santoczna	PN - Potok lub strumień nizinny	NAT - naturalna część wód	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW6000151889789	Stara Noteć	P_org - Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	NAT - naturalna część wód	zły	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)]	zagrożona

						poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	
RW600015188989	Otok	P_org - Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	SCW - sztuczna część wód	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
RW600009188982	Młynówka	PN - Potok lub strumień nizinny	NAT - naturalna część wód	zły	umiarkowany stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

Na terenie gminy występują cieki naturalne oraz urządzenia melioracji wodnych – sieć drenarska oraz rowy melioracyjne. Utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów. Obowiązek ten obejmuje eksploatację, konserwację oraz remont w celu zachowania funkcji urządzeń wodnych.

Na obszarze gminy znajdują się także jednolita część wód podziemnych, cechująca się dobrym stanem ogólnym. Dla JCWPd przypisano cele środowiskowe, których osiągnięcie nie jest zagrożone.

Tabela 6 JCWPd w gminie Zwierzyn.

Kod JCWPd	Ogólna ocena stanu	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Obszar wyznaczony na mocy art. 7 do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	
						Stan ilościowy	Stan chemiczny
GW600034	dobry	dobry	dobry	Tak	dobry stan ilościowy dobry stan chemiczny	niezagrożona	niezagrożona

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza

Ważnym dokumentem dotyczącym gospodarowania wodami jest także Plan zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Odry. Według zawartych w nim informacji, obszar gminy jest zagrożony wystąpieniem powodzi – zagrożenie wynika przede wszystkim z obecności rzeki Noteci.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) jest dokumentem, który został sporządzony na podstawie art.183 – 185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 ze zmianami). Teren Gminy Zwierzyn znajduje się na obszarze, który został zakwalifikowany w klasach zagrożenia suszą rolniczą do klasy IV – ekstremalnie zagrożone, w klasach zagrożenia suszą hydrologiczną do klasy II – umiarkowanie zagrożone, a hydrogeologiczną do klasy I – słabo zagrożone.

Według klas łącznego zagrożenia suszą, obszar Gminy Zwierzyn określono jako silnie zagrożony suszą.

Do celów szczegółowych PPSS należą:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

4. Synteza diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

W niniejszym rozdziale przedstawiono podsumowanie diagnozy delimitacyjnej, która była bazą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Zwierzyn. W ślad za diagnozą delimitacyjną oraz Uchwałą nr LVIII/350/2023 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 30 października 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Zwierzyn, za obszar zdegradowany wskazano podobszar Gościmiec; podobszar Górecko; podobszar Zwierzyn I Sierosławice; podobszar Zwierzyn II oraz podobszar Żółwin, natomiast za obszar rewitalizacji podobszar Górecko, podobszar Zwierzyn I i podobszar Zwierzyn II.

4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego opiera się na katalogu wskaźników, które charakteryzują sytuację w gminie w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej. W celu przeprowadzenia trafnej diagnozy delimitacyjnej posłużono się dwoma różnymi metodami: statystyczną i przestrzenną. Obie skupiają się na zgromadzeniu rzetelnych materiałów oraz danych statystycznych, które następnie podlegają analizie. Dane udostępniły: Urząd Gminy Zwierzyn, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie, Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Krajeńskich oraz Komenda Powiatowa Policji w Strzelcach Krajeńskich.

Metoda statystyczna polega na poddaniu danych statystycznych (zastanych) przetworzeniu na potrzeby opracowania diagnozy. Natomiast metoda przestrzenna prezentuje zanalizowane dane w odniesieniu do przyjętych obszarów porównawczych i przedstawienie ich w formie graficznej.

Etapy przeprowadzania diagnozy delimitacyjnej:

1. Podział obszaru gminy Zwierzyn na jednostki porównawcze.
2. Wybór kryteriów (zmiennych) przedstawiających sytuację gminy.
3. Analiza wskaźnikowa w jednostkach porównawczych w sferze społecznej.
4. Wyodrębnienie obszarów o szczególnym nasileniu problemów społecznych.
5. Opracowanie syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej.
6. Analiza czynników gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych w sferze pozaspołecznej;
7. Wyodrębnienie obszarów porównawczych o najwyższym stopniu zdegradowania w sferze społecznej i pozaspołecznej.

8. Wyodrębnienie obszaru rewitalizacji – obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni oraz ludności.

4.1.1 Wyróżnione obszary statystyczne

W celu skutecznego podziału gminy na obszary porównawcze wykorzystano jednostki pomocnicze gminy, a mianowicie sołectwa. Następnie w ich obrębach przeprowadzono analizę porównawczą, która umożliwiła wyłonienie spośród nich obszaru zdegradowanego. Obszar ten znajduje się w trudnej sytuacji ze względu na koncentrację negatywnych zjawisk społecznych i pozaspołecznych. Wyodrębnione obszary porównawcze wraz z uwzględnieniem ich powierzchni oraz liczby mieszkańców przedstawia poniższa tabela.

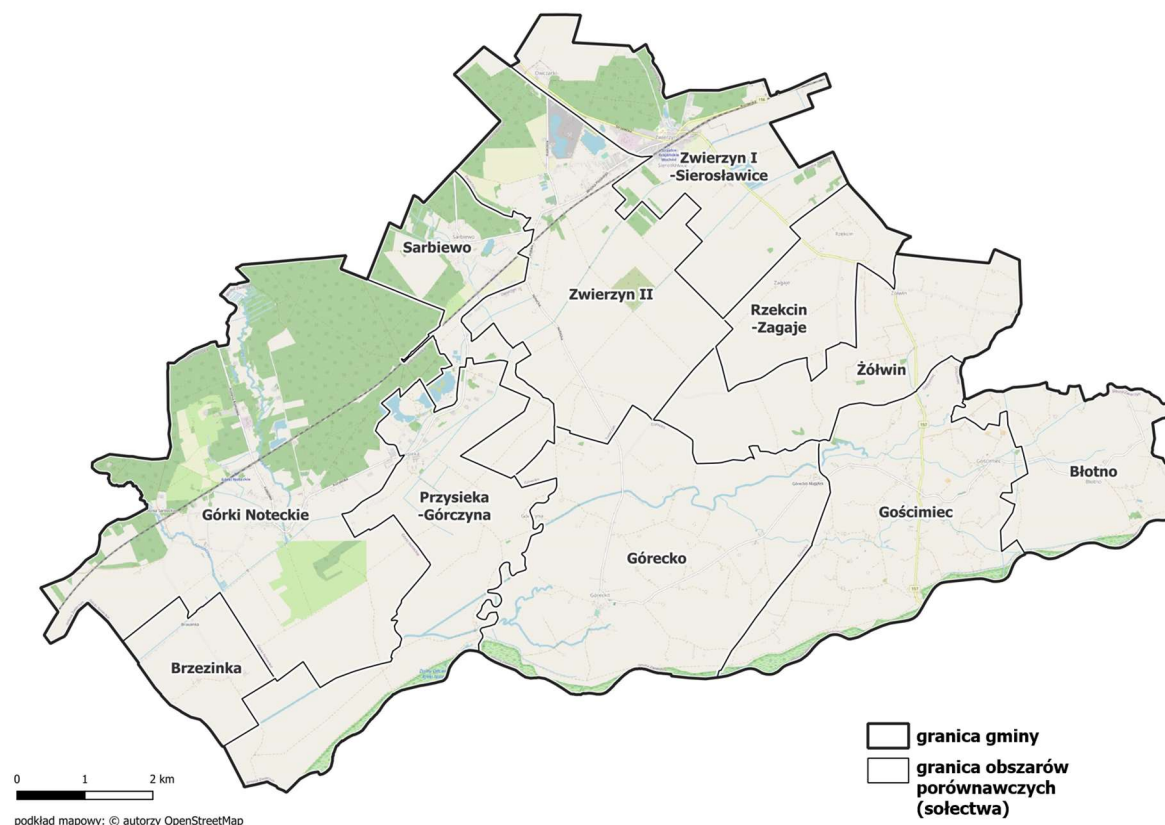
Tabela 7 Zestawienie obszarów porównawczych

Obszar nr	Nazwa obszaru	Powierzchnia [km ²]	Udział % powierzchni	Liczba ludności	Udział % ludności
1.	Błotno	5,46	5,5%	119	2,8%
2.	Brzezinka	2,74	2,7%	86	2,0%
3.	Gościmiec	9,96	9,9%	441	10,4%
4.	Górecko	14,17	14,2%	398	9,4%
5.	Górki Noteckie	21,04	21,0%	953	22,5%
6.	Przysieka - Górczyna	9,87	9,9%	170	4,0%
7.	Rzekcin - Zagaje	4,09	4,1%	141	3,3%
8.	Sarbiewo	4,89	4,9%	270	6,4%
9.	Zwierzyn I - Sierosławice	8,82	8,8%	666	15,8%
10.	Zwierzyn II	12,06	12,0%	789	18,7%
11.	Żółwin	7,03	7,0%	195	4,6%
Gmina		100,13	100,0%	4 228	100,0%

Źródło: opracowanie własne

Warto zwrócić uwagę na parametry charakteryzujące wybrane obszary porównawcze, które wpływają na wartość zmiennych. Jednostką o największej powierzchni są Górki Noteckie, a najmniejszej – Brzezinka. Górki Noteckie są również obszarem z najliczniejszą populacją, a Brzezinka z najmniej liczną. Poniższy rysunek w graficzny sposób prezentuje podział gminy.

Grafika 1 Podział gminy na obszary porównawcze

Źródło: opracowanie własne

4.1.2 Dobór kryteriów delimitacji

Zgodnie z art. 4 ustawy o rewitalizacji „w celu opracowania diagnoz służących [...] wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji [...] wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań”.

W celu przeprowadzenia rzetelnej analizy obszarów porównawczych konieczny jest właściwy zbiór wskaźników, które w odpowiedni sposób je zróżnicuje. Katalog zmiennych umożliwia wyodrębnienie obszarów gminy Zwierzyn, w których koncentracja oraz natężenie negatywnych zjawisk są najwyższe, co z kolei wskazuje na występowanie w nich stanu kryzysowego.

Poniżej przedstawiono katalog 25 zmiennych w podziale na 5 sfer. W tabeli znajduje się także opis metodologiczny, źródło danych oraz wskazanie, czy dana zmienna to stymulanta czy i destymulanta — w zależności od tego, czy wysoka wartość wskaźnika świadczy o rozwoju czy też o występowaniu zjawiska kryzysowego.

Tabela 8 Katalog wskaźników - kryteria delimitacji

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	STYMULANTA/ DESTYMULANTA
SFERA SPOŁECZNA	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający aspekt demograficzny. Zmienna obliczona jako różnica między liczbą urodzeń i zgonów na danym obszarze, podawany w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Stymulanta
	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący różnicę między zameldowaniami a wymeldowaniami ludności z danego obszaru, w określonym czasie. Wskaźnik wyrażony w formie przeliczeniowej na tysiąc mieszkańców obszaru. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Stymulanta
	Obciążenie demograficzne	Wskaźnik wyrażony jako stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (wiek 0-17 lat oraz 60 lat i więcej w przypadku kobiet oraz 65 lat i więcej w przypadku mężczyzn) do liczby ludności w wieku produkcyjnym (18-59 lat w przypadku kobiet i 18-64 lata w przypadku mężczyzn). Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Stymulanta
	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy, dotyczący osób poszukujących pracy i zarejestrowanych jako bezrobotne. Zmienna prezentowana w formie średniej przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Krajeńskich	Destymulanta
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określa liczę osób pozostających w rejestrze PUP przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Krajeńskich	Destymulanta
	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego, odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Strzelcach Krajeńskich	Destymulanta
	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący stan lokalnej społeczności w zakresie liczby klientów ośrodka pomocy społecznej w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zwierzyn	Destymulanta
	Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy społecznej, udzielanej lokalnej społeczności. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby świadczeń z pomocy społecznej na tysiąc mieszkańców.	Destymulanta

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	STYMULANTA/ DESTYMULANTA
		Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zwierzyn	
	Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy społecznej udzielanej mieszkańcom z niepełnosprawnością. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby świadczeń z tytułu niepełnosprawności na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zwierzyn	Destymulanta
	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych organizacji pozarządowych do liczby ludności. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Stymulanta
	Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców	Wskaźnik dotyczący życia publicznego i kulturalnego opisujący liczbę osób zapisanych do biblioteki w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Gminna Biblioteka Publiczna w Zwierzynie	Stymulanta
SFERA GOSPODARCZA	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: https://dane.biznes.gov.pl/	Stymulanta
	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi, a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający rozwój lokalnej gospodarki, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem różnicy nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych a wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: https://dane.biznes.gov.pl/	Stymulanta
SFERA ŚRODOWISKOWA	Ilość wyrobów azbestowych przypadających na 1 mieszkańca [kg/mieszkańca]	Wskaźnik zagrożenia wyrobami azbestowymi. Jego wartość wyliczono na podstawie masy wyrobów azbestowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca danej jednostki porównawczej. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Destymulanta
	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Wskaźnik opisujący, jaki odsetek budynków w poszczególnych obszarach znajduje się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym. Zmienna wyrażana w wartościach procentowych. Źródło danych: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	Destymulanta
	Średnie roczne stężenie PM2.5	Wskaźnik obliczono na podstawie mapy rozkładu przestrzennego średniego rocznego stężenia PM2,5 [µg/m3]. Mapa wykonana została w oparciu o modelowanie matematyczne przygotowane przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy oraz metodę obiektywnego szacowania. Źródło: https://powietrze.gios.gov.pl/	Destymulanta

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	STYMULANTA/ DESTYMULANTA
	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Wskaźnik przedstawia udział gospodarstw, w których źródłem jest paliwo stałe, a dokładniej odsetek tych punktów, wskazanych w ewidencji, których źródłem ogrzewania jest paliwo stałe. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Destymulanta
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Dostępność do punktów usług publicznych (apteki, banki, biblioteki, instytucje kultury, poczta, świetlice, urzędy)	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic na tysiąc mieszkańców (w znaczeniu organizacyjnym). Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Stymulanta
	Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	Wskaźnik prezentujący dostęp do przestrzeni rekreacyjnych w poszczególnych obszarach. Wskaźnik został oceniony na podstawie danych przestrzennych obrazujących udział terenów rekreacyjnych. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Stymulanta
	Dostępność komunikacyjna	Wskaźnik pokazuje dostępność infrastruktury przystankowej w poszczególnych obszarach. Wyrażony jest on jako liczba przystanków w danym obszarze do jego powierzchni. Źródło danych: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	Stymulanta
	Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający dostępność do opieki zdrowotnej na danym obszarze porównawczym. Wyrażony liczbą punktów opieki przypadającym na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: https://dane.biznes.gov.pl/	Stymulanta
	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Wskaźnik obrazuje udział terenów z nawierzchnią ziemną, zapewniającą naturalną wegetację. Wskaźnik zaprezentowany w formie udziału (odsetka) w stosunku do ogólnej powierzchni jednostki. Źródło danych: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	Stymulanta
	SFERA TECHNICZNA	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	Wskaźnik odnoszący się do liczby zabytków oraz pomników przyrody na danym obszarze. Zmienna wyrażona jako średnia liczba takich obiektów w przeliczeniu na km ² . Duża liczba takich obiektów stwarza konieczność podejmowania prac konserwatorskich oraz wymaga nakładów finansowych potrzebnych do zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn
Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji		Wskaźnik skupiający się na ocenie potrzeb związanych z termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Destymulanta
Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami		Wskaźnik odnoszący się do dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Destymulanta

Źródło danych: opracowanie własne.

4.2 Podsumowanie – wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Przeprowadzona w ramach niniejszej diagnozy delimitacyjnej analiza wskaźników (zmiennych) miała na celu wyodrębnienie obszaru zdegradowanego. Obszar ten wyróżnia się koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej z czterech sfer pozaspołecznych (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Ich skalę oraz stopień przedstawiają umieszczone w dokumencie rysunki z obszarami porównawczymi oraz tabele zmiennych. Wszystkie poddane analizie dane pochodziły ze sprawdzonych źródeł oraz ogólnodostępnych, rzetelnych opracowań oraz raportów. Zakres danych dla sfery społecznej jest najobszerniejszy ze względu na zapisy ustawy o rewitalizacji, która charakteryzuje tę sferę jako najistotniejszą.

Poszczególne etapy wyznaczania wskaźnika syntetycznego:

1. Normalizacja poszczególnych zjawisk kryzysowych – czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe;
2. Określenie charakteru wskaźnika (czy dany wskaźnik jest stymulantą czy destymulantą) oraz przekształcenie wartości wskaźników cząstkowych;
3. Wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego będącego sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych.

Tabela 9 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Czytelniczy bibliotek na 1000 mieszkańców
1.	Błotno	0,0	-33,6	46,9%	8,4	8,40	0,0	100,8	0,0	16,8	8,4	25,2
2.	Brzezinka	-34,9	11,6	68,6%	23,3	0,00	0,0	58,1	0,0	11,6	0,0	162,8
3.	Gościmiec	-13,6	15,9	61,5%	18,1	2,27	0,0	161,0	54,4	15,9	2,3	22,7
4.	Górecko	2,5	37,7	70,1%	22,6	7,54	0,0	175,9	133,2	15,1	7,5	80,4
5.	Górki Noteckie	-13,6	0,0	55,7%	15,7	4,20	3,1	98,6	81,8	18,9	3,1	241,3
6.	Przysieka - Górczyna	-5,9	23,5	59,3%	5,9	0,00	5,9	164,7	70,6	23,5	0,0	141,2
7.	Rzekcin - Zagaje	-7,1	14,2	64,0%	35,5	0,00	0,0	70,9	0,0	7,1	0,0	113,5
8.	Sarbiewo	7,4	3,7	64,1%	11,1	7,41	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	140,7
9.	Zwierzyn I Sierosławice	-9,0	24,0	62,2%	24,0	9,01	12,0	109,6	51,1	12,0	6,0	157,7
10.	Zwierzyn II	-8,9	30,4	63,6%	34,2	11,41	3,8	143,2	41,8	12,7	6,3	181,2
11.	Żółwin	0,0	-20,5	56,0%	25,6	5,13	10,3	261,5	194,9	46,2	0,0	46,2
	GMINA	-8,0	14,7	61,0%	21,8	6,39	4,0	124,6	64,3	15,6	4,0	147,6

Źródło: opracowanie własne

Tabela 10 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Czytelniczy bibliotek na 1000 mieszkańców	Syntetyczny wskaźnik degradacji
1.	Błotno	-0,67	2,02	-2,18	-1,24	0,83	-0,72	-0,31	-0,92	0,04	-1,57	1,36	-3,4
2.	Brzezinka	2,43	-0,09	1,16	0,29	-1,24	-0,72	-0,92	-0,92	-0,40	0,90	-0,63	-0,1
3.	Gościmiec	0,54	-0,29	0,07	-0,23	-0,68	-0,72	0,55	-0,04	-0,04	0,23	1,39	0,8
4.	Górecko	-0,89	-1,31	1,38	0,23	0,62	-0,72	0,77	1,22	-0,11	-1,32	0,56	0,4
5.	Górki Noteckie	0,54	0,45	-0,83	-0,48	-0,21	-0,01	-0,34	0,40	0,22	-0,02	-1,76	-2,0
6.	Przysieka - Górczyna	-0,15	-0,64	-0,28	-1,50	-1,24	0,61	0,61	0,22	0,62	0,90	-0,31	-1,2
7.	Rzekcin - Zagaje	-0,04	-0,21	0,44	1,55	-1,24	-0,72	-0,73	-0,92	-0,79	0,90	0,08	-1,7
8.	Sarbiewo	-1,33	0,28	0,46	-0,96	0,59	-0,72	-1,75	-0,92	-1,40	0,90	-0,31	-5,2
9.	Zwierzyn I Sierosławice	0,13	-0,67	0,17	0,37	0,98	1,99	-0,18	-0,10	-0,37	-0,87	-0,55	0,9
10.	Zwierzyn II	0,12	-0,97	0,39	1,43	1,57	0,14	0,30	-0,24	-0,31	-0,96	-0,89	0,6
11.	Żółwin	-0,67	1,41	-0,78	0,54	0,02	1,59	1,99	2,21	2,56	0,90	1,06	10,8
	GMINA	0,04	-0,23	-0,01	0,14	0,33	0,19	0,03	0,12	-0,06	-0,28	-0,41	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 11 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery, część 1

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Ilość wyrobów azbestowych na 1 mieszkańca [kg/mieszkańca]	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Średnie roczne stężenie PM2.5 [2022 rok]	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Dostępność punktów usług publicznych
1.	Błotno	25,2	0,00	546,9	0,0%	9,5	70,3%	8,4
2.	Brzezinka	23,3	0,00	167,7	0,0%	9,7	52,2%	11,6
3.	Gościmiec	34,0	2,27	341,4	10,9%	10,0	64,7%	2,3
4.	Górecko	37,7	5,03	530,0	0,0%	9,7	73,3%	2,5
5.	Górki Noteckie	46,2	0,00	161,2	3,9%	9,5	90,1%	2,1
6.	Przysieka - Górczyna	64,7	0,00	574,0	0,0%	9,5	90,0%	5,9
7.	Rzekcin - Zagaje	63,8	7,09	149,0	14,3%	9,6	75,9%	0,0
8.	Sarbiewo	92,6	0,00	122,1	9,5%	9,8	71,4%	0,0
9.	Zwierzyn I Sierosławice	123,1	6,01	86,5	55,4%	10,4	87,9%	7,5
10.	Zwierzyn II	59,6	2,53	109,6	16,3%	10,1	88,4%	1,3
11.	Żółwin	20,5	5,13	200,1	14,0%	9,9	78,5%	5,1
GMINA		60,8	2,60	219,8	15,5%	9,8	80,5%	3,3

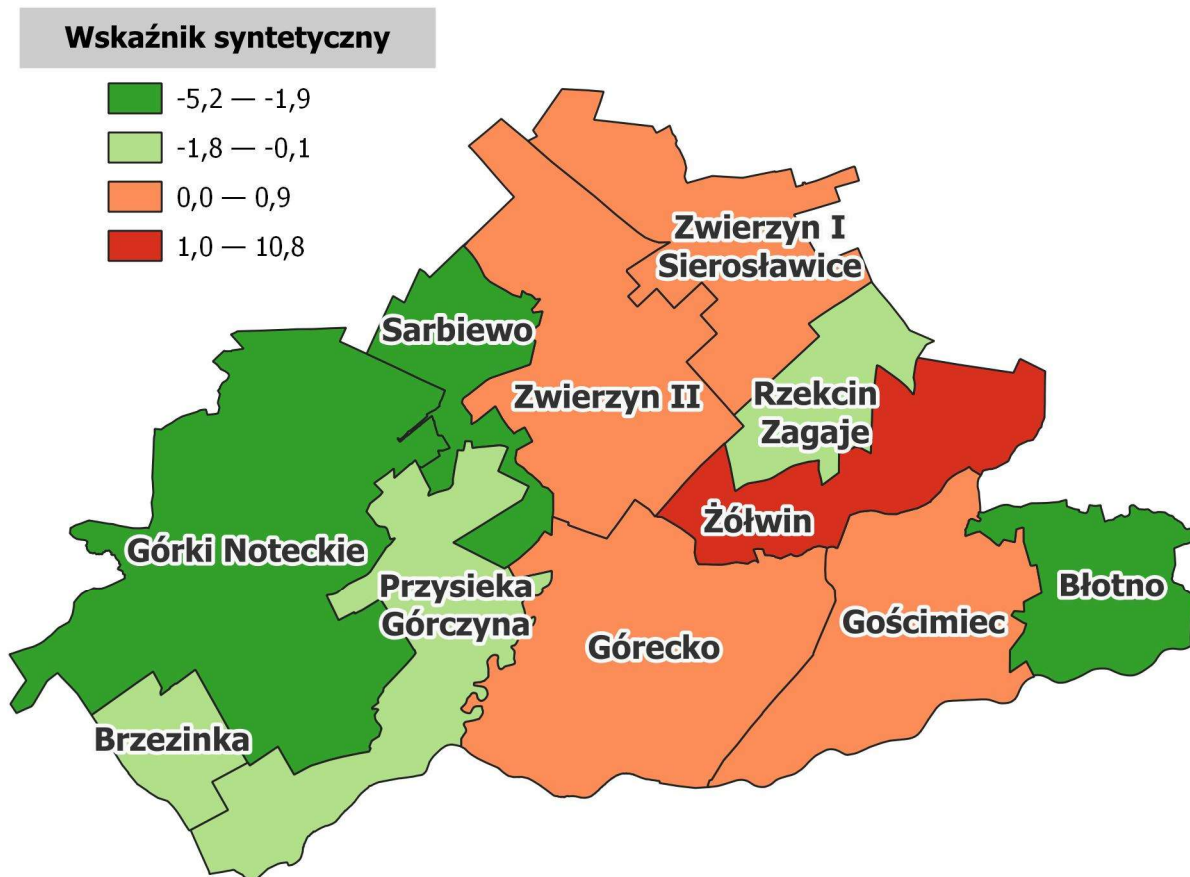
Źródło: opracowanie własne

Tabela 12 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery, część 2

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	Dostępność komunikacyjna	Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Liczba zabytków na km ²	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami
1.	Błotno	0,37	0,00	0,00	98,2%	0,00	0,0%	0,0%
2.	Brzezinka	0,37	0,00	0,00	98,1%	0,37	100,0%	100,0%
3.	Gościmiec	0,10	0,50	0,00	96,0%	0,10	66,7%	66,7%
4.	Górecko	0,07	0,21	2,51	98,0%	0,00	33,3%	66,7%
5.	Górki Noteckie	0,14	0,05	3,15	96,7%	0,00	0,0%	33,3%
6.	Przysieka - Górczyna	0,00	0,00	5,88	98,5%	0,00	100,0%	100,0%
7.	Rzekcin - Zagaje	0,00	0,73	14,18	97,5%	0,00	—	—
8.	Sarbiewo	0,20	0,41	0,00	95,0%	0,41	—	—
9.	Zwierzyn I Sierosławice	0,34	0,45	1,50	94,1%	0,11	0,0%	80,0%
10.	Zwierzyn II	0,08	0,17	7,60	95,8%	0,00	33,3%	66,7%
11.	Żółwin	0,28	0,43	0,00	97,6%	0,14	100,0%	0,0%
GMINA		0,15	0,23	3,31	96,8%	0,06	33,3%	61,9%

Źródło: opracowanie własne

Grafika 2 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie sfery społecznej

Źródło: opracowanie własne

Przeprowadzona analiza czynników wskazała natężenie negatywnych zjawisk społecznych w 5 obszarach: podobszarze Zwierzyn I Sierosławice, podobszarze Zwierzyn II, podobszarze Górecko, podobszarze Żółwin oraz podobszarze Gościmiec wskazanych jako obszar zdegradowany Gminy Zwierzyn.

Na wskazanych powyżej podobszarach wartość syntetycznego wskaźnika degradacji w obszarze społecznym, była najwyższa spośród wszystkich badanych jednostek. Niniejsze dowodzi na potrzebę wdrożenia skutecznej interwencji rewitalizacyjnej jednocześnie w wymiarze społecznym, jak i infrastrukturalnym. Koniecznym staje się przeprowadzenie zmian, poprzez które poprawi się komfort życia mieszkańców.

4.3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 9. ust. 1. ustawy o rewitalizacji: „Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240, z 2024 r. poz. 731, 1081), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
2. środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
3. przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
4. technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”.

W przypadku gminy Zwierzyn natężenie negatywnych zjawisk społecznych odnotowano w 5 obszarach, które wskazano jako obszar zdegradowany: podobszar Gościmiec; podobszar Górecko; podobszar Zwierzyn I Sierosławice; podobszar Zwierzyn II oraz podobszar Żółwin.

Łącznie obszar zdegradowany zajmuje powierzchnię 52,04 km² (52,0% powierzchni gminy) oraz jest zamieszkały przez 2 489 osób (58,9% mieszkańców gminy).

Zgodnie z zapisami ustawy przeanalizowana została skala występujących zjawisk negatywnych o charakterze społecznym oraz pozaspołecznym na terenie wyznaczonego obszaru zdegradowanego.

Poniższa lista przedstawia zaobserwowane niekorzystne sytuacje oraz problemy z podziałem na sfery:

- a) społeczną – ujemny przyrost naturalny, wysokie obciążenie demograficzne, wysoka liczba klientów pomocy społecznej (w tym wysoka liczba udzielonych świadczeń stałych), niski poziom aktywności społecznej (niska liczba organizacji pozarządowych);
- b) gospodarczą – umiarkowana liczba podmiotów gospodarczych;
- c) środowiskową – niebezpieczna ilość wyrobów azbestowych oraz wysoki procent udziału gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe (negatywny wpływ na jakość powietrza i stan zdrowia mieszkańców);
- d) przestrzenno-funkcjonalną – mała ilość terenów rekreacyjnych, zagrożenie wykluczeniem transportowym i niska dostępność komunikacyjna, niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej;
- e) techniczną – wysoka liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji lub dostosowania do osób ze specjalnymi potrzebami.

W poniższej tabeli zestawiono wyniki przeprowadzonej analizy wskaźnikowej, która posłużyła wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w gminie Zwierzyn.

Tabela 13 Obszar porównawcze – podsumowanie występowania problemów społecznych i pozaspołecznych

Obszar porównawczy		Syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej	Liczba problemów występujących
Obszar 3	Gościmiec	0,8	11/14
Obszar 4	Górecko	0,4	7/14
Obszar 9	Zwierzyn I Sierostawice	0,9	7/14
Obszar 10	Zwierzyn II	0,6	10/14
Obszar 11	Żółwin	10,8	5/14

Źródło: opracowanie własne

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji uwzględniono zapisy art. 10 pkt. 2 ustawy o rewitalizacji: „Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic”. Ponadto z OR usunięto tereny niezabudowane oraz te o charakterze rolnym, skupiono się natomiast na obszarach zamieszkałych i zurbanizowanych.

W obrębie obszaru rewitalizacji wydzielono trzy podobszary:

– **Podobszar rewitalizacji Górecko** o powierzchni 0,10 km² stanowi 0,1% całej powierzchni gminy, a liczba zamieszkującej go ludności to 47 osób, co stanowi 1,1% populacji gminy. Teren rewitalizacji obejmuje centrum wsi z boiskiem sportowym (należącym do Klubu Sportowego „NOTEĆ” Górecko) oraz zabytkowym kościołem rzymskokatolickim z 1789.

Grafika 3 Podobszar rewitalizacji Górecko

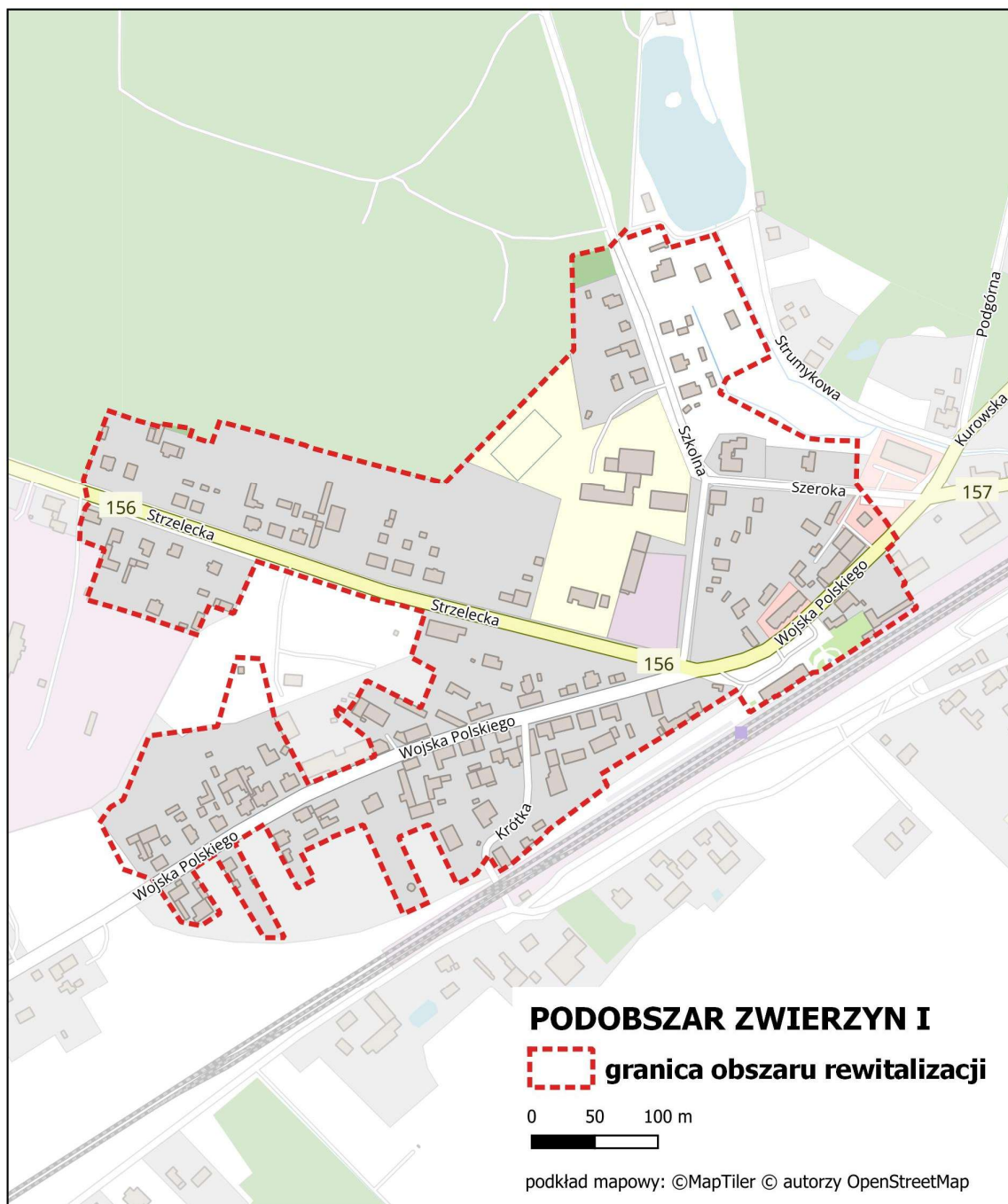

Źródło: opracowanie własne

– **Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I** o powierzchni 0,18 km² stanowi niemal 0,2% całej powierzchni gminy, a liczba zamieszkującej go ludności to 309 osób, co stanowi 7,3% populacji gminy. Obszar obejmuje centrum wsi oraz ważne punkty takie jak: usługi (w tym punkt pocztowy oraz bank), obiekty oświaty, dworzec kolejowy, posterunek policji, Gminny Ośrodek Kultury, Gminną Bibliotekę Publiczną oraz Ochotniczą Straż Pożarną.

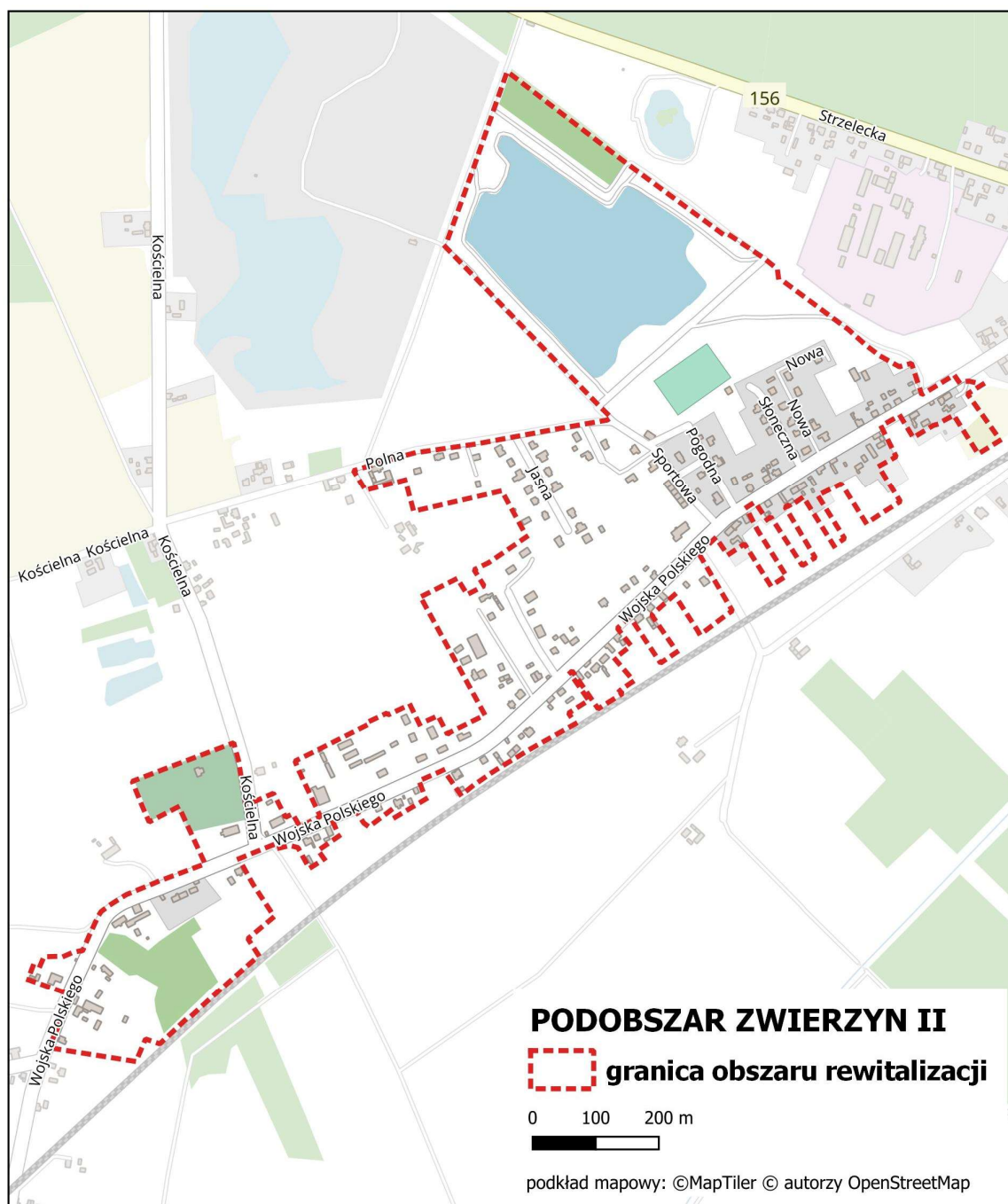
Grafika 4 Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I

Źródło: opracowanie własne

– **Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II** o powierzchni 0,57 km² stanowi niemal 0,6% całej powierzchni gminy, a liczba zamieszkującej go ludności to 420 osób, co stanowi 9,9% populacji gminy. Obszar obejmuje między innymi tereny rekreacyjne i sportowe, a także punkty usług (w tym opieki zdrowotne).

Grafika 5 Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II

Źródło: opracowanie własne

łącznie obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 0,84 km² (0,9% powierzchni gminy) oraz jest zamieszkały przez 776 osób (18,4% mieszkańców gminy). Oznacza to, że wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia wymagania zawarte w ustawie o rewitalizacji odnośnie do powierzchni oraz liczby ludności obszaru.

Tabela 14 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych

Obszar Zdegradowany	Powierzchnia [km ²]	Udział w powierzchni gminy	Ludność [os]	Udział w ludności gminy
Gościmiec	9,96	9,9%	441	10,4%
Górecko	14,17	14,2%	398	9,4%
Zwierzyn I Sierosławice	8,82	8,8%	666	15,8%
Zwierzyn II	12,06	12,0%	789	18,7%
Żółwin	7,03	7,0%	195	4,6%
OZ	52,04	51,9%	2 489	58,9%
Obszar Rewitalizacji	Powierzchnia [km ²]	Udział w powierzchni gminy	Ludność [os]	Udział w ludności gminy
Górecko	0,10	0,1%	47	1,1%
Zwierzyn I Sierosławice	0,18	0,2%	309	7,3%
Zwierzyn II	0,57	0,6%	420	9,9%
OR	0,85	0,9%	776	18,3%

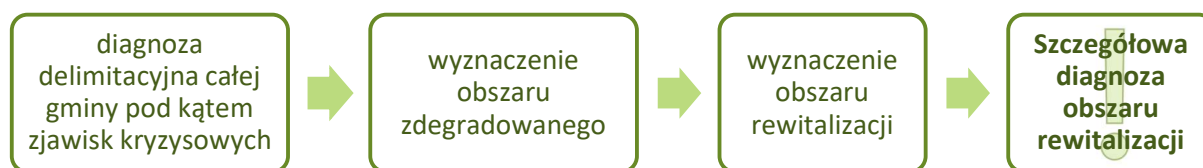
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

Na wyznaczenie obszaru rewitalizacji w zawężonym kształcie miała wpływ ocena potencjału przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych oraz aktualny stan zagospodarowania terenu, który może mieć znaczenie dla realizacji potencjalnych przedsięwzięć. W wybranych częściach obszaru zdegradowanego obserwuje się szczególne natężenie problemów społecznych oraz współwystępujących z nimi problemów w sferze gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej.

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji, o której mówi art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji, jest jednym z kluczowych elementów gminnego programu rewitalizacji. Polega ona na analizie występujących zjawisk kryzysowych oraz potencjałów rozwojowych obszaru rewitalizacji. Przeprowadzenie diagnozy szczegółowej jest następstwem wcześniejszego wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Cel analizy sprowadza się do szczegółowego rozpoznania i zbadania problemów występujących w obszarze rewitalizacji, a także ich występowania i powiązań przyczynowo-skutkowych pomiędzy nimi. Analiza obejmuje także lokalne potencjały charakteryzujące obszar rewitalizacji, których wykorzystanie pozwoli na zaplanowanie interwencji ukierunkowanej na zminimalizowanie zjawisk kryzysowych i ich negatywnych skutków. Diagnoza pogłębiona stanowi kluczową część gminnego programu rewitalizacji. Po jej opracowaniu możliwe jest podjęcie działań zmierzających do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji i całej gminy.

Schemat 1 Etapy przygotowania części diagnostycznej GPR.

Podstawą wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji w gminie Zwierzyn była analiza danych zastanych, która skupiała się na analizie poszczególnych obszarów gminy pod kątem występującej w nich sytuacji w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej (zgodnie z art. 9 ustawy o rewitalizacji). Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostały przyjęte w drodze Uchwały nr LVIII/350/2023 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 30 października 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Zwierzyn (opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego, pozycja 2663 w dniu 7.11.2023 r.)

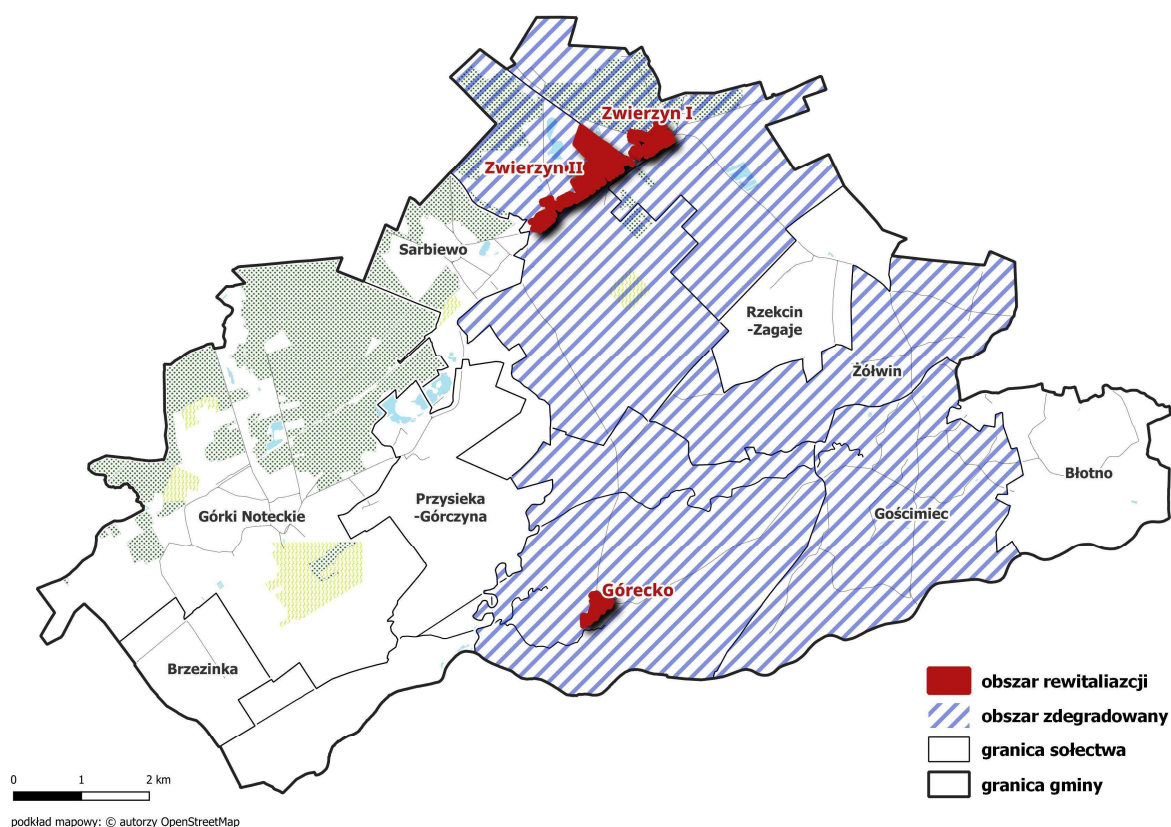
Przy opracowaniu analizy pogłębionej obszaru rewitalizacji wykorzystano następujące źródła informacji:

1. Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Zwierzyn (tzw. diagnoza delimitacyjna),

2. Dane statystyczne udostępnione przez Urząd Gminy Zwierzyn, Gminny Ośrodek Pomocy w Zwierzynie, Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Krajeńskich oraz Komendę Powiatową Policji w Strzelcach Krajeńskich, a także danych GUS,
3. Spacer studyjny po podobszarach rewitalizacji przeprowadzony w dniu 28 września 2023 roku, zrealizowany przez wykonawcę, wraz ze sporządzeniem dokumentacji zdjęciowej miejsc o szczególnym znaczeniu dla planowanego procesu rewitalizacji,
4. Dokumenty planistyczne, opracowania strategiczne Gminy Zwierzyn; opracowania statystyczne.

Obszar rewitalizacji gminy Zwierzyn składa się z trzech podobszarów wyznaczonych w granicach trzech miejscowości sołeckich gminy: Górecko, Zwierzyn I - Sierosławice i Zwierzyn II. Łączna powierzchnia obszaru wynosi 0,84 km² - 0,9% powierzchni gminy i liczy 776 osób, co stanowi 18,4% populacji całej gminy.

Grafika 6 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w gminie Zwierzyn.

5.1 Podobszar Rewitalizacji Górecko

Podobszar rewitalizacji Górecko leży w południowej części gminy Zwierzyn, na terenie wsi sołeckiej Górecko. Podobszar został wyznaczony w części najintensywniejszej zabudowy sołectwa, którego charakter jest typowy dla wsi, przeważają tu tereny rolne i leśne, a zabudowa jest mocno rozproszona.

Podobszar, jak wspomniano powyżej to najmocniej zabudowana część sołectwa. Na jego terenie znajdują się budynki mieszkalne i istotne dla lokalnej społeczności instytucje i przestrzenie publiczne takie jak kościół parafialny, Ochotnicza Straż Pożarna w Górecku, boisko sportowe, czy plac zabaw. Podobszar leży na terenie obszaru chronionego Krajobrazu Dolina Warty i Dolnej Noteci oraz obszaru specjalnej ochrony Natura 2000 Dolina Dolnej Noteci.

Grafika 7 Ortofotomapa podobszaru rewitalizacji Górecko.

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Zachowana historia wsi Górecko to głównie historia kościoła parafialnego znajdującego się w podobszarze rewitalizacji Górecko. Kościół został wzniesiony w 1768 r. przez Jana Jakub Zamoyskiego. Zgodnie ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, podobszar charakteryzuje ruralistyczny układ przestrzenny wielodrożnicy oraz układ osadnictwa XIX i XX w. o rozproszonej zabudowie parcelacji holenderskiej. Układ ruralistyczny wpisany jest do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Podobszar rewitalizacji Górecko zajmują powierzchnię 10 ha (0,1% całej gminy), a liczba jego mieszkańców wynosi 47 osób (1,1% populacji gminy). Jest to najmniejszy z wyróżnionych podobszarów rewitalizacji, zarówno pod względem powierzchni jak i liczby ludności.

Tabela 15 Powierzchnia i liczba ludności podobszaru rewitalizacji Górecko.

	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni	Ludność [os]	Udział ludności
Podobszar rewitalizacji Górecko	10	0,1%	47	1,1%
Obszar rewitalizacji łącznie	84	0,9%	776	18,4%
Gmina Zwierzyn	10 013	-	4 228	-

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 8 ortofotomapa podobszaru rewitalizacji.

Sfera społeczna

Podobszar Górecko został wskazany do rewitalizacji z uwagi na występujące na nim natężenie problemów o charakterze społecznym. Potwierdzeniem jest wartość wyliczonego syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej, który przyjął dla obszaru porównawczego Górecko wartość 0,7, przy jego wartości dla całej gminy równej -0,1.

Jednym ze składowych do wyliczenia syntetycznego wskaźnika były zmienne dotyczące sytuacji demograficznej występującej w podobszarze. Wskaźnik obciążenia demograficznego, obliczony jako stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjny i poprodukcyjny) do liczby osób w wieku produkcyjnym przyjął tutaj wartość najwyższą w całej gminie – 75%. Biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, obciążenie demograficzne osobami starszymi wyniosło w obszarze 30,3%, co dało wynik wyższy od średniej dla całej gminy o ponad 2 p.p. i jeden z wyższych w całej gminie. Oznacza to postępujące starzenie się społeczności podobszaru, co z kolei determinuje konieczność zapewnienia seniorom odpowiedniej jakości życia, mierzonej takimi czynnikami jak dostępność do usług, w tym przede wszystkim publicznych i zdrowotnych, czy dostępność do przestrzeni publicznych i aktywizację. Działania takie będą miały znaczenie w kwestii przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, które jest zagrożeniem dla seniorów.

Tabela 16 Obciążenie demograficzne w podobszarze rewitalizacji Górecko.

	Obciążenie demograficzne	Obciążenie demograficzne osobami starszymi
Podobszar rewitalizacji Górecko	75%	30,3%
Obszar całej gminy	61,0%	28,2%

Źródło: opracowanie własne

Pozytywnym zjawiskiem demograficznym w podobszarze jest przyrost naturalny i saldo migracji, które w ostatnich latach zmieniły tendencję z ujemnej na dodatnią. Średnie saldo migracji dla całej gminy, również jest dodatnie (14,7), jednak w przypadku podobszaru Górecko, wartość ta jest ponad 2,5 razy wyższa (37,7). Wpływ na taką sytuację może mieć wzrost zainteresowania podobszarem jako miejscem do życia, o czym świadczy także dodatni przyrost naturalny w podobszarze, przy średnim dla gminy ujemnym przyroście naturalnym.

Tabela 17 Zjawiska demograficzne w podobszarze rewitalizacji Górecko.

	Saldo migracji na 1000 mieszkańców			Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022

Podobszar rewitalizacji Górecko	-43,3	15,3	37,7	-10,2	2,6	2,5
Obszar całej gminy	0,9	4,6	14,7	-5,5	-5,1	-8,0

Źródło: opracowanie własne

Wysoką skalę problemów społecznych z jakimi borykają się mieszkańcy podobszaru obrazuje zapotrzebowanie na świadczenia pomocowe. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców podobszaru, ponad 170 to klienci Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, przy średniej dla całej gminy wynoszącej 124,9. Zdiagnozowano także znacznie wyższą intensywność pobierania świadczeń stałych przez osoby zamieszkujące obszar Górecka. W 2022 r. na 1000 jego mieszkańców udzielonych zostało 108 świadczeń stałych, podczas gdy średnio w gminie udzielono ich 64,3 na 1000 mieszkańców. Kolejnym problemem społecznym, który został zidentyfikowany w podobszarze jest wyższy niż w gminie poziom bezrobocia. Wskaźnik osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców wynosi w podobszarze 42,6, przy średniej dla gminy 21,8. Niekorzystnie przedstawiają się także zmienne dotyczące długotrwałego bezrobocia. Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców przyjął w podobszarze wartość 21,3, przy średniej jego wartości dla całej gminy równej 6,4.

Wysokie zapotrzebowanie na pomoc społeczną i bezrobocie świadczą o znacznych problemach z jakimi borykają się na co dzień mieszkańcy podobszaru. Wiąże się to, jak wykazała analiza delimitacyjna, z współwystępowaniem i natężeniem innych negatywnych zjawisk dotyczących społeczności. Problemami z jakimi mierzą się rodziny zamieszkujące podobszar to głównie przemoc i uzależnienia. Zgodnie z danymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, wskaźnik liczby osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców wynosi w podobszarze 21,3, a jego wartość dla całej gminy jest równa 9,0. Równie niekorzystnie przedstawiają się dane dotyczące ofiar przemocy w rodzinach zamieszkujących podobszar. W przeliczeniu na 1000 jego mieszkańców ponad 20 to ofiary przemocy. Opisane powyżej zjawiska, zaczynając od bezradności w życiu codziennym i ubóstwa, bezrobocia, przez zjawiska patologiczne (przemoc i alkoholizm) determinują konieczność podejmowania działań wspierających mieszkańców dotkniętych ich skutkami.

Z zakresu uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym przeanalizowano wskaźnik dotyczący mieszkańców podobszaru zapisanych do biblioteki gminnej. Jego wartość dla obszaru Górecko wynosi 80,4 i jest znacznie niższa niż średnia dla całej gminy (147,6). Wpływ na niską aktywność mieszkańców w tym zakresie ma zdiagnozowana ograniczona dostępność komunikacyjna. Przez co niemobilni mieszkańcy, w tym seniorzy narażeni są na wykluczenie komunikacyjne.

Pozytywnym aspektem, sprzyjającym rozwojowi społecznemu jest funkcjonowanie organizacji pozarządowych na terenie podobszaru: Stowarzyszenie odnowy wsi Górecko, Koło Gospodyń Wiejskich

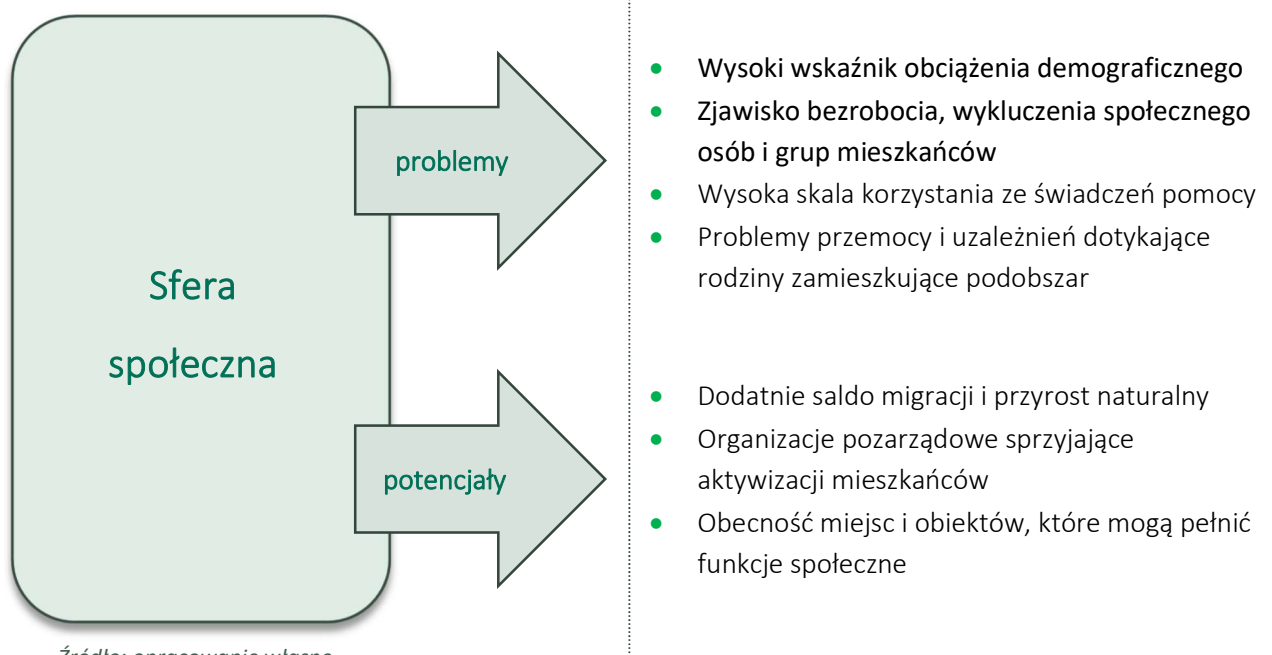
oraz Klub Sportowy NOTEĆ Górecko. Szeroki zakres działalności organizacji pozarządowych ich funkcjonowanie stanowi istotny potencjał rozwoju sfery społecznej w podobszarze. Zarówno stowarzyszenie odnowy wsi Górecko jak i Koło Gospodyń Wiejskich w swojej działalności wskazuje szereg inicjatyw sprzyjających rozwojowi lokalnemu. Z perspektywy rewitalizacji należy wyróżnić działania takie jak aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego, budowanie świadomości obywatelskiej, czy promowanie rozwoju i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego regionu. Klub sportowy swoimi działaniami sprzyja włączeniu mieszkańców w życie gminy i ich aktywizacji poprzez inicjatywy sportowo-rekreacyjne. Organizacje stanowią ważnego partnera w procesie rewitalizacji, ich działania wpisują się wprost w założenia poprawy sytuacji społecznej mieszkańców.

Tabela 18 Dane sfery społecznej w podobszarze rewitalizacji Górecko.

	Podobszar rewitalizacji Górecko	Obszar całej gminy
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	37,7	14,7
Obciążenie demograficzne	70,1%	61,0%
Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców	21,3	9,0
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	22,6	21,8
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	7,5	6,4
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	3,8%	3,5%
Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	21,3	5,9
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	170,2	124,9
Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze świadczeń na 1000 mieszkańców	85,1	70,2

Źródło: opracowanie własne

Schemat 2 Problemy i potencjały sfery społecznej w podobszarze Górecko.

Źródło: opracowanie własne

Sfera środowiskowa

W diagnozie delimitacyjnej, w ramach sfery środowiskowej zbadano czynniki wpływające na jakość i stan środowiska naturalnego w gminie i poszczególnych obszarach. Uwzględniono takie aspekty jak występowanie niebezpiecznych wyrobów zawierających azbest, zagrożenie hałasem komunikacyjnym, nie ekologiczne źródła ciepła w gospodarstwach domowych oraz stężenie zanieczyszczeń powietrza. Niekorzystnym zjawiskiem zidentyfikowanym w podobszarze Górecko jest wysokie zagrożenie zdrowotne i środowiskowe spowodowane dużą ilością wyrobów azbestowych występujących na budynkach. Na mieszkańca podobszaru przypada 530 kg azbestu, ponad dwukrotnie więcej niż średnio w całej gminie (219,8).

Tabela 19 Niebezpieczne wyroby azbestowe w podobszarze Górecko.

	Ilość wyrobów azbestowych/ mieszkańca [kg/mieszkańca]
Podobszar rewitalizacji Górecko	530,0
Obszar całej gminy	219,8

Źródło: opracowanie własne

Pozostałe badane zmienne dla podobszaru Górecko nie przewyższyły średnich dla całej gminy. Na dobrą jakość i stan środowiska naturalnego w podobszarze ma wpływ kilka czynników, w tym między innymi niski poziom zabudowy, dominująca zabudowa wiejska i peryferyjna, czy też brak dużych zakładów pracy. Kolejny czynnik to prawnie chronione obszary przyrodnicze obejmujące teren podobszaru

Górecko. Jednym z nich jest obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Noteci¹, którego ustanowienie ma na celu ochrona i zachowanie dziedzictwa przyrodniczego, w szczególności zidentyfikowanych siedlisk przyrodniczych i gatunków. Drugą formą ochrony przyrodniczej, która obejmuje teren podobszaru jest Obszar Chronionego Krajobrazu o nazwie „Dolina Warty i Dolnej Noteci”². Objęcie terenów taką formą ochrony przyrody obliguje do przestrzegania ustaleń dotyczących czynnej ochrony ekosystemów na jego obszarze.

Wymienione czynniki stanowią potencjał rozwoju podobszaru. Obfitość terenów zielonych, idealnych do rekreacji i relaksu oraz obszary o wyjątkowych walorach krajobrazowych i przyrodniczych, tworzą potencjał rozwoju turystyki i budzą zainteresowanie odwiedzających. Z drugiej strony podnoszą atrakcyjność osiedleńczą podobszaru oraz wpływają na jakość życia jego mieszkańców.

Istotnym problemem środowiskowym, wpływającym jednocześnie na jakość życia mieszkańców Górecka są coraz częściej występujące zjawiska suszy. Problem ten oddziałuje na jakość życia mieszkańców w podobszarze oraz z uwagi na typowy, rolniczy charakter tej części gminy, także na uprawy i hodowle. W Górecku zlokalizowana jest gminna studnia głębinowa, która może stanowić zabezpieczenie mieszkańców zapewniając wodę zdatną do picia. Studnia wymaga prac remontowych i przywrócenia do użytkowania. Podjęcie takich działań zapewni bezpieczeństwo mieszkańców przed kolejnymi niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej w podobszarze Górecko zidentyfikowano występowanie zjawisk negatywnych. Skupiają się one na ograniczeniach związanych z dostępnością do instytucji i miejsc o różnym charakterze publicznym, tym samym powodują ograniczenia mieszkańców i wpływają na niższą jakość ich życia. Z drugiej zaś strony hamują rozwój podobszaru i negatywnie oddziałują na jego atrakcyjność pod względem osiedleńczym. Zidentyfikowano niski poziom dostępności do usług publicznych, którego wartość przeliczeniowa dla podobszaru wyniosła 2,5, przy wartości dla całej gminy 3,3. Niski poziom dostępności w podobszarze dotyczy także placówek opieki zdrowotnej. Powyższe negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne potęgują ograniczoną dostępność komunikacyjną, która w szczególności dotyczy starszych i niemobilnych (niezmotoryzowanych) mieszkańców, w tym dzieci i młodzież. Wskaźnik dostępności komunikacyjnej w podobszarze, obliczony jako stosunek liczby przystanków komunikacyjnych do powierzchni wyniósł dla podobszaru 0,21, a dla całej gminy – 0,23.

---

¹ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 14 stycznia 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Noteci PLB080002 [Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z 2014r. Poz. 188]

² UCHWAŁA NR XLII/625/18 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO z dnia 26 lutego 2018 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Dolina Warty i Dolnej Noteci”

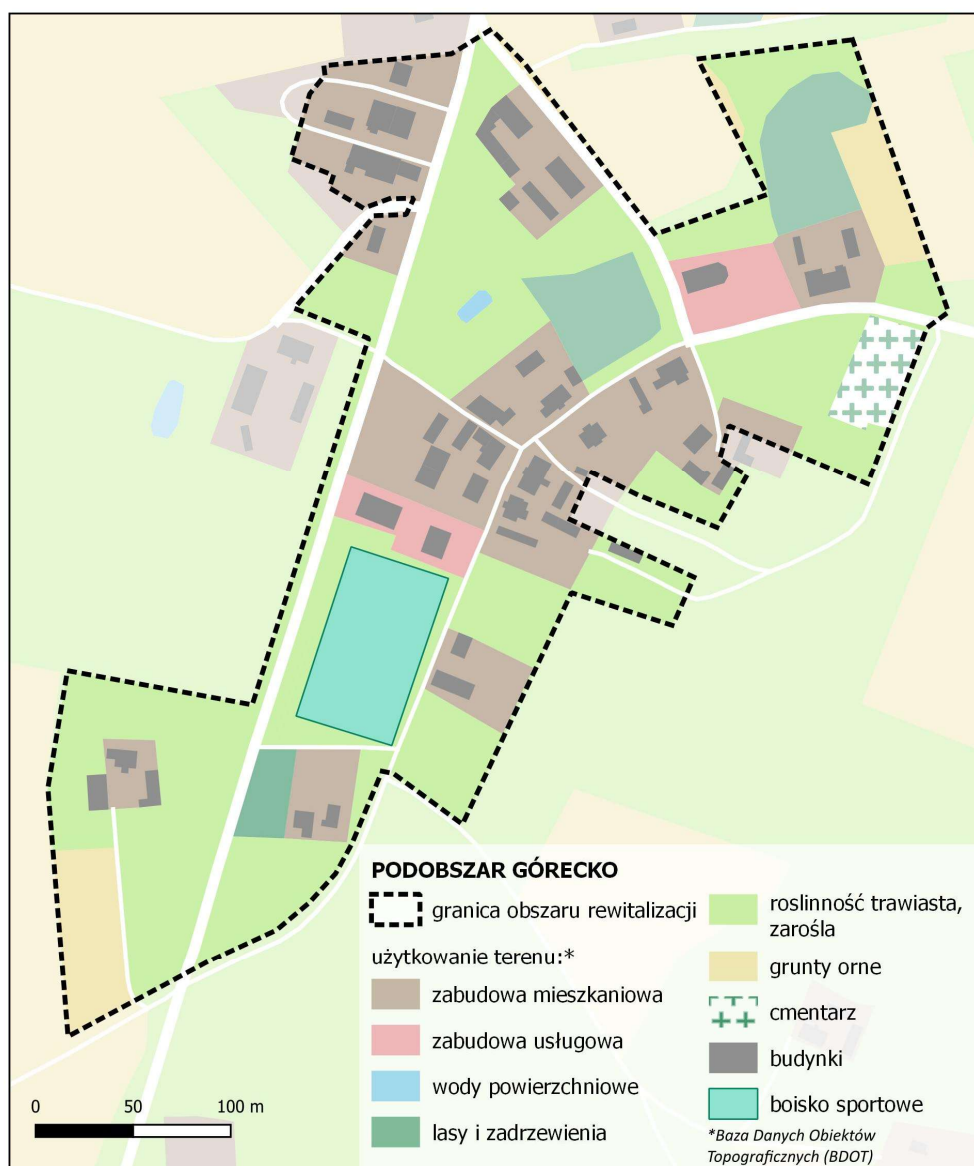
Niska dostępność do instytucji publicznych i zdrowotnych, przy obniżonej dostępności komunikacyjnej negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców.

Tabela 20 Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne w podobszarze Górecko.

	Podobszar rewitalizacji Górecko	Obszar całej gminy
Dostępność punktów usług publicznych	2,5	3,3
Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	0,07	0,15
Dostępność komunikacyjna (l. przystanków/powierzchnia)	0,21	0,23
Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	2,5	3,3

Źródło: opracowanie własne

Grafika 9 Zagospodarowanie terenu podobszaru Górecko.

Źródło: opracowanie własne

W obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Zwierzyn³ wieś Górecko w kierunkach zmian gminy została wyróżniona jako podstrefa rozproszonego osadnictwa w obszarze Doliny Noteci. W Górecku wskazuje się pasma agroturystyki nadnoteckiej. Rozwój tej funkcji, zgodnie z zapisami studium opiera się na:

- modernizacji, przekształceniu i uzupełnieniu istniejącej zabudowy,
- korzystnym położeniu w sąsiedztwie krajowego ośrodka rozwoju Gorzowa Wielkopolskiego oraz drogi krajowej nr 22,
- wykorzystaniu walorów krajobrazowo-kulturowych terenów nadnoteckich, z siecią rzek i kanałów oraz zrewaloryzowaną zabudową historycznego osadnictwa olenderskiego,
- poprawie stanu sanitarnego wód Noteci i dorzecza z uzyskaniem II klasy czystości wód,
- rozwoju sportów wodnych i turystyki wodnej na Noteci, (biała flota), których nie można uprawiać na większości akwenów jeziornych Ziemi Lubuskiej z zapleczem agroturystycznym „na brzegu”,
- wędkarskim użytkowaniem wód oraz uprawianiem jeździectwa,
- zapewnieniu ochrony środowiska, w oparciu o wprowadzenie ekologicznych metod gospodarowania w hodowli bydła i uprawach oraz stosowanie systemów zaopatrzenia w energię oraz technologii oczyszczania ścieków poprawiających warunki zamieszkania i pobytu,
- rozwoju systemów bezprzewodowych telekomunikacyjnych i modernizacji dróg gminnych z realizacją nawierzchni twardych istotnych dla turystyki,
- tworzeniu form ochrony przyrody.⁴

Przywołane zapisy Studium określające warunki rozwoju w oparciu o istniejące uwarunkowania panujące na obszarze wsi Górecko stanowią jednocześnie potencjał do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej podobszaru Górecko. Skorelowanie działań rewitalizacyjnych z przyjętymi kierunkami zagospodarowania przestrzennego oparte na aktywizacji mieszkańców podobszaru i poprawie ich sytuacji gospodarczej wprost przyczyni się do rozwoju podobszaru, ale i całej gminy.

---

³ UCHWAŁA NR LI/266/2010 RADY GMINY ZWIERZYN z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zwierzyn.

⁴ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zwierzyn (Uchwała nr LI/266/2010 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 8 listopada 2010 r.)

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej należy podkreślić, że istotne jest zadbanie o dostęp do podstawowych dla mieszkańców usług, wykorzystanie istniejących obiektów, w tym obiektów nieużytkowych (np. budynek po szkole w Górecku). Kolejnym ważnym działaniem prowadzącym do rozwoju w oparciu o istniejące zasoby jest tworzenie miejsc sprzyjających mieszkańcom i turystom z wykorzystaniem terenów o znaczeniu krajobrazowo- przyrodniczym.

Zdjęcie 1 Budynek dawnej szkoły w Górecku.

Źródło: zdjęcie własne, spacer studyjny wrzesień 2023 r.

Sfera techniczna

Problemem występującym w podobszarze są niedostosowane technicznie obiekty publiczne, co obniża ich wartość użytkową oraz dostępność. Jedna trzecia obiektów wymaga podjęcia prac modernizacyjnych w zakresie energooszczędności. Sytuacja przedstawia się niekorzystnie w kwestii dostosowania obiektów publicznych do osób ze szczególnymi potrzebami. Blisko 70% budynków wymaga podjęcia prac w tym zakresie. Brak możliwości korzystania z wydarzeń i zasobów obiektów publicznych przez osoby niepełnosprawne i seniorów zwiększa ryzyko ich wykluczenia społecznego.

Ponadto na terenie podobszaru znajdują się niewykorzystane budynki, obecnie pustostany. Podjęcie prac modernizacyjnych i nadanie im funkcji społecznych, np. kulturowych, edukacyjnych, aktywizujących czy mieszkalnych, przyczyniłoby się do poprawy sytuacji mieszkańców.

W zmodernizowanych obiektach możliwa byłaby realizacja działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu grup zagrożonych oraz ich aktywizacji.

Tabela 21 Negatywne zjawiska techniczne w podobszarze Górecko.

	Podobszar rewitalizacji Górecko	Obszar całej gminy
Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji w ogólnej ich liczbie	33,3%	33,3%
Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami w ogólnej ich liczbie	66,7%	61,9%

Źródło: opracowanie własne.

Zdjęcie 2 Budynek po dawnej szkole w Górecku, teren przyszkolny.

Źródło: zdjęcie własne, spacer studyjny wrzesień 2023 r.

Schemat 3 Problemy i potencjały pozaspołeczne podobszaru Górecko.

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie

Analiza pogłębiona podobszaru rewitalizacji Górecko ujawniła występowanie nasilenia negatywnych zjawisk społecznych. Mieszkańcy tego obszaru borykają się z szeregiem problemów, w tym wysokim poziomem bezrobocia, rosnącym zapotrzebowaniem na wsparcie społeczne oraz występowaniem patologii wśród rodzin. Wyniki analizy potwierdzają konieczność podejmowania działań rewitalizacyjnych w tym obszarze. Działania te powinny skupić się na aspektach społecznych, mających na celu poprawę sytuacji mieszkańców i rozwiązanie problemów, z którymi się borykają, aby przeciwdziałać ich wykluczeniu społecznemu. Podniesienie jakości życia w obszarze będzie możliwe dzięki jednoczesnej interwencji w sferze społecznej i sferach pozaspołecznych.

Podsumowując na podobszarze rewitalizacji zdiagnozowano następujące problemy społeczne i pozaspołeczne:

- Wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego
- Zjawisko bezrobocia, wykluczenia społecznego osób i grup mieszkańców
- Wysoka skala korzystania ze świadczeń pomocy
- Problemy przemocy i uzależnień dotyczące rodziny zamieszkujące podobszar,

- Niska aktywność kulturalny mieszkańców podobszaru,
- Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- Szkodliwe dla zdrowia i środowiska wyroby azbestowe,
- Niedostosowanie obiektów do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami i w zakresie energooszczędności,
- Niska jakość i braki w infrastrukturze publicznej i społecznej,
- Niska dostępność do usług publicznych i zdrowotnych,
- Niekorzystny stan infrastruktury technicznej w podobszarze

Tabela 22 analiza problemowo-skutkowa podobszaru Górecko.

Przyczyna	Problem	Skutek	Potrzeby i wyzwania
Przyczyną jest przede wszystkim zjawisko ubóstwa i brak zasobów ekonomicznych, niekorzystna sytuacja ekonomiczna	Funkcjonowanie grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Niska jakość życia, problemy ekonomiczne, zdrowotne, alienacja, obniżony poziom bezpieczeństwa.	Stworzenie odpowiedniej oferty oraz przestrzeni integracji społecznej i włączenia społecznego. Aktywne wsparcie środowisk narażonych na marginalizację, uruchomienie usług społecznych wspierających rodziny
zaniedbane obiekty nieużytkowe, utrata funkcji obszaru	Niedostosowanie obiektów i przestrzeni do potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji	Pogłębienie problemów mieszkańców, spowodowane brakiem odpowiedniego wsparcia, spadek atrakcyjności osiedleńczej podobszaru. hamowanie rozwoju podobszaru, niekorzystny wizerunek centrum gminy.	Tworzenie miejsc wsparcia społecznego i odpowiedniej infrastruktury społecznej. Tworzenie przestrzeni publicznych, miejsc spędzania czasu wolnego, sportu i rekreacji. Poprawa i uzupełnienie infrastruktury rekreacyjno-sportowej.

Źródło: opracowanie własne

Potencjały podobszaru rewitalizacji Górecko

- Funkcjonujące instytucje usług publicznych,
- Organizacje pozarządowe sprzyjające aktywizacji mieszkańców,
- Aktywność kulturalna mieszkańców,
- Obecność miejsc, obiektów oraz instytucji które mogą pełnić / pełnią funkcje społeczne,

- Obiekty i miejsca sprzyjające rozwojowi funkcji społecznych i kulturalnych,
- Prawnie chronione obszary przyrodnicze,
- Dostępność do terenów zielonych, potencjał tworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku służący rozwojowi atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej obszaru,
- Zdegradowane obiekty, w których możliwe jest nadanie funkcji społecznych.

5.2 Podobszar Rewitalizacji Zwierzyn I

Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I leży w środkowej części sołectwa Zwierzyn I - Sierosławice. Swoimi granicami obejmują zabudowę skupioną przy głównej osi komunikacyjnej miejscowości, drodze wojewódzkiej nr 156. Południowa granica podobszaru przebiega wzdłuż linii kolejowej, a w jego obrębie znajdują się między innymi dworzec kolejowy. Podobszar stanowi centrum gminy, na jego terenie znajdują się najważniejsze usługi podstawowe, o charakterze administracyjnym, edukacyjnym, zdrowotnym i kulturowym. Należy wyróżnić takie instytucje jak: Urząd Gminy w Zwierzynie, Gminna Biblioteka Publiczna w Zwierzynie, Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego, Gminny Ośrodek Kultury, Ochotnicza Straż Pożarna Zwierzyn, Filia Poczty Polskiej, a także usługi i handel.

Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I zajmują powierzchnię równą 18 ha, a łączna liczba jego mieszkańców wynosi 309 osób.

Tabela 23 powierzchnia i liczba ludności podobszaru rewitalizacji Zwierzyn I.

	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni	Ludność [os]	Udział ludności
Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I	18	0,2%	309	7,3%
Obszar rewitalizacji łącznie	84	0,9%	776	18,4%
Gmina Zwierzyn	10 013	-	4 228	-

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 10 Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I.

Źródło: opracowanie własne

Sama wieś Zwierzyn, na którą obecnie składają się sołectwa Zwierzyn I i Zwierzyn II została założona w 1756 r. Początkowo centrum wsi znajdowało się w zachodniej części wsi (obecny Zwierzyn II) przy wzniesionym w 1767 r. kościele pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela. Jednak kiedy w 1857 r. powstała pierwsza linia kolejowa przebiegająca przez jej teren, centrum stopniowo przeniósło się w obecnie

pełniący tę funkcję rejon (Zwierzyn I) niedaleko stacji kolejowej Zwierzyn (dawniej stacja Strzelce Krajeńskie Wschód).

Zdjęcie 3 Zwierzyn stacja Friedeberg Ost w 1910 r.

Źródło: fotopolska.eu

Zdjęcie 4 Stacja kolejowa Zwierzyn.

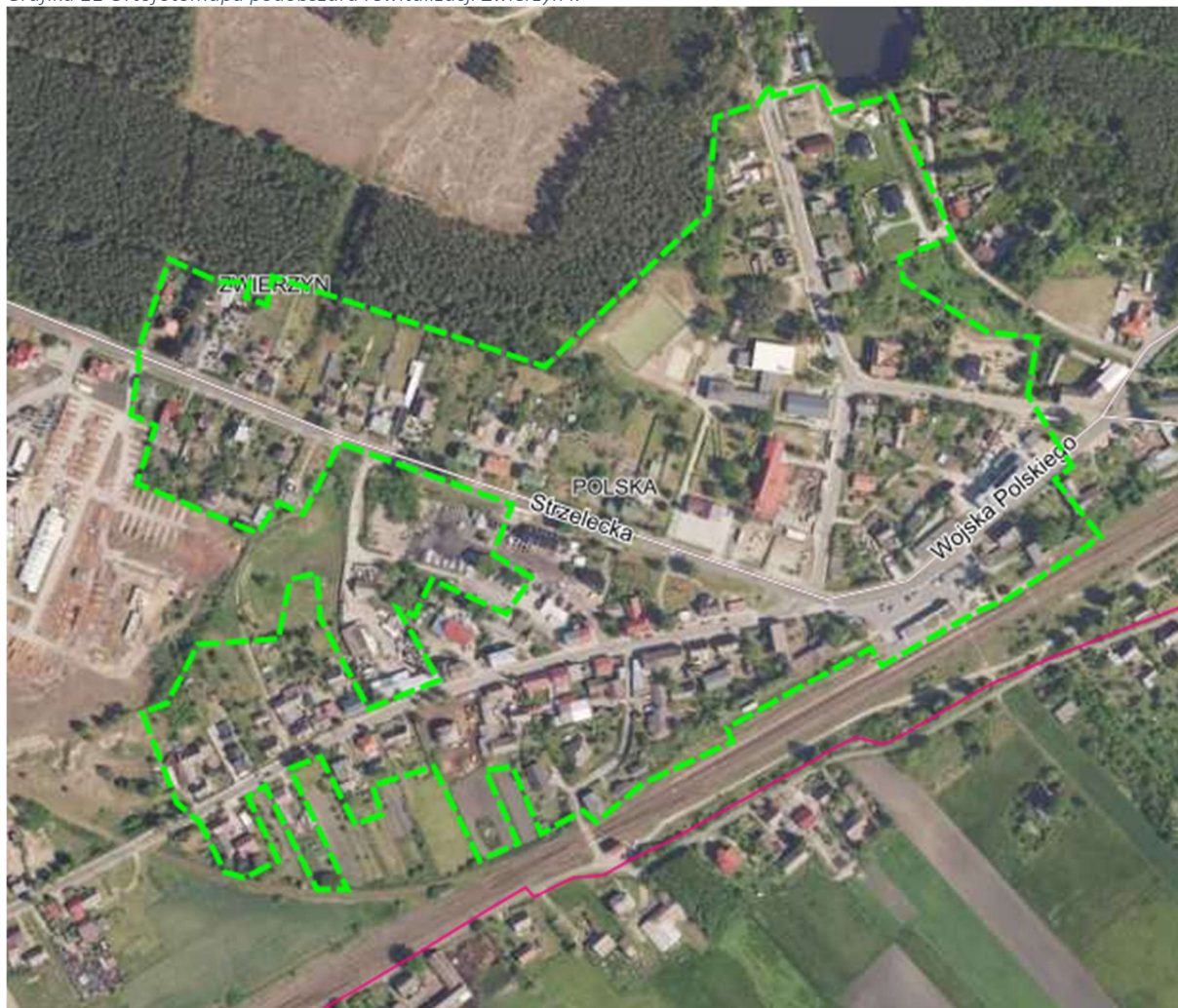

Źródło: polskaniezwykla.pl

Część podobszaru (teren pomiędzy ul. Strzelecką i ul. Wojska Polskiego) objęta jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przyjętym Uchwałą Rady Gminy Zwierzyn nr XXVI/102/98 z dnia 30.01.1998 r. Zgodnie z jego ustaleniami, na tym obszarze przeważają tereny mieszkalnictwa jednorodzinnego i zagrodowego, zabudowa mieszkalna oraz tereny usługowe, z wyróżnieniem usług handlu, gastronomii oraz usług nieuciążliwych. Podobszar swoimi granicami obejmuje najważniejsze dla mieszkańców obiekty i przestrzenie publiczne, a także zdegradowane obiekty pustostany, które w procesie rewitalizacji mogą stanowić bazę do tworzenia miejsc sprzyjających mieszkańcom i poprawie ich jakości życia, aktywizacji i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. Jednym z takich budynków jest obiekt znajdujący się przy ul. Szerokiej, który leży w samym centrum podobszaru i gminy. Budynek obecnie nie jest użytkowany, a z uwagi na swoją lokalizację i własność gminy stanowi bazę do stworzenia w nim instytucji świadczącej usługi społeczne na rzecz mieszkańców, w szczególności tych znajdujących się w trudnej sytuacji (bezrobocie, ubóstwo, patologie rodzinne).

Grafika 11 Ortofotomapa podobszaru rewitalizacji Zwierzyn I.

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Sfera społeczna

Syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej w przypadku podobszaru rewitalizacji Zwierzyn I przyjął wartość najwyższą spośród wszystkich trzech wyznaczonych podobszarów. Analiza wskaźnikowa wykazała natężenie problemów społecznych, w szczególności dotyczących niekorzystnej sytuacji ekonomicznej mieszkańców, występujących zjawisk patologicznych w rodzinach, takich jak przemoc i uzależnienia oraz kwestii bezpieczeństwa publicznego mieszkańców podobszaru. Wskaźniki obrazujące sytuację demograficzną ukazują ujemny przyrost naturalny w podobszarze, który w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł -9,7. Jest to wyniki niższy niż w średnio w całej gminie (-8).

W przeciwieństwie do danych dotyczących przyrostu naturalnego pozytywnie przedstawia się kwestia ruchów migracyjnych mieszkańców podobszaru. Jak wykazała analiza delimitacyjna, współczynnik salda migracji (stosunek liczby osób nowo zameldowanych i wymeldowanych) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców przyjął tu wartość dodatnią – 38,8 i wyższą od jego średniej wartości dla całej gminy (14,7). Zidentyfikowane dodatnie saldo migracji podobszaru jak i całej gminy może być spowodowane decyzjami mieszkańców większych, sąsiednich miast (powiatowych – Strzelce Krajeńskie, czy wojewódzkich – Gorzów Wielkopolski), o wyborze ościennych miejscowości wiejskich jako miejsca do zamieszkania oddalonych od miejskiego zgiełku. Aby te pozytywne tendencje demograficzne utrzymać konieczne jest zapewnienie mieszkańcom dobrej jakości życia, poprzez wysoką dostępność podstawowych usług życia codziennego. Wskaźnik obciążenia demograficznego w podobszarze wyniósł 64,9%, nieco więcej niż jego wartość w całej gminie – 61%. Analizując ten wskaźnik, wyróżnić należy mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w przypadku podobszaru Zwierzyn I, liczba osób w wieku przedprodukcyjnym przeważała nad liczbą osób starszych. Z jednej strony jest to pozytywny aspekt, który w korelacji z dodatnim saldem migracji wskazuje na zainteresowanie obszarem przez osoby młode i rodziny. Jest również czynnikiem pozytywnie wpływającym na rozwój społeczno-gospodarczy. Z drugiej strony niezbędne jest zapewnienie dobrego poziomu życia każdej z grup wiekowych mieszkańców, zarówno osób starszych, jak i rodzin, dzieci i młodzieży. Jego miarą będzie dostosowanie przestrzeni i infrastruktury oraz dostępność do różnego rodzaju usług (takich jak handel, kultura, edukacja czy opieka zdrowotna), w zależności od wymagań wiekowych mieszkańców.

W analizie delimitacyjnej zidentyfikowano problemy z jakimi na co dzień borykają się mieszkańcy podobszaru, a które wpływają na ich jakość życia. Jednym z nich jest trudna sytuacja ekonomiczno-gospodarcza. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców wyniósł 25,9, przy średniej wartości dla całej gminy równej 21,8. Wysoki odsetek osób bez pracy, to osoby pozostające w tym statusie długotrwale (powyżej 12 miesięcy), co w konsekwencji powoduje nasilanie się innych problemów i zwiększa ryzyko wykluczenia społecznego mieszkańców.

W podobszarze zidentyfikowano wysoką skalę korzystania z pomocy społecznej w porównaniu do całej gminy. Na 1000 mieszkańców 77,7 to osoby korzystające ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, podczas gdy średnia dla całej gminy wynosi 70,2. Wśród problemów z jakimi zmagają się mieszkańcy podobszaru należy zwrócić uwagę na wysoką skalę problemu uzależnień. Wskaźnik liczby osób uzależnionych od alkoholu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł tutaj 12,9, przy średniej wartości dla całej gminy równej 9,0. Należy stwierdzić, że mieszkańcy podobszaru borykają się z wysoką skalą problemów społecznych, które mocno ze sobą korelują. W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy oraz w celu poprawy zdiagnozowanej sytuacji społecznej mieszkańców należy podejmować działania wspierające, ingerujące i aktywizujące społeczność. Problem ten bezpośrednio powiązany jest z ograniczeniami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie, który swoje działania obecnie prowadzi w budynku Urzędu Gminy. Brak odpowiedniej przestrzeni do podejmowania działań i realizowania zadań przez instytucję wpływa na obniżenie jakości świadczonych usług. W celu poprawy tej sytuacji należałoby zaadaptować odpowiednie miejsce do prowadzenia działalności ośrodka pomocy społecznej, którego rolę może pełnić wspomniany wyżej budynek, obecnie będący pustostanem. Przeprowadzenie prac modernizacyjnych i przystosowanie go do pełnienia funkcji ośrodka pomocy społecznej podniosłoby jakość i możliwości działań instytucji i tym samym wpłynęłoby na poprawę sytuacji mieszkańców podobszaru i całej gminy.

W przypadku obszaru Zwierzyn I zidentyfikowano natężenie zjawisk obniżających bezpieczeństwo publiczne. W ramach analizy pod uwagę wzięto dane dotyczące liczbę zgłoszonych przestępstw popełnionych na obszarze oraz zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Wskaźnik liczby przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w obszarze przyjął wartość równą 7,5, przy średniej dla całej gminy równej 2,4. Z danych Komendy Powiatowej Policji w Strzelcach Krajeńskich wynika iż w obszarze Zwierzyna I popełnionych zostało 50% przestępstw z wszystkich zarejestrowanych w gminie. Na niekorzystną sytuację w zakresie bezpieczeństwa publicznego wskazują także dane dotyczące zdarzeń komunikacyjnych. Na drogach podobszaru w 2022 r. zarejestrowanych zostało 12 zdarzeń drogowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, podczas gdy w gminie było to średnio 4,0. Na terenie Zwierzyna miało miejsce ponad 47% ogółu zdarzeń drogowych zarejestrowanych w gminie.

Tabela 24 Negatywne zjawiska społeczne w podobszarze Zwierzyn I.

	Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I	Obszar całej gminy
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-9,7	-8,0
Obciążenie demograficzne	62,2%	61%

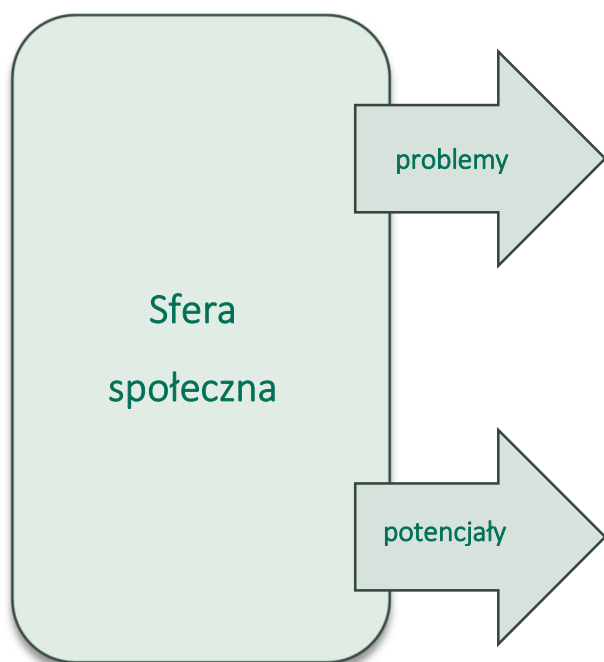
	Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I	Obszar całej gminy
Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców	10,5	9,0
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	25,9	21,8
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	9,7	6,4
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	4,0%	3,5%
Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	7,5	2,4
Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	12,0	4,0
Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	6,5	5,9
Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze świadczeń na 1000 mieszkańców	77,7	70,2

Źródło: opracowanie własne.

Korzystnymi aspektami, które będą służyć powodzeniu interwencji rewitalizacyjnej są pozytywnie kształtujące się dane dotyczące poziomu kapitału społecznego i uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym wśród mieszkańców podobszaru rewitalizacji Zwierzyn I. W ramach analiz wzięto pod uwagę liczbę mieszkańców korzystających z gminnej biblioteki. W podobszarze wskaźnik ich liczby w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł ponad 158 osób, o ponad więcej 10 niż średnio w całej gminie (147,6). Drugim korzystnie wpływającym na poprawę sytuacji społecznej mieszkańców i ich aktywizację czynnikiem są działające na terenie podobszaru organizacje pozarządowe. Wskaźnik ich liczby w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł w podobszarze 9,7. Ponad dwukrotnie więcej niż średnio w gminie (4,0). Funkcjonują tu: Klub Książki, działający przy Gminnej Bibliotece Publicznej, Klub Seniora, działający przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Wartym zwrócenia uwagi jest różnorodność zakresu podejmowanych przez te organizacje działań i szeroka grupa ich odbiorców skupiająca zarówno osoby starsze jak i rodziny z dziećmi i młodzieżą. Organizacje pozarządowe stanowią kluczowego partnera w realizacji przez gminę społecznych działań rewitalizacyjnych, ukierunkowanych na wsparcie i aktywizację mieszkańców.

Schemat 4 Problemy i potencjały społeczne podobszaru Zwierzyn I.

Źródło: opracowanie własne

- Ujemny przyrost naturalny,
- Wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego
- Zjawisko bezrobocia, wykluczenia społecznego osób i grup mieszkańców,
- Wysoka skala korzystania ze świadczeń pomocy,
- Problemy przemocy i uzależnień dotyczące rodziny zamieszkujące podobszar,
- Niski poziom bezpieczeństwa publicznego (przestępstwa i zdarzenia drogowe),

- Dodatnie saldo migracji,
- Organizacje pozarządowe sprzyjające aktywizacji mieszkańców,
- Aktywność kulturalna mieszkańców,
- Obecność miejsc, obiektów oraz instytucji które mogą pełnić / pełnią funkcje społeczne.

Sfera gospodarcza

Sytuację gospodarczą podobszaru Zwierzyn I można określić jako stosunkowo dobrą. Granice podobszaru obejmują usługowe centrum gminy, w którym skupia się znaczna część działających w gminie usług i handlu. Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła w podobszarze 87,4, co dało wynik znacznie wyższy niż średnia w gminie – 60,8. Ponadto różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi, a wyrejestrowanymi podmiotami w 2022 r. była dodatnia i znacznie wyższa niż jej średnia wartość dla całej gminy.

Tabela 25 wskaźniki gospodarcze dla podobszaru Zwierzyn I

	Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I	Obszar całej gminy
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	87,4	60,8
Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	6,0	2,6

Źródło: opracowanie własne.

Specyfika działalności prowadzonych na podobszarze Zwierzyn I jest zróżnicowana, a łączna liczba działalności zarejestrowanych wynosi 27. Funkcjonują zarówno działalności jednoosobowe, jak i małe oraz średnie przedsiębiorstwa, a także instytucje świadczące usługi publiczne. Przedsiębiorcy prywatni

prowadzą tutaj różnorodne działalności związane głównie z handlem oraz usługami. Wśród nich znajdują się branże rolnicze, transportowe, budowlane, przetwórstwa przemysłowego, czy finansowe.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zwierzyn określono podstrefy generujące rozwój gminy. W kwestii rozwoju gospodarczego, podobszar Zwierzyn I leży w grupie 1 i określony jest jako główny ośrodek osadniczy gminy. Zgodnie z zapisami studium przyjmuję się w nim wielofunkcyjne wykorzystanie terenów, a z perspektywy rozwoju gospodarczego istotne jest jego wykorzystanie dla:

- usług komercyjnych o zróżnicowanym profilu,
- małych i średnich przedsiębiorstw związanych z obsługą rolnictwa i produkcją materiałów budowlanych, przetwórstwem drewna oraz eksploatacją i przetwarzaniem złóż żwiru,
- produkcją sadowniczą i ogrodniczą oraz zielarską,
- uzupełnienie terenów infrastruktury społecznej.

Jak wskazują zapisy studium: W paśmie Zwierzyn - Sarbiewo – Górki Noteckie – Przysieka rozmieszczenie terenów mieszkaniowych, usługowych i usługowo-wytwórczych oraz wypoczynku miejscowej ludności zapewnia:

- tworzenie struktury otwartej na rozwój,
- równoważenie możliwości rozwoju.

Sfera środowiskowa

W podobszarze Zwierzyn I zdiagnozowano negatywne zjawisko środowiskowe jakim jest wysoki, w porównaniu do średniego w całej gminie poziom zanieczyszczeń powietrza. Średnia rocznego stężenia pyłów zawieszonych PM2.5 w podobszarze wynosi 10,4, przy wartości dla całej gminy równej 9,8. Jednocześnie jest to obszar o największym zanieczyszczeniu powietrza w gminie Zwierzyn. Głównymi determinantami takiego stanu są: większa intensywność zabudowy w centrum gminy, skupisko przedsiębiorstw i obiektów usługowych oraz przebiegające przez podobszar główne drogi: wojewódzka (nr 156) i powiatowa (nr 1359 F). Czynnikiem bezpośrednio wpływającym na niską jakość powietrza jest źródło ogrzewania gospodarstw domowych w podobszarze. Jak wykazała diagnoza delimitacyjna w Zwierzynie I blisko 88% domów mieszkalnych ogrzewane jest paliwem stałym, o wysokim stopniu emisji zanieczyszczeń.

Tabela 26 Negatywne zjawiska środowiskowe w podobszarze Zwierzyn I.

	Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I	Obszar całej gminy
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	55,4%	15,5%
Średnie roczne stężenie PM2.5	10,4	9,8

Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	87,9%	80,5%
---	-------	-------

Źródło: opracowanie własne.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W ramach diagnozy zidentyfikowano pozytywne aspekty związane ze sferą przestrzenno-funkcjonalną podobszaru Zwierzyn I, które wynikają wprost z pełnionej funkcji centrum gminy. Podobszar charakteryzuje wysoka dostępność do usług publicznych, terenów rekreacyjnych oraz tzw. dostępność komunikacyjna. Wskaźnik dostępności punktów usług publicznych przyjął tu wartość równą 7,5 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, przy jego wartości dla całej gminy równej 3,3. Dostępność komunikacyjna mierzona stosunkiem liczby przystanków komunikacji zbiorowej do powierzchni obszaru wyniosła 0,45, czyli blisko dwukrotnie więcej niż jej średnia wartość dla całej gminy (0,23). Podobszar został wyznaczony w części sołectwa Zwierzyn I, która pełni funkcje reprezentacyjne i centro twórcze gminy Zwierzyn. Skupiają się tutaj najważniejsze dla mieszkańców usługi i instytucje, co potwierdzają powyższe wyniki analizy poziomu dostępności.

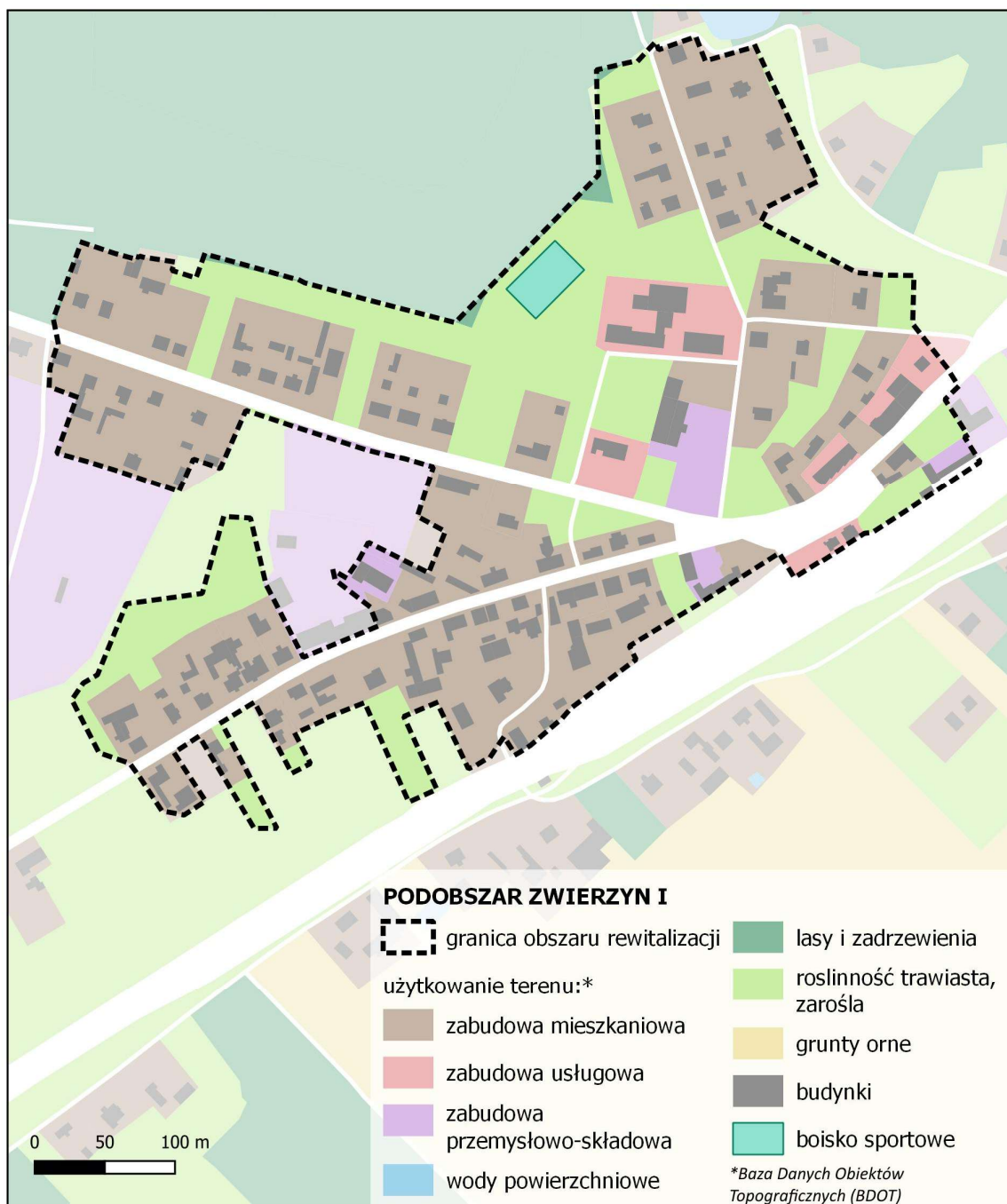
W kwestiach przestrzenno-funkcjonalnych zidentyfikowano również braki w podobszarze Zwierzyn I. Jednym z nich jest niższa niż średnia w gminie dostępność do usług opieki zdrowotnej. Liczba podmiotów świadczących usługi pod kodem PKD 86 (opieka zdrowotna) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi tu 1,5, przy wartości dla całej gminy równej 3,3. Charakterystycznym, negatywnym zjawiskiem przestrzennym podobszaru jest także niski udział powierzchni biologicznie czynnej. Wpływ na to ma wysoka w porównaniu do całej gminy gęstość zabudowy na jego terenie, spowodowane pełnieniem funkcji centrum gminy Zwierzyn.

Tabela 27 Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne podobszaru Zwierzyn I.

	Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I	Obszar całej gminy
Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	1,5	3,3
Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	94,1%	96,8%

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 12 Zagospodarowanie terenu podobszaru Zwierzyn I.

Źródło: opracowanie własne

Zapisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy wskazują Zwierzyn jako główny ośrodek osadniczy gminy. Jako główny ośrodek osadniczy gminy Zwierzyn pełni funkcję obsługi gminy i usług podstawowych wschodniej części obszaru gminy. Studium zawiera opis kierunków wielofunkcyjnego wykorzystania terenów Zwierzyna. Pod kątem podobszaru Zwierzyn I w szczególności warto zwrócić uwagę na ich wykorzystanie dla:

- utrzymania i uzupełnienia obiektów infrastruktury społecznej, w tym wypoczynku miejscowej ludności,
- mieszkalnictwa , również w formie zabudowy mieszkalno – usługowej i mieszkalno – warsztatowej,
- uzupełnienie terenów infrastruktury społecznej, szczególnie w zakresie zieleni z urządzeniami sportowymi,
- funkcji rolniczych w obrzeżach z zagospodarowaniem agroturystycznym,
- lokalizacji inkubatorów przedsiębiorczości dla ułatwienia rozpoczynania działalności gospodarczej.

Sfera techniczna

W podobszarze Zwierzyn I usytuowane są najważniejsze w gminie obiekty użyteczności publicznej. Niekorzystnie przedstawia się sytuacja związana z dostępnością tych obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób niepełnosprawnych i seniorów. Łącznie na podobszarze zlokalizowanych jest 5 obiektów o tym charakterze, z czego aż 4 (80%) z wymaga modernizacji pod kątem dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami. Ograniczony dostęp do podstawowych usług publicznych potęguję ryzyko wykluczenia społecznego tej grupy mieszkańców podobszaru ale i całej gminy, a dostosowanie obiektów pozwoli na pełne włączenie w życie gminy. Potrzebę poprawy dostępności obiektów podkreśla fakt, że dotyczy to obiektów takich jak Urząd Gminy, GOK czy Biblioteka Gminna.

Kolejnym negatywnie przedstawiającym się zjawiskiem sfery technicznej w podobszarze Zwierzyn I jest wysoki w porównaniu do całej gminy odsetek pustostanów. Udział obiektów obecnie nieużytkowanych w ogólnej liczbie budynków wyniósł tutaj 5,9%, przy średnim dla całej gminy udziale równym 1,5%. Biorąc pod uwagę zidentyfikowane problemy społeczne, możliwe jest ukierunkowanie działań rewitalizacyjnych na tworzenie miejsc i instytucji sprzyjających mieszkańcom. Opisane powyżej obiekty poprzez prace modernizacyjne i nadanie im nowych funkcji (społecznych, edukacyjnych i kulturowych) stanowią bazę do przeprowadzenia działań o tym ukierunkowaniu. W podobszarze obiekt, któremu po przeprowadzeniu prac budowlanych/remontowych i adaptacji możliwe będzie nadanie nowych funkcji jest budynek GPOPSu przy ul. Szerokiej w Zwierzynie.

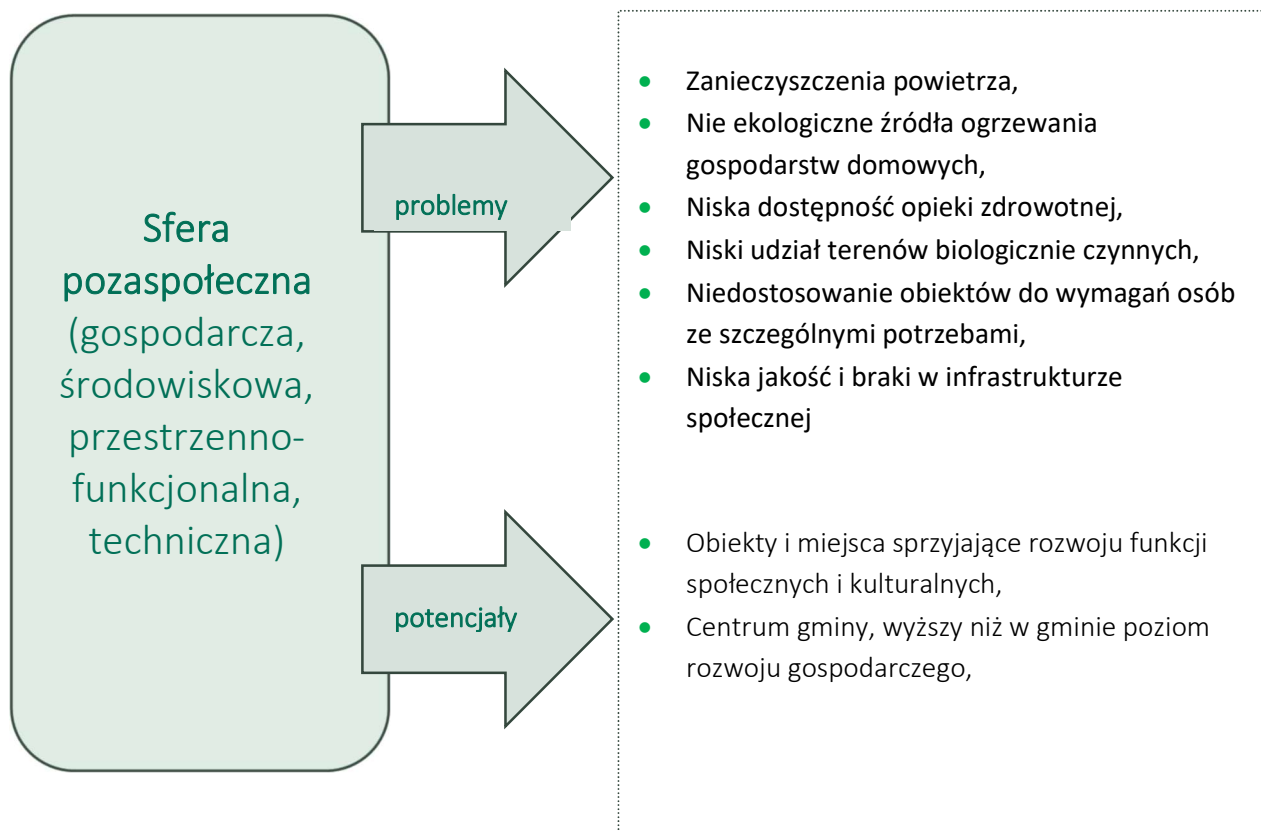

Zdjęcie 5 Nieużytkowany budynek przy ul. Szerokiej.

Źródło: zdjęcie własne, spacer studyjny wrzesień 2023 r.

Schemat 5 Problemy i potencjały pozaspółeczne podobszaru Zwierzyn I.

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie

Pogłębiona analiza sytuacji występującej w podobszarze rewitalizacji Zwierzyn I potwierdziła występowanie wysokiej skali problemów z jakimi borykają się mieszkańcy oraz niekorzystne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne. Jej przeprowadzenie potwierdziło zasadność wytypowania tego obszaru do podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Powodzenie procesu rewitalizacji będzie możliwe poprzez skoncentrowanie działań na minimalizowaniu i niwelowaniu problemów dotyczących mieszkańców podobszaru. Jednym z kluczowych wyzwań na podobszarze jest narastający problem depopulacji wynikający z ujemnego przyrostu naturalnego i wysokiego obciążenia demograficznego. Zjawisko to prowadzi do starzenia się społeczeństwa i stanowi zagrożenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego, stwarzając realne ryzyko stagnacji. Wysoki odsetek mieszkańców stoi w obliczu ryzyka wykluczenia społecznego z powodu długotrwałego bezrobocia, nieporadności w prowadzeniu gospodarstwa domowego i sprawach rodzinnych (często prowadzących do konieczności korzystania z pomocy społecznej) oraz problemów, takich jak przemoc domowa czy uzależnienie od alkoholu. Ten niekorzystny kontekst społeczny bezpośrednio koreluje z brakami infrastrukturalnymi w szczególności w dziedzinie infrastruktury społecznej. Wskazują one na niewłaściwe dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb mieszkańców oraz brak miejsc i inicjatyw wsparcia, integracji i zaangażowania społeczności lokalnej.

Ze względu na pełnioną przez podobszar rolę ośrodka centralnego gminy, proces rewitalizacji w podobszarze Zwierzyn I powinien być skupiony na dostosowaniu funkcji i przestrzeni do oczekiwań i potrzeb mieszkańców podobszaru jak i całej gminy. Działania te winny skupić się na aktywizacji i integracji mieszkańców, w tym seniorów, a także ich wsparciu i pomocy w rozwiązywaniu ich problemów (bezrobocie, ubóstwo) poprzez tworzenie przestrzeni temu sprzyjającym, w tym instytucji usług społecznych. Jednocześnie jest to możliwe do realizacji w korelacji z działaniami dążącymi do poprawy przestrzenno-infrastrukturalnej, w szczególności poprzez adaptacje i nadanie nowych funkcji obiektom obecnie nieużytkowanym.

Podsumowując na podobszarze rewitalizacji zdiagnozowano następujące problemy społeczne i pozaspołeczne:

- Ujemny przyrost naturalny,
- Wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego,
- Zjawisko bezrobocia, wykluczenia społecznego osób i grup mieszkańców,
- Wysoka skala korzystania ze świadczeń pomocy,
- Problemy przemocy i uzależnień dotyczące rodziny zamieszkujące podobszar,
- Niski poziom bezpieczeństwa publicznego (przestępstwa i zdarzenia drogowe),

- Zanieczyszczenia powietrza,
- Nie ekologiczne źródła ogrzewania gospodarstw domowych,
- Niska dostępność opieki zdrowotnej,
- Niski udział terenów biologicznie czynnych,
- Niedostosowanie obiektów do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami,
- Niska jakość i braki w infrastrukturze społecznej.

Tabela 28 analiza problemowo-skutkowa podobszaru Zwierzyn I.

Przyczyna	Problem	Skutek	Potrzeby i wyzwania
Długotrwałe bezrobocie (brak miejsc pracy, odchodzenie od zawodów rolniczych), wysoka skala korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, dziedziczenie negatywnych zjawisk społecznych, brak instytucji aktywizujących i wspierających społeczność	Potęgujące problemy lokalnej społeczności - bezrobocie, ubóstwo, patologie w rodzinie, a w konsekwencji ich wykluczenie społeczne i marginalizacja.	Pogłębienie problemów społecznych mieszkańców, niska jakość życia, nasilenie zjawisk patologicznych, obniżony poziom bezpieczeństwa, spadek atrakcyjności osiedleńczej obszaru.	Integracja, aktywizacja i wsparcie mieszkańców w rozwiązywaniu problemów, tworzenie miejsc wsparcia społecznego, odpowiedniej infrastruktury społecznej, poprawa sytuacji gospodarczej (nowe miejsca pracy),
Brak zorganizowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców miejsc usług i wsparcia społecznego oraz przestrzeni publicznych	Brak miejsc integracji społecznej, niedostosowana infrastruktura społeczna, brak przestrzeni do prowadzenia działań na rzecz mieszkańców, w tym wydarzeń aktywizujących, organizacji mieszkań chronionych	Pogłębienie problemów mieszkańców, spowodowane brakiem odpowiedniego wsparcia, spadek atrakcyjności osiedleńczej podobszaru. hamowanie rozwoju podobszaru, niekorzystny wizerunek centrum gminy.	Tworzenie miejsc wsparcia społecznego i odpowiedniej infrastruktury społecznej Tworzenie przestrzeni publicznych, miejsc spędzania czasu wolnego, sportu i rekreacji. Poprawa i uzupełnienie infrastruktury rekreacyjno-sportowej.

Źródło: opracowanie własne

Podstawą do zaplanowania interwencji rewitalizacyjnej powinny być wskazane powyżej problemy podobszaru i wynikającej z nich negatywne skutki. Niezbędne jest podjęcie działań, które będą zarówno odpowiedzią na negatywne zjawiska, jak i będą minimalizować przyczyny ich powstawania. Do podjęcia prac naprawczych zidentyfikowanych w powyższej tabeli jako potrzeby i wyzwania wykorzystać należy istniejące zasoby i potencjały podobszaru rewitalizacji.

Potencjały podobszaru rewitalizacji Zwierzyn I

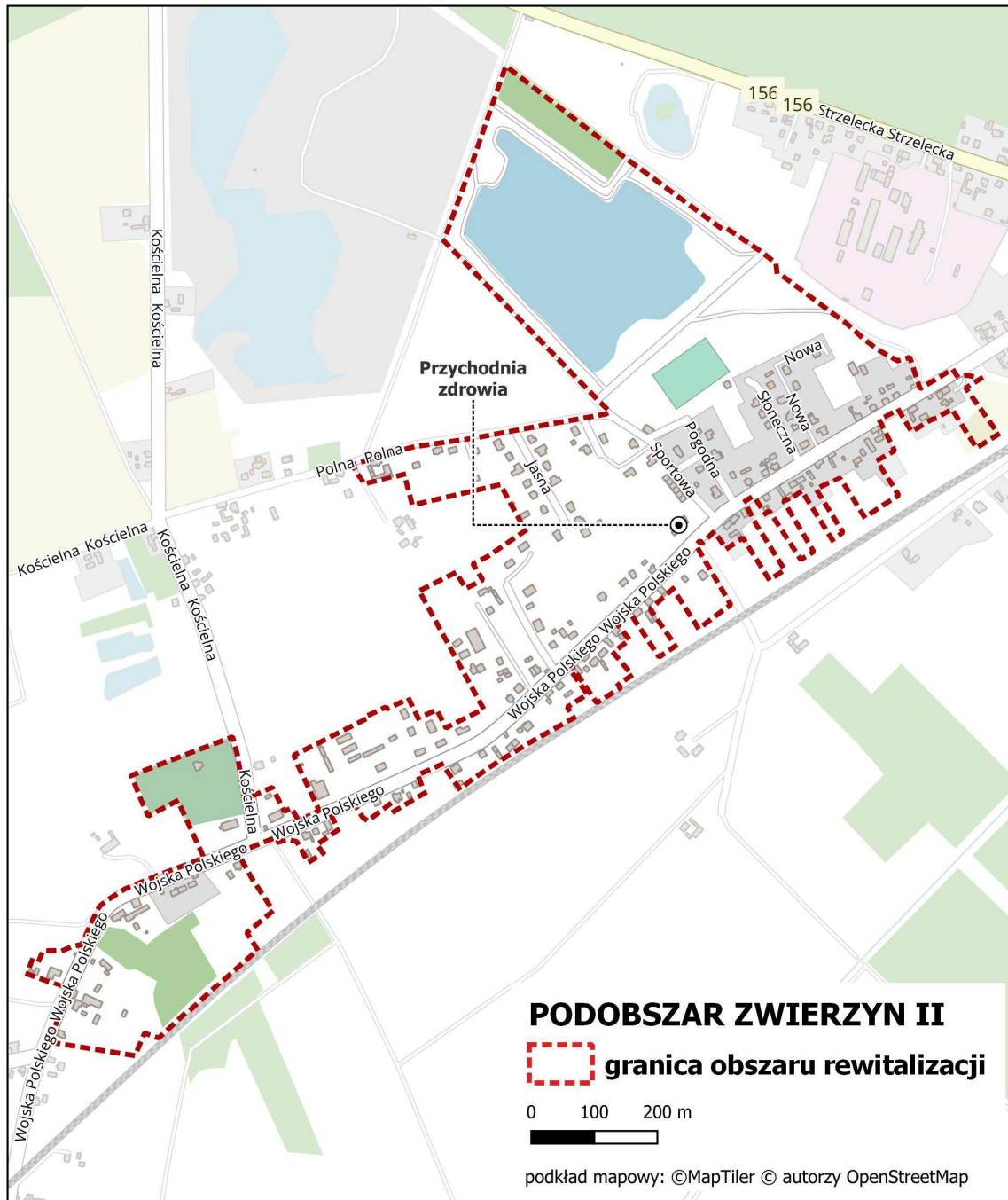
- Dodatnie saldo migracji i przyrost naturalny;
- Organizacje pozarządowe sprzyjające aktywizacji mieszkańców;
- Obecność miejsc i obiektów, które mogą pełnić funkcje społeczne.

5.3 Podobszar Rewitalizacji Zwierzyn II

Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II, leży w północnej części gminy Zwierzyn, w sołectwie Zwierzyn II. Swoimi granicami obejmują część sołectwa o najgęstszej zabudowie, w szczególności mieszkaniowej i usługowej. Wyznaczony podobszar leży w bliskim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji Zwierzyn I. Co istotne podobszar rewitalizacji objął swoim zasięgiem tereny o najwyższej w sołectwie gęstości zabudowy mieszkalnej oraz teren skupiający miejsca istotne dla procesu rewitalizacji, tj. miejsca o znaczeniu dla lokalnej społeczności oraz te z potencjałem do podjęcia działań na jej rzecz. Głównie są to obiekty usługowe oraz przestrzenie publiczne, w tym tereny sportowo-rekreacyjne. W podobszarze znajdują się także zdegradowany teren po wyrobiskowy, który został przekształcony w zbiornik wodny, Jezioro Zwierzynieckie i który może stanowić bazę do podjęcia działań na rzecz mieszkańców podobszaru i całej gminy, zwiększających jednocześnie atrakcyjność turystyczną i poprawę bioróżnorodności.

Grafika 13 Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II.

Źródło: opracowanie własne

Grafika 14 Ortofotomapa podobszaru rewitalizacji Zwierzyn II.

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II zajmuje powierzchnię 57 ha co stanowi 0,6% powierzchni gminy i zamieszkuje go 420 osób – 9,9% populacji gminy Zwierzyn. Jest to największy zarówno pod względem powierzchni jak i liczby ludności w wyróżnionych podobszarach rewitalizacji

Tabela 29 Powierzchnia i liczba ludności podobszaru rewitalizacji Zwierzyn II.

	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni	Ludność [os]	Udział ludności
Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II	57	0,6%	420	9,9%
Obszar rewitalizacji łącznie	84	0,9%	776	18,4%
Gmina Zwierzyn	10 013	-	4 228	-

Źródło: opracowanie własne.

Zdjęcie 6 Teren po wyrobiskowy.

Źródło: zdjęcie własne, spacer studyjny wrzesień 2023

Sfera społeczna

Diagnoza delimitacyjna wykazała występujący w podobszarze rewitalizacji Zwierzyn II kryzys społeczny. Wartość syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej wyniosła 0,9, przy wartości dla całej gminy -0,1. Negatywnym zjawiskiem demograficznym w podobszarze jest ujemny przyrost naturalny, czyli przewaga liczby zgonów nad liczbą nowonarodzonych mieszkańców. Oznacza to starzenie się lokalnej społeczności, czego potwierdzeniem jest także zidentyfikowany wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego. Jego wartość dla podobszaru rewitalizacji wynosi 64,7%, przy średniej gminnej równej 61%.

Obok niekorzystnych tendencji demograficznych, na podobszarze zidentyfikowano negatywne zjawiska w sferze społeczno-ekonomicznej, związane z sytuacją mieszkańców na rynku pracy. Relatywnie duża grupa ludności to osoby zarejestrowane jako bezrobotne, w tym osoby utrzymujące ten status długotrwale. Wskaźnik osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców osiąga tam poziom 33,3, podczas gdy średnio w całej gminie wynosi on 21,8. Na wysoką skalę problemu bezrobocia mieszkańców podobszaru wskazuje także liczba długotrwale bezrobotnych. Bezrobocie jest zjawiskiem, które w następstwie generuje inne problemy społeczne, dlatego działania ukierunkowane na jego niwelowanie są tym

bardziej istotne z punktu widzenia rewitalizacji. Zjawiskiem wprost korelującym z bezrobociem, jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych czy prowadzenia gospodarstwa domowego na co wskazuje wyższa niż w całej gminie intensywność korzystania z pomocy społecznej. Jak wynika z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ponad 145 to klienci Ośrodka Pomocy Społecznej, o 20 więcej niż średnio w całej gminie. Ponadto wartość wskaźnika liczby osób korzystających ze świadczeń opieki społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła w podobszarze 102,4, o ponad 30 osób więcej niż jego wartość dla całej gminy (70,2). Najczęściej udzielanymi świadczeniami podobszarze Zwierzyn II są zasiłki stałe i usługi opiekuńcze.

Tabela 30 Negatywne zjawiska społeczne w podobszarze Zwierzyn II.

	Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II	Obszar całej gminy
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-9,5	-8,0
Obciążenie demograficzne	64,7%	61%
Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców (dane MOPS)	7,1	5,9
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	33,3	21,8
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	11,9	6,4
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	5,5%	3,5%
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	145,2	125
Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze świadczeń na 1000 mieszkańców	102,4	70,2

Źródło: Opracowanie własne

Istotnymi, pozytywnymi aspektami, które sprzyjają powodzeniu interwencji rewitalizacyjnej są dane wskazujące na wysoki poziom kapitału społecznego i zaangażowania w życie publiczne i kulturalne mieszkańców podobszaru. Jedną ze zmiennych na to wskazujących jest wysoki udział mieszkańców podobszaru zapisanych do Gminnej Biblioteki Publicznej. Liczba mieszkańców korzystających z gminnej biblioteki, przeliczona na 1000 osób, wynosi 183,3 osoby, co znacznie przewyższa średnią gminną (147,5). Drugim istotnym czynnikiem wspierającym poprawę sytuacji społecznej i zaangażowanie mieszkańców są organizacje pozarządowe działające w tym obszarze. Wskaźnik ich liczby na 1000 mieszkańców, wyniósł 11,9, blisko trzykrotnie więcej niż średnia dla gminy (4,0). Wyróżnić należy organizacje takie jak Koło Gospodyń Wiejskich Zwierzyn, Klub Sportowy „Pionier” Zwierzyn, oraz Stowarzyszenie „Stolina”. Wymienione organizacje swoją działalnością sprzyjają aktywizacji i integracji lokalnej społeczności, przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu, a także wspierają i stymulują inicjatywy na rzecz rozwoju gminy. Działalność organizacji pozarządowych stanowi kluczowe partnerstwo dla gminy w realizacji działań rewitalizacyjnych.

Schemat 6 Problemy i potencjały sfery społecznej podobszaru Zwierzyn II.

Źródło: opracowanie własne

Sfera gospodarcza

Podobnie jak w przypadku podobszaru Zwierzyn I, z uwagi na wysoką gęstość zabudowy, w tym zabudowy usługowej podobszar Zwierzyn II charakteryzują dobrą sytuacją pod kątem gospodarczym. Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła tu 73,8, przy średniej dla całej gminy równej 60,8.

Korzystnie przedstawia się sytuacja obrazująca rozwój podobszaru pod kątem gospodarczym. Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi podmiotami a wyrejestrowanymi zarówno w całej gminie jak i w podobszarze była dodatnia, co oznacza przewagę nowo otworzonych przedsiębiorstw/firm. Ponadto w podobszarze Zwierzyn II, w 2022 r. nie wyrejestrował swojej działalności żaden podmiot. Świadczy to o dobrych warunkach do prowadzenia działalności gospodarczej w podobszarze.

Tabela 31 Wskaźniki gospodarcze dla podobszaru Zwierzyn II.

	Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II	Obszar całej gminy
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	73,8	60,8
Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	2,38	2,60

Źródło: opracowanie własne

Na podobszarze Zwierzyn II działa łącznie 31 zarejestrowanych podmiotów, obejmujących zarówno jednoosobowe firmy, małe i średnie przedsiębiorstwa, jak i instytucje publiczne. Przedsiębiorcy prowadzą różnorodne działalności, głównie związane z handlem i usługami, w tym m.in. branże rolnicze, transportowe, budowlane, przemysłowe, czy zdrowotne i finansowe.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zwierzyn określa kierunki zmian w gminie poprzez wyznaczenie na jej terenie stref przestrzenno-funkcjonalnych. W kwestii rozwoju gospodarczego, podobszar Zwierzyn II należy do grupy 1 - podstrefa zabudowy o różnym stopniu intensywności i określony jest jako główny ośrodek osadniczy gminy. Przyjmuję się w podobszarze Zwierzyn II wielofunkcyjne wykorzystanie terenów. Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego istotne dla podobszaru jest jego wykorzystanie dla:

- utrzymania i uzupełniania obiektów infrastruktury społecznej, w tym wypoczynku miejscowej ludności,
- usług komercyjnych o zróżnicowanym profilu,
- małych i średnich przedsiębiorstw związanych z obsługą rolnictwa i produkcją materiałów budowlanych, przetwórstwem drewna,
- zagospodarowania wypoczynkowo-turystycznego po wyrobiskowych zbiornikach wodnych (tereny wyeksploatowanych złóż żwiru),

Z punktu widzenia procesu rewitalizacji szczególnie kluczowe są zapisy dotyczące utrzymania i uzupełnienia obiektów infrastruktury społecznej oraz zagospodarowania wypoczynkowo – turystycznego po wyrobiskowych zbiornikach wodnych. Realizacja tych założeń rozwoju gminy przyczyni się do rozwoju gospodarczego, ale i społecznego, wpłynie na aktywizację mieszkańców i zwiększy atrakcyjność osiedleńczą i turystyczną.

Sfera środowiskowa

W podobszarze Zwierzyn II zidentyfikowano niekorzystne zjawiska sfery środowiskowej. Pierwszy z nich to wyższy niż w całej gminie wskaźnik poziomu zanieczyszczeń powietrza. Badana zmienna odnosi się do średniego rocznego stężenia pyłów zawieszonych PM2.5, który wyniósł dla podobszaru 10,1, przy wartości dla całej gminy 9,8. Wpływ na taki stan mają głównie: gęstsza zabudowa w centralnej części gminy, koncentracja przedsiębiorstw i punktów usługowych czy przebiegające główne w gminie szlaki komunikacyjne. Bezpośredni wpływ na złą jakość powietrza ma zidentyfikowany wysoki udział gospodarstw domowych, których głównym źródłem ogrzewania jest paliwo stałe o wysokiej emisji zanieczyszczeń. Udział ten w podobszarze wynosi ponad 88%.

Tabela 32 Niekorzystne zjawiska środowiskowe w podobszarze Zwierzyn II.

	Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II	Obszar całej gminy
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	16,3%	15,5%
Średnie roczne stężenie PM2.5	10,1	9,8
Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kociołami na paliwo stałe	88,4%	80,5%

Źródło: opracowanie własne.

W ramach poniżej opisanej sfery przestrzenno-funkcjonalnej zdiagnozowano niski udział powierzchni biologicznie czynnej, który eskaluje problemy środowiskowe. Wraz z działaniami skupiającymi się na ograniczeniu czynników powodujących zanieczyszczenie środowiska naturalnego konieczne jest ich ukierunkowanie na poprawę bioróżnorodności w podobszarze. Istotna w tym przypadku jest rekultywacja terenów po wyrobiskowych leżących na terenie podobszaru. Przywrócenie bioróżnorodności na tych terenach wpłynie na zrównoważony rozwój podobszaru, przyczyni się do minimalizowania zagrożeń środowiskowych, a także pozytywnie wpłynie na rozwój pod kątem turystycznym i osiedleńczym.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

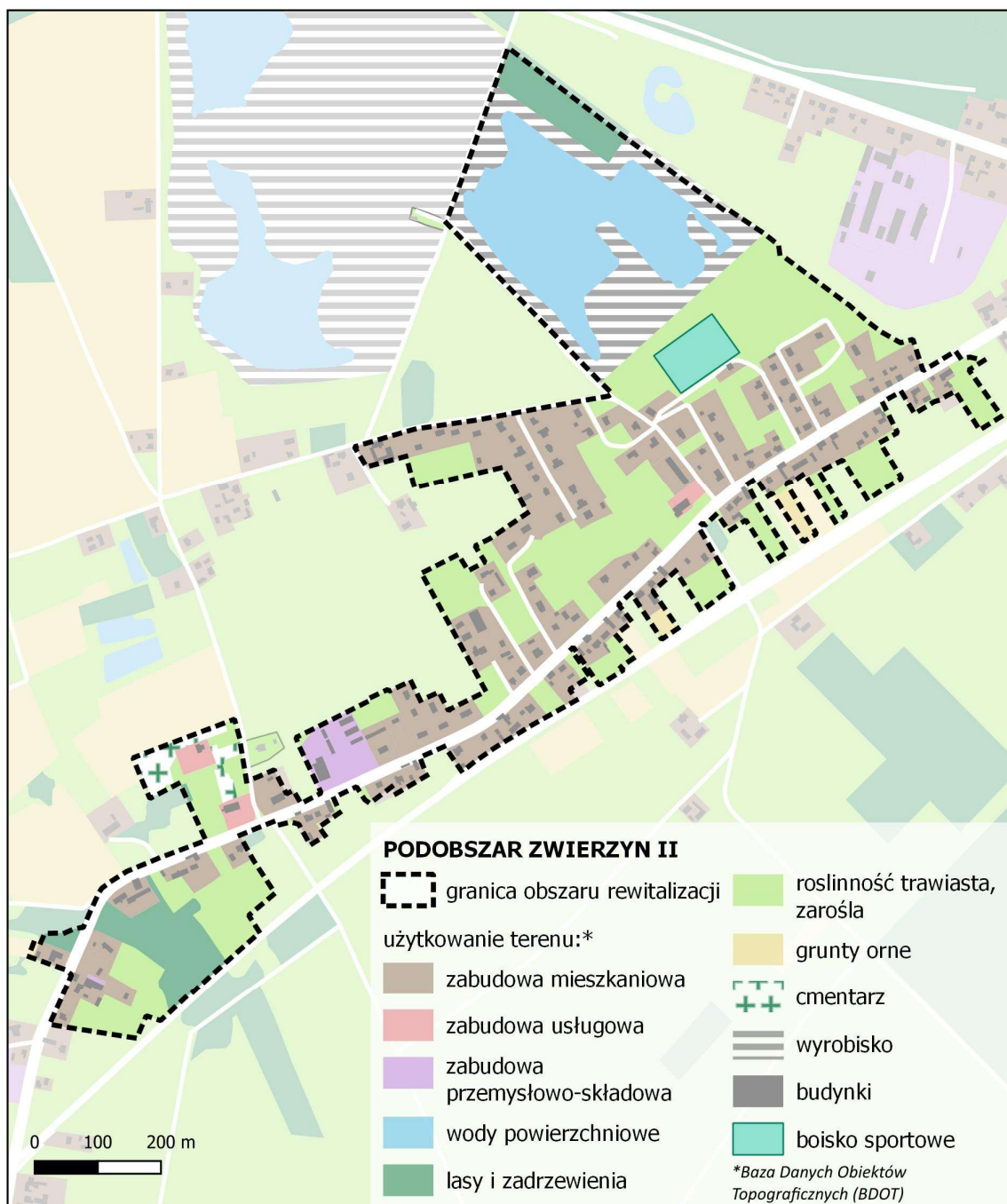
Probleмами przestrzenno- funkcjonalnymi z jakimi borykają się mieszkańcy podobszaru jest niska dostępność do usług publicznych, którą potęgują zidentyfikowane ograniczenia komunikacyjne mieszkańców. Wskaźnik poziomej dostępności punktów usług publicznych wyniósł dla podobszaru 1,3, przy jego wartości dla całej gminy równej 3,3. Dostępność komunikacyjna, mierzona liczbą przystanków w stosunku do powierzchni danego obszaru wyniosła tu 0,17, co dało wynik niższy niż średnia dostępność w gminie (0,23). Powyższe dane wskazują istotne ograniczenia mieszkańców niekorzystnie wpływające na ich wykluczenie. Tworzenie miejsc o charakterze usług publicznych poprawi jakość życia mieszkańców, a także wpłynie na ich aktywizację. Kolejnymi negatywnymi zjawiskami jest niska dostępność i braki w infrastrukturze rekreacyjnej oraz niski udział powierzchni biologicznie czynnej w ogólnej powierzchni podobszaru. Dążenie do poprawy obu tych zjawisk będzie miało pozytywny wpływ na poprawienie jakości życia mieszkańców poprzez tworzenie miejsc spędzania czasu wolnego i integracji, a także na wzrost atrakcyjności turystycznej. Poprawa ta jest możliwa poprzez przywracanie miejscom zdegradowanej funkcjonalności i podnoszeniu ich jakości pod względem przyrodniczo-środowiskowym. Zlokalizowany w podobszarze teren po wyrobiskowy to miejsce, które stanowi potencjał do działań nastawionych na poprawę bioróżnorodności połączonej z tworzeniem miejsc wypoczynkowo-rekreacyjnych. Należy tu ponownie przywołać zapisy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które jako kierunki rozwoju gminy Zwierzyn wskazują zagospodarowanie turystyczno-wypoczynkowe po wyrobiskowych zbiornikach.

Tabela 33 Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne podobszaru Zwierzyn II.

	Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II	Obszar całej gminy
Dostępność punktów usług publicznych	1,3	3,3
Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	0,08	0,15
Dostępność komunikacyjna (przystanków/powierzchnia)	0,17	0,23
Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	95,8%	96,8%

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 15 Zagospodarowanie terenu podobszaru Zwierzyn II.

Źródło: opracowanie własne

Zapisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy wskazują Zwierzyn jako główny ośrodek osadniczy gminy. Zwierzyn pełni funkcję obsługi gminy i usług podstawowych wschodniej części obszaru gminy jako główny ośrodek osadniczy gminy. Studium określa kierunki wielofunkcyjnego wykorzystania terenów Zwierzyna. Pod kątem podobszaru Zwierzyn II należy wyróżnić ich wykorzystanie dla:

- utrzymania i uzupełniania obiektów infrastruktury społecznej, w tym wypoczynku miejscowej ludności,
- zagospodarowania wypoczynkowo-turystycznego po wyrobiskowych zbiornikach wodnych (tereny wyeksploatowanych złóż żwiru),
- uzupełnienie terenów infrastruktury społecznej, szczególnie w zakresie zieleni z urządzeniami sportowymi.

Zdjęcie 7 Teren po wyrobiskowy, obecne Jezioro Zwierzyńskie.

Źródło: zdjęcie własne, spacer studyjny wrzesień 2023

W podobszarze gmina posiada budynek który pełnił funkcje szkolno-przedszkolną ale został zniszczony i zdaje się obecnie do użytkowania w wyniku pożaru. Podjęcie prac budowlanych przywracających budynek do stanu użyteczności i nadanie mu nowych funkcji społecznych pozytywnie wpłynie na jakość usług w gminie oraz przyczyni się wzrostu poziomu jakości życia mieszkańców podobszaru, ale i całej gminy.

Zdjęcie 8 Nieużytkowany budynek dawnego przedszkola.

Źródło: zdjęcie własne, spacer studyjny wrzesień 2023

Sfera techniczna

Zidentyfikowane problemy sfery technicznej w podobszarze Zwierzyn II to przede wszystkim niedostosowanie i braki w infrastrukturze społecznej i publicznej. Wykazano, że część budynków publicznych (33,3%) znajdujących się na terenie podobszaru wymaga podjęcia prac modernizacyjnych w zakresie energooszczędności. O wiele bardziej niekorzystnie przedstawia się sytuacja ich dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami, w ogólnej liczbie obiektów publicznych na podobszarze aż 66,7% wymaga prac w tym zakresie. Zły stan techniczny obiektów, ich niedostosowanie do osób z szczególnymi potrzebami, w tym przede wszystkim osób niepełnosprawnych i seniorów, to ograniczenia, które wpływają na ich wykluczenie. Konieczne jest tworzenie miejsc sprzyjających każdej grupie mieszkańców, bez względu na wiek i status.

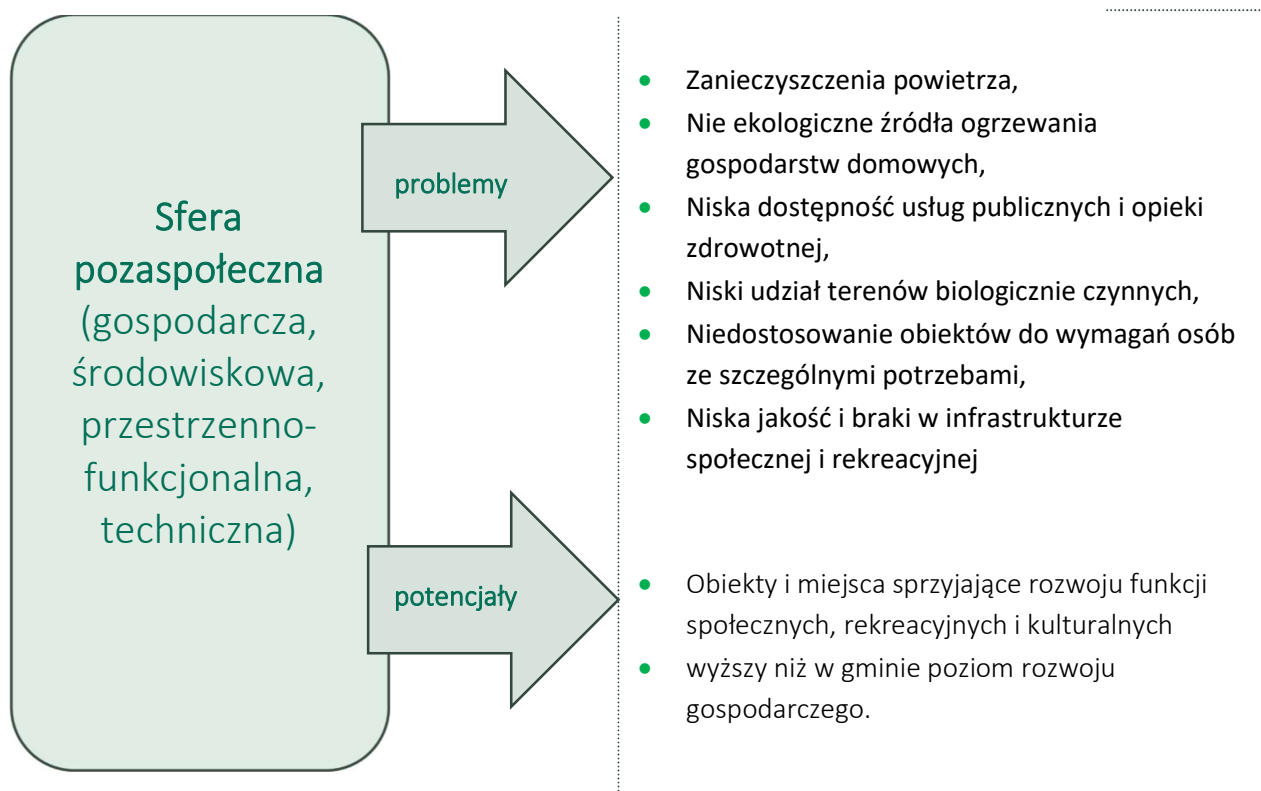
Tabela 34 wskaźniki techniczne podobszaru Zwierzyn II.

	Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II	Obszar całej gminy
Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji w ogólnej ich liczbie	33,3%	33,3%
Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami w ogólnej ich liczbie	66,7%	61,9%

Źródło: opracowanie własne

Schemat 7 Problemy i potencjały pozaspołeczne podobszaru Zwierzyn II.

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie

Pogłębiona analiza podobszaru rewitalizacji Zwierzyn II wskazuje liczne negatywne zjawiska społeczne dotyczące mieszkańców oraz deficyty przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe. Ich rozpoznanie uzasadnia konieczność podjęcia interwencji rewitalizacyjnej prowadzącej do poprawy sytuacji i minimalizowania zjawisk kryzysowych.

Powodzenie planowanego procesu rewitalizacji będzie możliwe poprzez realizację działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców podobszaru. Problemy te to w szczególności widoczne starzenie się społeczności i najniższy w gminie przyrost naturalny. Z drugiej strony dotyczą one wysokiego ryzyka wykluczenia społecznego mieszkańców, spowodowanego takimi czynnikami jak długotrwałe bezrobocie, bezradność w życiu codziennym i prowadzeniu gospodarstwa domowego (wysoka liczba korzystających z pomocy społecznej). Zjawiska te korelują z kryzysem w sferze pozaspółecznej, który widoczny jest w szczególności w braku miejsc sprzyjających aktywizacji i integracji społecznej, braku usług społecznych i opieki zdrowotnej, niskim dostępem do miejsc spędzania czasu wolnego.

Rewitalizacja w podobszarze Zwierzyn II powinna być skoncentrowana na utworzeniu miejsc, w których wsparcie odnajdą osoby zagrożone wykluczeniem społecznym (centrum usług społecznych). Drugim kierunkiem działań rewitalizacyjnych winny być działania zwiększające aktywizację mieszkańców, w tym aktywizację zawodową, która powinna zostać oparta o istniejące zasoby, poprzez zagospodarowanie miejsc sprzyjających rekreacji i turystyce.

Podsumowując na podobszarze rewitalizacji zdiagnozowano następujące problemy społeczne i pozaspółeczne:

- Ujemny przyrost naturalny,
- Wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego,
- Zjawisko bezrobocia, wykluczenia społecznego osób i grup mieszkańców,
- Wysoka skala korzystania ze świadczeń pomocy,
- Problem przemocy dotyczące rodziny zamieszkujące podobszar,
- Zanieczyszczenia powietrza,
- Nie ekologiczne źródła ogrzewania gospodarstw domowych,
- Niska dostępność usług publicznych i opieki zdrowotnej,
- Niski udział terenów biologicznie czynnych,
- Niedostosowanie obiektów do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami,
- Niska jakość i braki w infrastrukturze społecznej i rekreacyjnej.

Tabela 35 analiza problemowo-skutkowa podobszaru Zwierzyn II

Przyczyna	Problem	Skutek	Potrzeby i wyzwania
Długotrwałe bezrobocie wysoka skala korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, dziedziczenie negatywnych zjawisk społecznych w rodzinach	Funkcjonowanie grup mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją, potęgujące problemy społeczne, w tym patologie i ubóstwo.	Pogłębienie problemów społecznych mieszkańców, niska jakość życia, nasilenie zjawisk patologicznych, obniżony poziom bezpieczeństwa, spadek atrakcyjności osiedleńczej obszaru.	Integracja, aktywizacja i wsparcie mieszkańców w rozwiązywaniu problemów, tworzenie miejsc wsparcia społecznego, odpowiedniej infrastruktury społecznej, poprawa sytuacji gospodarczej.
Brak odpowiadających na potrzeby mieszkańców miejsc usług i wsparcia społecznego	Brak miejsc integracji społecznej, niedostosowana infrastruktura społeczna, brak przestrzeni do prowadzenia działań na rzecz mieszkańców, w tym wydarzeń aktywizujących, organizacji mieszkań chronionych	Pogłębienie problemów mieszkańców, spowodowane brakiem odpowiedniego wsparcia, hamowanie rozwoju podobszaru, niekorzystny wizerunek centrum gminy.	Tworzenie miejsc wsparcia społecznego i odpowiedniej infrastruktury społecznej Tworzenie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywizacji mieszkańców.
Poprzemysłowe, zdegradowane tereny, nie nadające się do użytkowania przez mieszkańców, obniżające wartości bioróżnorodności w podobszarze	Brak dostosowanych przestrzeni o funkcjach rekreacyjno-sportowych i spędzania czasu wolnego, w tym terenów zielonych. Niebezpieczne, niezagospodarowane tereny.	Obniżenie atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej, niska jakość przyrodnicza obszaru, brak miejsc sprzyjających mieszkańcom i odwiedzającym	Rekultywacja terenów po przemysłowych, poprawa i przywrócenie bioróżnorodności, tworzenie przestrzeni publicznych o charakterze sportowo-rekreacyjnym.

Źródło: opracowanie własne

Potencjały podobszaru rewitalizacji Zwierzyn II

- Dodatnie saldo migracji;
- Organizacje pozarządowe sprzyjające aktywizacji mieszkańców;
- Obecność przestrzeni i obiektów, które mogą pełnić funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne;
- Wyższy niż w gminie poziom rozwoju gospodarczego.

5.4 Podsumowanie analizy pogłębionej obszaru rewitalizacji

Przeprowadzona dla każdego z wyznaczonych podobszarów rewitalizacji szczegółowa analiza wykazała na ich terenie kryzys w sferze społecznej, który przejawia się w licznych problemach mieszkańców. Jednocześnie zidentyfikowano współwystępowanie niekorzystnych zjawisk w sferze pozaspołecznej, w szczególności o charakterze przestrzenno-funkcyjnym i technicznym. W niniejszym podsumowaniu w sposób syntetyczny przedstawiono najistotniejsze problemy, deficyty i potencjały całego obszaru rewitalizacji. Jednocześnie pokazując, jak wiele problemów współwystępuje na każdym z podobszarów.

Tabela 36 Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w gminie Zwierzyn.

Problemy/deficyty

- Wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego;
- Zjawisko bezrobocia, wykluczenia społecznego osób i grup mieszkańców;
- Wysoka skala korzystania ze świadczeń pomocy;
- Problemy przemocy i uzależnień dotyczące rodziny zamieszkujące obszar rewitalizacji;
- Ujemny przyrost naturalny (podobszar Zwierzyn I i Zwierzyn II);
- Niski poziom bezpieczeństwa publicznego (podobszar Zwierzyn I);
- Niedostosowanie obiektów do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami i w zakresie energooszczędności;
- Niska jakość i braki w infrastrukturze publicznej i społecznej oraz rekreacyjnej;
- Niska dostępność do usług publicznych i zdrowotnych (podobszar Górecko i Zwierzyn II);
- Zanieczyszczenia powietrza, nie ekologiczne źródła ogrzewania gospodarstw domowych, szkodliwe dla zdrowia i środowiska wyroby azbestowe;
- Niski udział terenów biologicznie czynnych.

Potencjały

- Organizacje pozarządowe sprzyjające aktywizacji mieszkańców;
- Aktywność kulturalna mieszkańców (Zwierzyn I i Zwierzyn II);
- Obecność przestrzeni i obiektów, które mogą pełnić funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne;
- Prawnie chronione obszary przyrodnicze (podobszar Górecko);
- Dostępność do terenów zielonych, potencjał tworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku służący rozwojowi atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej obszaru;
- Zdegradowane obiekty, w których możliwe jest nadanie funkcji społecznych;
- Centrum gminy, wyższy niż w gminie poziom rozwoju gospodarczego (Zwierzyn I i Zwierzyn II).

Potrzeby rewitalizacyjne

- Stworzenie odpowiedniej oferty oraz przestrzeni integracji społecznej i włączenia społecznego;
- Aktywne wsparcie środowisk narażonych na marginalizację, uruchomienie usług społecznych wspierających rodziny;
- Poprawa dostępności do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Tworzenie miejsc wsparcia społecznego i odpowiedniej infrastruktury społecznej;
- Tworzenie przestrzeni publicznych, miejsc spędzania czasu wolnego, sportu i rekreacji;
- Poprawa i uzupełnienie infrastruktury rekreacyjno-sportowej;
- Rekultywacja terenów przemysłowych, poprawa i przywrócenie bioróżnorodności.

Źródło: opracowanie własne

Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych wskazała, iż znaczna ich część jest charakterystyczna dla wszystkich podobszarów rewitalizacji, część jest specyficzna dla wybranych. W poniższym zestawieniu w sposób syntetyczny wskazano potrzeby rewitalizacyjne w odniesieniu do podobszarów rewitalizacji,

Tabela 37 Synteza potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do podobszarów rewitalizacji w Gminie Zwierzyn.

Potrzeby rewitalizacyjne	Podobszary rewitalizacji		
	Górecko	Zwierzyn I	Zwierzyn II
Stworzenie odpowiedniej oferty oraz przestrzeni integracji społecznej i włączenia społecznego.	X	X	X
Aktywne wsparcie środowisk narażonych na marginalizację, uruchomienie usług społecznych wspierających rodziny	X	X	X
Poprawa dostępności do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej		X	
Tworzenie miejsc wsparcia społecznego i odpowiedniej infrastruktury społecznej	X	X	X
Tworzenie przestrzeni publicznych, miejsc spędzania czasu wolnego, sportu i rekreacji	X	X	X
Poprawa i uzupełnienie infrastruktury rekreacyjno-sportowej			X
Rekultywacja terenów przemysłowych, poprawa i przywrócenie bioróżnorodności			X

Źródło: opracowanie własne

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych jest kluczowym elementem GPR, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy o rewitalizacji. Oprócz wymogów prawnych, pełni ono rolę kompaktowego przedstawienia kluczowych założeń proponowanych zmian oraz wyznaczenia pożądanych efektów osiągnięcia celów rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonych prac diagnostycznych, analizie przyczynowo-skutkowej problemów oraz ocenie potencjałów i potrzeb, została stworzona wizja zakładanego stanu obszaru rewitalizacji po realizacji planowanych działań.

WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI

W wyniku przeprowadzonej interwencji rewitalizacyjnej społeczność obszaru stała się wspólnotą gminy Zwierzyn. Zaobserwowano poprawę ich sytuacji społecznej oraz odczuwalnej jakości życia. Dzięki działaniom, które zwiększyły dostępność usług publicznych i społecznych, poprzez adaptacje i modernizację istniejących obiektów (pustostanów) doszło do integracji i aktywizacji mieszkańców. Zminimalizowano ryzyko społecznego wykluczenia osób borykających się z problemami bezrobocia, trudnościami rodzinnymi i ubóstwem. Dostoswane do potrzeb mieszkańców przestrzenie stały się miejscem spotkań i integracji mieszkańców podobszarów rewitalizacji i całej gminy. Dostosowanie jakości i dostępności przestrzeni publicznych przyczyniło się pozytywnie do aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu gminy. W konsekwencji podjętych działań gmina stała się atrakcyjnym miejscem do życia.

7. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Realizacja wizji obszaru rewitalizacji będzie spełniana w oparciu o wyznaczone cele strategiczne. Ich osiągnięcie ma przyczynić się do znaczącej poprawy warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez ich integrację, aktywizację, poprawę warunków życia i dostępności do usług i pomocy społecznej, a także poprawę dostępności i jakości przestrzeni publicznych, w tym miejsc rekreacji i wypoczynku. Realizacja celów i tym samym spełnienie wizji obszaru rewitalizacji będzie możliwa z wykorzystaniem potencjałów rewitalizacyjnych zidentyfikowanych w analizie pogłębionej obszaru rewitalizacji. Cele te zostały wypracowane na podstawie opracowanych wizji podobszarów rewitalizacji, które bezpośrednio odpowiadają na zidentyfikowane potrzeby społeczności lokalnej.

Schemat 8 Logika planowania interwencji rewitalizacyjnej.

Źródło: opracowanie własne

Dwa cele strategiczne obejmują swoim zakresem 5 analizowanych sfer – społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Ich realizacja przyczyni się do ożywienia społecznego i podniesienia jakości życia mieszkańców oraz wzrostu atrakcyjności osiedleńczej obszaru rewitalizacji i całej gminy Zwierzyn.

Cel strategiczny 1

Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców

Cel strategiczny 2

Rozwijanie funkcji społecznych w istniejących obiektach użyteczności publicznej oraz rekreacyjnych przestrzeniach publicznych

Cele rewitalizacyjne są rozwinięte poprzez przypisanie im kierunków działań, które precyzyjnie odpowiadają na zidentyfikowane problemy i niepożądane zjawiska na poszczególnych obszarach rewitalizacji. Te kierunki działania stanowią pośredni etap pomiędzy ogólnymi celami rewitalizacji a konkretnymi inicjatywami, co pozwala na ścisłe powiązanie ich ze sobą i potwierdzenie spójności całego Programu. Samo pojęcie kierunków działań ma szerszy zakres niż lista konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, obejmując również treści, które nie mogą być objęte pojedynczymi projektami. Stanowią one swoiste wskazówki dla planowania działań, które mają osiągnąć wyznaczone cele i tym samym zbliżyć się do realizacji wizji obszaru po rewitalizacji.

Cel strategiczny 1

Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców

Pierwszy cel strategiczny jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy społeczne, takie jak bezrobocie, wykluczenie społeczne, przemoc domowa, uzależnienia, oraz niska aktywność społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wzmocnienie kapitału społecznego, czyli de facto stosunków międzyludzkich, jest kluczowym elementem dla zrównoważonego rozwoju społecznego. Ten cel koncentruje się na budowaniu tożsamości lokalnej i aktywnym uczestnictwie mieszkańców w życiu gminy.

Wsparcie powinno być skierowane do wszystkich grup społecznych, których sytuacja wymaga poprawy, w tym rodzin, ofiar przemocy domowej, osób z problemami uzależnień oraz osób długotrwale bezrobotnych. Poprawa ich sytuacji będzie możliwa poprzez rozwój zawodowy, zapewnienie odpowiedniej opieki zdrowotnej, wsparcie psychologiczne oraz zwiększenie dostępności usług socjalnych.

Integracja mieszkańców, zarówno obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy, wymaga zachęcenia ich do wspólnych działań i inicjatyw, niezależnie czy to w obszarze kulturowym, rekreacyjnym, czy społeczno-edukacyjnym. Mimo silnie uspołecznionego charakteru tego celu, jego realizacja wymaga także podjęcia działań o charakterze przestrzenno-funkcyjnym i technicznym. Dostosowanie przestrzeni i obiektów publicznych do potrzeb mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami oraz seniorów, jest niezbędne dla osiągnięcia pożądaných efektów.

Cel strategiczny 2

Rozwijanie funkcji społecznych w istniejących obiektach użyteczności publicznej oraz rekreacyjnym przestrzeniom publicznym

Drugi cel strategiczny stanowi odpowiedź na problemy związane z degradacją terenów przemysłowych oraz zaniedbanych przestrzeni publicznych, brakiem miejsc rekreacyjnych i zielonych sprzyjających aktywności fizycznej, a także niską jakością infrastruktury społecznej. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obiektom i przestrzeniom jest kluczowe dla poprawy jakości życia mieszkańców oraz integracji społecznej.

Działania w ramach tego celu koncentrują się na rekultywacji zdegradowanych terenów, modernizacji zaniedbanych budynków oraz tworzeniu nowych miejsc sprzyjających aktywności fizycznej i rekreacji. Tworzenie parków, ścieżek spacerowych, terenów rekreacyjnych oraz adaptacja budynków na cele społeczne i kulturalne przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności tych przestrzeni.

Wdrażanie rozwiązań proekologicznych w rewitalizowanych obiektach i przestrzeniach jest istotnym elementem tego celu. Działania takie jak organizacja wydarzeń sportowych, kulturalnych i społecznych w zrewitalizowanych przestrzeniach, a także edukacja ekologiczna mieszkańców, przyczynią się do ochrony środowiska i zwiększenia świadomości ekologicznej.

Realizacja tego celu wymaga dostosowania przestrzeni publicznych do potrzeb wszystkich mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami oraz seniorów. Brak odpowiedniej infrastruktury ogranicza możliwość pełnego wykorzystania potencjału tych obiektów i przestrzeni. Dostosowanie ich do nowych funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych umożliwi integrację mieszkańców oraz poprawę jakości życia w gminie Zwierzyn.

Dzięki realizacji tych działań, mieszkańcy zyskają dostęp do nowoczesnych, funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni, które będą sprzyjać integracji społecznej, aktywności fizycznej oraz rekreacji, jednocześnie promując działania na rzecz ochrony środowiska.

Tabela 38 Cele rewitalizacji w gminie Zwierzyn.

Cel strategiczny	Kierunki działań	Diagnozowane zjawiska kryzysowe	Potencjały	Spodziewane efekty
<p style="text-align: center;">1. Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców, poprzez wsparcie i aktywizację</p>	<p>1.1 Utworzenie warunków sprzyjających integracji różnych grup społecznych, w tym osób narażonych na ryzyko marginalizacji.</p> <p>1.2 Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.</p> <p>1.3 Stworzenie instytucji oferujących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców oraz poprawie jakości ich życia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego • Zjawisko bezrobocia, wykluczenia społecznego osób i grup mieszkańców • Wysoka skala korzystania ze świadczeń pomocy społecznej • Problemy przemocy i uzależnień dotyczące rodziny zamieszkujące obszar rewitalizacji, • Ujemny przyrost naturalny (podobszar Zwierzyn I i Zwierzyn II) • Niski poziom bezpieczeństwa publicznego (podobszar Zwierzyn I) • Niedostosowanie obiektów do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami i w zakresie energooszczędności • Niska jakość i braki w infrastrukturze publicznej i społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatnie saldo migracji, • Organizacje pozarządowe sprzyjające aktywizacji mieszkańców • Aktywność kulturalna mieszkańców (Zwierzyn I i Zwierzyn II) • Obecność przestrzeni i obiektów, które mogą pełnić funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne • Centrum gminy, wyższy niż w gminie poziom rozwoju gospodarczego (Zwierzyn I i Zwierzyn II) 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, • spadek liczby klientów OPS • większa liczba wydarzeń i imprez integracyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych • zwiększone uczestnictwo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w życiu społeczno-kulturalnym gminy

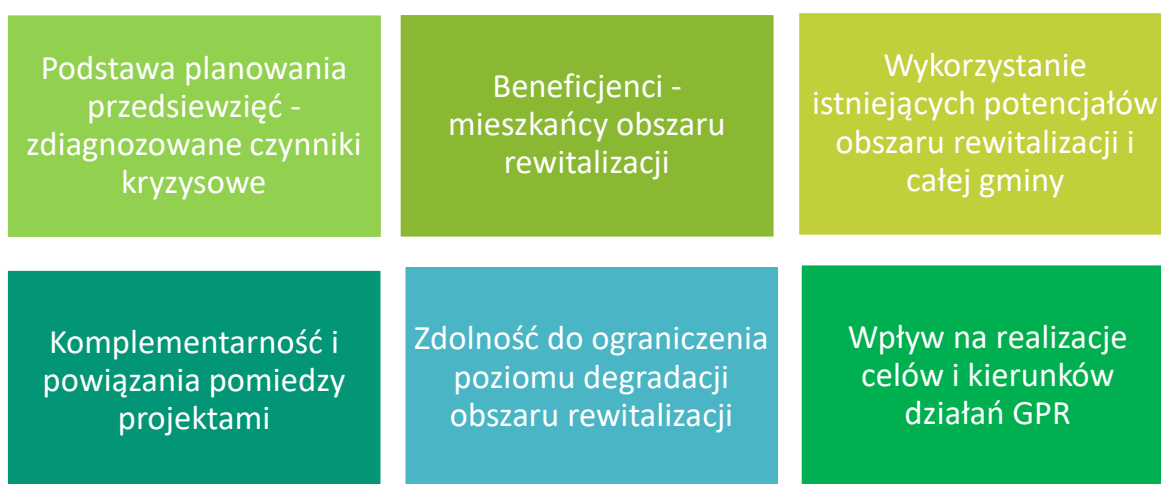
Cel strategiczny	Kierunki działań	Diagnozowane zjawiska kryzysowe	Potencjały	Spodziewane efekty
<p style="text-align: center;">2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obiektom i przestrzeniom z uwzględnieniem działań na rzecz ochrony środowiska</p>	<p>2.1 Modernizacja i adaptacja budynków (pustostanów) w celu prowadzenia usług społecznych.</p> <p>2.2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych zgodnie z potrzebami mieszkańców.</p> <p>2.3. Rekultywacja zdegradowanych terenów, nadanie im nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych i poprawa bioróżnorodności.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostosowanie obiektów do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami i w zakresie energooszczędności • Niska jakość i braki w infrastrukturze publicznej i społecznej • Niska dostępność do usług publicznych i zdrowotnych (podobszar Górecko i Zwierzyn II) • Zanieczyszczenia powietrza, nie ekologiczne źródła ogrzewania gospodarstw domowych, szkodliwe dla zdrowia i środowiska wyroby azbestowe, • Niski udział terenów biologicznie czynnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obecność przestrzeni i obiektów, które mogą pełnić funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne • Prawnie chronione obszary przyrodnicze (podobszar Górecko) • Dostępność do terenów zielonych, potencjał tworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku służący rozwojowi atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej obszaru, • Zdegradowane obiekty, w których możliwe jest nadanie funkcji społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność usług społecznych i publicznych na poziomie zapotrzebowania mieszkańców, • Poprawa jakości i dostępności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych • Poprawa wizerunku, estetyki, funkcjonalności przestrzeni publicznych • Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji • Aktywne korzystanie z lokalnych miejsc, przestrzeni publicznych

Źródło: opracowanie własne

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych została opracowana na podstawie zidentyfikowanych potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz ich bezpośredniego wpływu na realizację celów i kierunków działań. Dzięki spójności i powiązaniom między poszczególnymi inicjatywami, projekty te będą bezpośrednio przyczyniać się do redukcji zjawisk kryzysowych.

Schemat 9 Cechy przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.

Źródło: Opracowanie własne.

8.1. Przedsięwzięcia podstawowe

Tabela 39 Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Nr	Nazwa projektu	Spółeczny / infrastrukturalny	Wnioskodawca / podmiot/y realizujący/e	Podobszar rewitalizacji
1.	Adaptacja i remont budynku na potrzeby prowadzenia działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie	infrastrukturalny	Gmina Zwierzyn, GOPS	Zwierzyn I
2.	Przestrzeń Inspiracji	infrastrukturalny	Gmina Zwierzyn	Zwierzyn II
3.	Zagospodarowanie zdegradowanego terenu pokopalnianego oraz terenu Jeziora Zwierzynieckiego, stworzenie miejsc rekreacji i spędzania czasu wolnego dla mieszkańców w każdym wieku	infrastrukturalny	Gmina Zwierzyn	Zwierzyn II

4.	Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne - nadanie nowych funkcji budynkowi przy ul. Wojska Polskiego 58	infrastrukturalny	infrastrukturalny	Zwierzyn II
5.	Remont istniejącej studni głębinowej na potrzeby awaryjnego zaopatrzenia mieszkańców i hodowców Doliny Noteci w wodę pitną w miejscowości Górecko	infrastrukturalny	infrastrukturalny	Górecko
6.	Lato Aktywności w Zwierzynie	Społeczny	Gmina Zwierzyn, GOPS, GOK, Szkoły	Zwierzyn I Zwierzyn II Górecko
7.	Centrum Integracji Społecznej i Kulturalnej	Społeczny	Gmina Zwierzyn, GOPS	Zwierzyn I Zwierzyn II Górecko
8.	Program Wsparcia Młodzieży	Społeczny	Gmina Zwierzyn, GOPS	Zwierzyn I Zwierzyn II Górecko

Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I

- 1. Adaptacja i remont budynku na potrzeby prowadzenia działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie**

Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II

- 2. Przestrzeń Inspiracji**
- 3. Zagospodarowanie zdegradowanego terenu pokopalnianego oraz terenu Jeziora Zwierzynckiego, stworzenie miejsc rekreacji i spędzania czasu wolnego dla mieszkańców w każdym wieku.**
- 4. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne - nadanie nowych funkcji budynkowi przy ul. Wojska Polskiego 58**

Podobszar rewitalizacji Górecko

- 5. Remont istniejącej studni głębinowej na potrzeby awaryjnego zaopatrzenia mieszkańców i hodowców Doliny Noteci w wodę pitną w miejscowości Górecko**

Obszar rewitalizacji

- 6. Lato Aktywności w Zwierzynie**
- 7. Centrum Integracji Społecznej i Kulturalnej**
- 8. Program Wsparcia Młodzieży**

Źródło: opracowanie własne

Istotne jest, iż w przypadku przedsięwzięć planowanych do finansowania z programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (działania 8.1, 8.2) rewitalizacja definiowana jest, jako interwencja infrastrukturalna dotycząca:

- infrastruktury technicznej i komunalnej;

- uporządkowania przestrzeni publicznej;
- systemów poprawy bezpieczeństwa publicznego;
- dostosowania obiektów i przestrzeni do potrzeb mieszkańców;
- termomodernizacja budynków;
- wsparcia budowy nowych dróg rowerowych, ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych.

W ramach działania nie będą wspierane inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym parkingi), chyba, że stanowią one nieodłączny element większego projektu (nie są one dominującym elementem tego projektu), a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych projektu. Projekty nie mogą dotyczyć budowy nowych dróg lub parkingów oraz w odniesieniu do istniejących – zwiększenia ich pojemności lub przepustowości, ani nie mogą w żaden inny sposób przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego. W przypadku działań termomodernizacyjnych poziom kosztów nie może przekroczyć 25% ogólnego kosztu inwestycji. Ponadto niekwalifikowane jest wdrażanie rozwiązań z zakresu retencjonowania wód, zabezpieczenia przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi i ich skutkami⁵. Prowadzone inwestycje nie mogą obejmować remontu, a rozbudowę, przebudowę lub nadbudowę w rozumieniu prawa budowlanego.

Zaprezentowane projekty stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane deficyty obszaru rewitalizacji i bazują na lokalnych potencjałach. Kompleksowość działań wyraża się w:

- skoncentrowaniu działań na zdelimitowanym obszarze rewitalizacji, który został wskazany, jako obszar gminy o największym natężeniu problemów społecznych i współwystępujących problemach środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i gospodarczych;
- oddziaływaniu na zdiagnozowane problemy na różnych płaszczyznach – głównie społecznej i infrastrukturalnej;
- wsparciu zróżnicowanych grup społecznych tak, aby objąć oddziaływaniem interesariuszy rewitalizacji o różnych potrzebach i problemach;
- dywersyfikacji i dopełnianiu się źródeł finansowania.

---

⁵ Za: SZOP FEWL 2021-2027.

PODOBSZAR ZWIERZYN I

Nazwa przedsięwzięcia

Adaptacja i remont budynku na potrzeby prowadzenia działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie

Nazwa wnioskodawcy

Gmina Zwierzyn, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Obecna siedziba GOPS w Zwierzynie znajduje się na parterze budynku Urzędu Gminy Zwierzyn. GOPS zajmuje 3 pomieszczenia, o łącznej powierzchni 53,33m². Pracownicy zajmujący się realizacją zadań powierzonych w zakresie spraw społecznych nie mają właściwych warunków do pracy. Zidentyfikowano występowanie wysokiego poziomu korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, co wskazuje na znaczną liczbę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Obecnie brakuje odpowiedniej infrastruktury do świadczenia kompleksowych usług socjalnych, co utrudnia skuteczne wsparcie potrzebujących mieszkańców. Dzięki adaptacji budynku na potrzeby GOPS, możliwe będzie bardziej efektywne świadczenie usług socjalnych, co pomoże w integracji i aktywizacji osób potrzebujących wsparcia. Zwiększenie dostępności usług wsparcia społecznego i psychologicznego pomoże w rozwiązywaniu problemów przemocy i uzależnień, które są znaczącymi wyzwaniami w lokalnej społeczności.

Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia

Celem głównym projektu jest stworzenie odpowiedniej przestrzeni do realizacji usług społecznych, świadczonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie. Pozwoli to na podniesienie jakości usług społecznych świadczonych mieszkańcom obszaru rewitalizacji i całej gminy. Ponadto budynek będzie dostosowany do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami.

Cele szczegółowe:

Poprawa jakości usług społecznych: Umożliwienie bardziej efektywnego i kompleksowego wsparcia dla mieszkańców poprzez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury dla GOPS.

Włączenie społeczne: Stworzenie mieszkań chronionych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, co pomoże w ich reintegracji społecznej.

Wsparcie dla osób w kryzysie: Zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej i społecznej dla osób borykających się z przemocą domową i uzależnieniami.

Efektywne wykorzystanie zasobów: Adaptacja niewykorzystanych przestrzeni w celu świadczenia usług społecznych.

Odniesienie do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie realizuje cele i kierunki działań rewitalizacyjnych:

Cel 1. Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców, poprzez wsparcie i aktywizację

Kierunki działań:

- 1.1 Utworzenie warunków sprzyjających integracji różnych grup społecznych, w tym osób narażonych na ryzyko marginalizacji.
- 1.2 Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.

Cel 2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obiektom i przestrzeniom z uwzględnieniem działań na rzecz ochrony środowiska

Kierunki działań:

- 2.1 Modernizacja i adaptacja budynków (pustostanów) w celu prowadzenia usług społecznych.

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

- wykonanie miejsc parkingowych na potrzeby interesantów i pracowników GOPS,

- termomodernizacja budynku - zmiana pokrycia dachowego wraz z dociepleniem dachu i ścian,
- prace wykończeniowe w budynku (podłogi, biały montaż, malowanie, umeblowanie),
- uruchomienie centralnego ogrzewania budynku,
- wykonanie i uruchomienie sieci komputerowej,
- montaż platformy podnoszącej i związana z tym przebudowa ganku, wymiana drzwi wejściowych,
- zakup pętli indukcyjnej mobilnej,
- naprawa lub wymiana ogrodzenia działki.
- budowa miejsc parkingowych wraz z zagospodarowaniem działki nr 182/2,
- wykonanie monitoringu obiektu.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Wejście do budynku gdzie znajdują się schody przewidziana jest instalacja platformy podnoszącej oraz wymiana drzwi wejściowych.

Budynek jest już wyposażony w mapę tyflograficzną ukazującą rozmieszczenie pomieszczeń i drogę ewakuacyjną. Montaż drzwi wewnętrznych jak i podłóg bez progów umożliwi dostępność w poruszaniu się po GOPS. Toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych postawią pomieszczenia nowej siedziby GOPS w Zwierzynie pośród budynków przyjaznych i dostępnych dla wszystkich mieszkańców.

Obecnie GOPS dysponuje pętlą indukcyjną mobilną do wykorzystania wspólnie z Urzędem Gminy. Zakup na wyłączne potrzeby GOPS pętli usprawni pracę ośrodka.

Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia

ul. Szeroka 3, 66-542 Zwierzyn, działka o nr ewidencyjnym 182/2 obręb Zwierzyn

Okres realizacji

W latach 2024 – 2025

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
232 500,00 zł	0,00 zł	1 317 500,00 zł	0,00 zł

Łączna wartość przedsięwzięcia

1 550 000,00 zł

Potencjalne źródło finansowania

Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 działanie FELB.08.03

Budżet gminy

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia

Wskaźniki produktu:

- Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 1 szt.
- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt.
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.
- Liczba wspartych obiektów o charakterze nie zabytkowym – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

- Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – **776 osób**

PODOBSZAR ZWIERZYN II

Nazwa przedsięwzięcia

Przeźrzeń Inspiracji

Nazwa wnioskodawcy

Gmina Zwierzyn

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

W 2023 roku budynek przy ul. Wojska Polskiego nr 92, w który wówczas znajdowało się przedszkole gminne uległ zniszczeniu (pożar). W roku 2024 budynek (od strony zewnętrznej) został przywrócony do pierwotnego stanu. Wykonano nową konstrukcję dachu i przykrycie. Ocieplono ściany. Wymieniono drzwi zewnętrzne. W wyniku tego zdarzenia rozpoczęto procedurę budowy nowego przedszkola w innej lokalizacji. W związku z czym pomieszczenia przy ul. Wojska Polskiego 92 pozostają do zagospodarowania i należy im nadać nowe funkcje - zgodne z oczekiwaniami mieszkańców.

Projekt umożliwi stworzenie nowoczesnego centrum spotkań. W kontekście lokalnych trendów demograficznych, gdzie zauważalny jest odpływ młodzieży, istnieje pilna potrzeba stworzenia nowoczesnego centrum społecznego, które:

- Umożliwi organizację wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych,
- Zapewni przestrzeń spotkań i warsztatów dla młodzieży, rodzin oraz seniorów,
- Wzmocni lokalną tożsamość i przyciągnie mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności.

Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia

Stworzenie wielofunkcyjnej przestrzeni, która będzie integrować społeczność lokalną, wspierać rozwój kompetencji mieszkańców i przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu. Wprowadzenie bogatej oferty warsztatów oraz interaktywnych wydarzeń, aby inspirować i angażować zarówno młodzież, jak i seniorów oraz rodziny.

Odniesienie do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie realizuje cele i kierunki działań rewitalizacyjnych:

Cel 1. Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców, poprzez wsparcie i aktywizację

Kierunki działań:

- 1.1 Utworzenie warunków sprzyjających integracji różnych grup społecznych, w tym osób narażonych na ryzyko marginalizacji.
- 1.2 Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.
- 1.3 Stworzenie instytucji oferujących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców oraz poprawie jakości ich życia.

Cel 2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obiektom i przestrzeniom z uwzględnieniem działań na rzecz ochrony środowiska

Kierunki działań:

- 2.1 Modernizacja i adaptacja budynków (pustostanów) w celu prowadzenia usług społecznych

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Projekt zakłada kompleksową modernizację wnętrza budynku, integrując działania remontowe z przygotowaniem przestrzeni do prowadzenia różnorodnych aktywności społecznych:

Modernizacja i adaptacja przestrzeni:

- Przebudowa wnętrza, by stworzyć elastyczną przestrzeń wielofunkcyjną – miejsce spotkań, warsztatów i wydarzeń kulturalnych.
- Zakup nowoczesnego meblowania, w tym sof, foteli, stolików oraz mobilnych regałów, umożliwiających organizację różnorodnych aktywności.

Wdrożenie technologii i rozwiązań multimedialnych:

- Montaż rozwijanego ekranu multimedialnego oraz systemu nagłośnienia, umożliwiającego prowadzenie prezentacji, projekcji filmów i warsztatów edukacyjnych.
- Wyposażenie przestrzeni w interaktywne stanowiska oraz nowoczesne systemy oświetleniowe i klimatyzacyjne, które zapewnią komfort podczas wydarzeń.

Dostosowanie obiektu do potrzeb wszystkich użytkowników:

- Modernizacja toalet i innych pomieszczeń wspólnych z myślą o pełnej dostępności dla osób niepełnosprawnych, seniorów oraz rodzin z małymi dziećmi.
- Instalacja windy lub platformy podnośnikowej, aby umożliwić swobodny dostęp do wszystkich kondygnacji budynku.

Strefa Innowacji i Kreatywności:

- **Makerspace – Warsztat Innowacji:**
  - Wydzielenie części centrum, w której zostaną udostępnione podstawowe narzędzia do obróbki materiałów, drukarka 3D, uproszczony system urządzeń laserowych oraz stacje do zajęć z robotyki i programowania, dostosowane do lokalnych potrzeb.
- **Interaktywne Warsztaty i Hackathony:**
  - Organizacja cyklicznych warsztatów łączących elementy edukacji cyfrowej, technologicznej oraz artystycznej.
  - Tematyczne sesje, podczas których mieszkańcy będą wspólnie pracować nad projektami lokalnymi – od rozwiązywania problemów społecznych, przez projekty kulturalne, aż po kreatywne inicjatywy artystyczne.
  - Spotkania mające na celu wymianę doświadczeń i budowanie więzi międzypokoleniowych.

Powiernicze udostępnienie przestrzeni:

- Centrum będzie udostępniane instytucjom kultury, organizacjom pozarządowym oraz lokalnym inicjatywom społecznym, co umożliwi jeszcze szerszy dostęp do nowoczesnych usług edukacyjnych i kulturalnych oraz wspomże rozwój projektów lokalnych.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Wykonanie wewnętrznej platformy podnoszącej umożliwiającej pokonanie różnic poziomowych.
 Dostosowanie toalety i innych pomieszczeń wspólnych do potrzeb osób ze szczególnymi wymaganiami.
 Budowa miejsc parkingowych, w tym dedykowanego miejsca dla osób niepełnosprawnych. Instalacja systemu monitoringu zewnętrznego i wewnętrznego oraz automatycznego otwierania bramy, zwiększających bezpieczeństwo użytkowników.

Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia

ul. Wojska Polskiego 92, 66-542 Zwierzyn (część działki nr 345/15 obręb Zwierzyn)

Okres realizacji

2025-2027

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
75 000,00 zł		425 000,00 zł	

Łączna wartość przedsięwzięcia

500 000,00 zł

Potencjalne źródła finansowania

Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 działanie FELB.08.03

Budżet gminy

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmiernia

Wskaźniki produktu:

Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 1 szt.
 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt.
 Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.
 Liczba wspartych obiektów o charakterze nie zabytkowym – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):
 Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 776 osób

Nazwa przedsięwzięcia

Zagospodarowanie zdegradowanego terenu pokopalnianego oraz terenu Jeziora Zwirzyneckiego, stworzenie miejsc rekreacji i spędzania czasu wolnego dla mieszkańców w każdym wieku.

Nazwa wnioskodawcy

Gmina Zwierzyn

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Zdegradowany teren pokopalniany wymaga prac pozwalających na ponowne jego użytkowanie, odpowiednie jego zagospodarowanie pozwoli na prowadzenie działań redukujących negatywne zjawiska społeczne, poprzez stworzenie miejsc integracji społecznej i międzypokoleniowej, aktywizacji mieszkańców, stworzenie miejsc spędzania czasu wolnego. Projekt wpłynie także na podniesienie atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej gminy oraz podniesie dostępność i estetykę miejsc publicznych w gminie.

Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia

- Stworzenie pełnej bazy rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowej dla mieszkańców Gminy Zwierzyn i przybyłych gości.

Integracja społeczna: Umożliwienie organizacji wydarzeń rekreacyjnych i kulturalnych, co sprzyja integracji społecznej.

Poprawa jakości środowiska: Rekultywacja zdegradowanych terenów, co zwiększy bioróżnorodność i poprawi estetykę okolicy.

Tworzenie przestrzeni rekreacyjnych: Zagospodarowanie terenów wokół jeziora na parki, ścieżki spacerowe i rowerowe, plaże i place zabaw.

Zwiększenie aktywności fizycznej: Stworzenie miejsc do rekreacji i aktywnego spędzania czasu.

Odniesienie do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie realizuje cele i kierunki działań rewitalizacyjnych:

Cel 2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obiektom i przestrzeniom z uwzględnieniem działań na rzecz ochrony środowiska

Kierunki działań:

- 2.2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych zgodnie z potrzebami mieszkańców
- 2.3. Rekultywacja zdegradowanych terenów, nadanie im nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych i poprawa bioróżnorodności

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

- budowa sanitariatów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych wraz ze zbiornikami bezodpływowymi,
- nasadzenia roślinności wokół jeziora,
- wykonanie ścieżki spacerowej o nawierzchni mineralnej wokół jeziora,
- wykonanie punktów widokowych na skarpach,
- zakup i montaż tężni.
- budowa 4 stanowisk na potrzeby turystyki kamperowej

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

- zapewnienie wolnych od barier (progów, schodów) przestrzeni,
- wyposażenie terenu w toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia

Zwierzyn, działka nr 88/3 obręb geodezyjny Zwierzyn, Gmina Zwierzyn

Okres realizacji

2024 - 2025

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
120 000,00zł	0,00 zł	680 000,00zł	0,00 zł

Łączna wartość przedsięwzięcia

800 000,00 zł

Potencjalne źródło finansowania

Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 działanie FELB.08.03

Budżet gminy

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia

Wskaźniki produktu:

Liczba powstałych Miejsc Obsługi Kamperów - 4

Powierzchnia wspieranych zrehabilitowanych gruntów - 116110 m²

Wskaźniki rezultatu:

Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 776 osób

Nazwa przedsięwzięcia

Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne - nadanie nowych funkcji budynkowi przy ul. Wojska Polskiego 58

Nazwa wnioskodawcy

Gmina Zwierzyn

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Gmina Zwierzyn stoi w obliczu dynamicznych zmian demograficznych – starzejąca się populacja oraz rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i mieszkaniowe. Brak lokalnie dostępnych rozwiązań dla seniorów i osób o ograniczonej mobilności prowadzi do izolacji społecznej, zmniejszenia jakości życia oraz konieczności korzystania z usług opieki i rehabilitacji poza granicami gminy. Niezbędne jest stworzenie kompleksowego centrum, które nie tylko zapewni komfortowe warunki mieszkalne, ale również będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami, oferując wsparcie zdrowotne i społeczne.

Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia

Utworzenie nowoczesnego Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego, które zapewni kompleksową opiekę, bezpieczne warunki życia oraz wsparcie zdrowotne i rehabilitacyjne dedykowane seniorom i osobom z ograniczeniami ruchowymi na obszarze rewitalizacji. Poprawa dostępności usług opiekuńczych i mieszkaniowych w gminie, co wpłynie na lepszą integrację społeczną i zwiększy atrakcyjność regionu dla mieszkańców..

Odniesienie do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie realizuje cele i kierunki działań rewitalizacyjnych:

Cel 1. Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców, poprzez wsparcie i aktywizację

Kierunki działań:

1.3 Stworzenie instytucji oferujących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców oraz poprawie jakości ich życia.

Cel 2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obiektom i przestrzeniom z uwzględnieniem działań na rzecz ochrony środowiska

Kierunki działań:

2.1. Modernizacja i adaptacja budynków (pustostanów) w celu prowadzenia usług społecznych

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Adaptacja i modernizacja budynku: dostosowanie istniejącej struktury do potrzeb Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego, w tym:

- Przebudowa instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej oraz grzewczej.
- Remont wnętrz: likwidacja barier architektonicznych, wymiana podłóg, malowanie ścian, montaż odpowiedniego oświetlenia.
- Instalacja systemów bezpieczeństwa: alarmy, monitoring, systemy przywoławcze w pokojach mieszkańców.

Utworzenie stref funkcjonalnych:

- **Strefa mieszkalna:** komfortowe pokoje jedno- i dwuosobowe z łazienkami, dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- **Strefa opiekuńcza:** gabinet lekarski, sale rehabilitacyjne, pomieszczenia do terapii zajęciowej.

- **Strefa wspólna:** jadalnia, świetlica, biblioteka, sale spotkań i warsztatów.

Zagospodarowanie terenu przyległego:

- Budowa ogrodu terapeutycznego z alejkami spacerowymi, ławkami i miejscami do ćwiczeń na świeżym powietrzu.
- Stworzenie przestrzeni rekreacyjnej.
- Zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc parkingowych oraz dostosowanie ciągów komunikacyjnych do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Budowa wind i platform dostosowanych do osób o ograniczonej mobilności. Likwidacja progów oraz instalacja szerokich drzwi i bezpiecznych przejść we wszystkich pomieszczeniach. Modernizacja łazienek i toalet – zastosowanie rozwiązań ergonomicznych oraz bezpiecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia

Zwierzyn, ul. Wojska Polskiego 58

Okres realizacji

W latach 2025 - 2027

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
1 000 000,00zł	2 500 000,00zł	1 500 000,00zł	0,00zł

Łączna wartość przedsięwzięcia

5 000 000,00zł

Potencjalne źródła finansowania

Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 działanie FELB.08.03, budżet gminy, środki publiczne, środki prywatne

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmiernia

Wskaźniki produktu:

Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1
Liczba wspartych obiektów o charakterze nie zabytkowym – 1

Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 776 osób

PODOBSZAR GÓRECKO

Nazwa przedsięwzięcia

Remont istniejącej studni głębinowej na potrzeby awaryjnego zaopatrzenia mieszkańców i hodowców Doliny Noteci w wodę pitną w miejscowości Górecko

Nazwa wnioskodawcy

Gmina Zwierzyn

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Woda pitna na potrzeby zarówno ludzi jak i hodowlanych zwierząt w takiej gminie jaką jest Gmina Zwierzyn, gdzie pogłowie zwierząt jest większe od liczby zamieszkujących na tym terenie ludzi jest zawsze problemem ale przede wszystkim priorytetem dla władz samorządowych. Zabezpieczenie odpowiedniej ilości wody zarówno w lecie czy w zimie, w czasie pokoju lub w czasach działań wojennych jest najważniejszą kwestią. Gmina Zwierzyn w miejscowości Górecko dysponuje studnią głębinową (ponad 100m głębokości), która od wielu lat nie była używana. Brak niezawodnych źródeł zaopatrzenia w wodę pitną w miejscowości Górecko jest poważnym problemem, który stwarza ryzyko dla mieszkańców i hodowców Doliny Noteci. Obecna infrastruktura wodociągowa nie jest wystarczająca, aby zapewnić bezpieczeństwo wodne w przypadku awarii. Modernizacja studni zapewni stabilne i bezpieczne dostawy wody, co jest kluczowe zarówno dla mieszkańców, jak i lokalnych hodowców. Zapewnienie awaryjnego źródła wody pitnej przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa.

Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia

- Zabezpieczenie mieszkańców Górecka jak i hodowanych tam zwierząt w wodę zdatną do picia w każdej okoliczność

Zwiększenie bezpieczeństwa: Zapewnienie niezawodnego źródła wody pitnej w sytuacjach awaryjnych, co jest kluczowe dla zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców.

Wsparcie dla lokalnej społeczności: Zapewnienie stabilnych dostaw wody dla hodowców, co jest istotne dla lokalnej gospodarki i społeczności rolniczej.

Zapewnienie awaryjnych źródeł wody: Stworzenie niezawodnego systemu zaopatrzenia w wodę na wypadek awarii innych źródeł.

Odniesienie do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie realizuje cele i kierunki działań rewitalizacyjnych:

Cel 2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obiektom i przestrzeniom z uwzględnieniem działań na rzecz ochrony środowiska

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

- regeneracja studni głębinowej,
- zakup nowej pompy,
- wykonanie przyłącza do istniejącej gminnej sieci wodociągowej

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Projekt remontu studni głębinowej w Górecku, będący w fazie planowania, uwzględnia wymagania Ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz Ustawy o dostępności cyfrowej. W ramach

realizacji planuje się przygotowanie przystępnych materiałów informacyjnych na stronie internetowej gminy, zgodnie z wymogami WCAG 2.1, oraz publikację komunikatów w lokalnych mediach i na tablicach ogłoszeń. Dzięki temu, w sytuacjach awaryjnych, wszyscy mieszkańcy – w tym osoby z niepełnosprawnościami – będą miały łatwy dostęp do potrzebnych informacji.

Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia

66-542 Zwierzyn, Górecko 99 (działka nr 98/3 obręb Górecko)

Okres realizacji

2025 rok

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia

pochozące ze źródeł krajowych publicznych	pochozące ze źródeł prywatnych	pochozące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochozące z innych źródeł
30 000,00 zł		170 000,00zł	

Łączna wartość przedsięwzięcia

200 000,00zł

Potencjalne źródła finansowania

Fundusze Europejskie, budżet gminy, środki prywatne

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia

Wskaźniki produktu:

Liczba wspartych urządzeń infrastruktury technicznej – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji dla których wzrośnie bezpieczeństwo w związku ze zmianami klimatycznymi - 47

OBSZAR REWITALIZACJI

Nazwa przedsięwzięcia

Lato Aktywności w Zwierzynie

Nazwa wnioskodawcy

Gmina Zwierzyn, GOK

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Problemem jest brak dostatecznego poziomu integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do aktywizacji mieszkańców, ich integracji oraz poprawy jakości i wizerunku przestrzeni publicznych. Wydarzenia organizowane w ramach projektu będą ogólnodostępne, mieszkańcy borykający się z problemami (korzystanie z pomocy społecznej, rodziny, w których występują problemy alkoholizmu i przemocy) będą w pełni mogli uczestniczyć w oferowanych zajęciach i atrakcjach.

Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia

- Integracja społeczności lokalnej poprzez wspólne wydarzenia sportowe, rekreacyjne i kulturalne.
- Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w działania publiczne.
- Zwiększenie atrakcyjności zrewitalizowanego terenu przy jeziorze jako miejsca do spędzania wolnego czasu.
- Promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców.

- wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej w szczególności wśród mieszkańców narażonych na wykluczenie społeczne

Odniesienie do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie realizuje cele i kierunki działań rewitalizacyjnych:

Cel 2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obiektom i przestrzeniom z uwzględnieniem działań na rzecz ochrony środowiska

Kierunki działań:

- 2.2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych zgodnie z potrzebami mieszkańców
- 2.3. Rekultywacja zdegradowanych terenów, nadanie im nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych i poprawa bioróżnorodności

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Projekt będzie skierowany na aktywizację społeczności lokalnej, w szczególności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez organizację szeregu działań integracyjnych, sportowych, rekreacyjnych i edukacyjnych. Realizacja działań odbędzie się w okresie od maja do września na zrewitalizowanym terenie przy Jeziorze Zwierzynieckim i będzie skierowana do wszystkich grup wiekowych mieszkańców gminy. W projekcie uwzględniono wsparcie lokalnych organizacji pozarządowych oraz współpracę z partnerami społecznymi.

Szczegółowy zakres działań

1. Aktywizacja społeczna poprzez wspólne działania

1.1. Pikniki sąsiedzkie

Organizacja cyklicznych pikników integracyjnych z udziałem lokalnych organizacji pozarządowych, Kół Gospodyń Wiejskich i mieszkańców.

Warsztaty gotowania, konkursy kulinarne, zabawy integracyjne dla dzieci i dorosłych.

1.2. Zajęcia podwórkowe dla dzieci i młodzieży

Gry terenowe nawiązujące do historii i przyrody regionu.

Zajęcia animacyjne prowadzone przez wychowawców świetlic środowiskowych (zabawy ruchowe, quizy, zajęcia artystyczne).

Miniolimpiady sportowe dla dzieci i młodzieży.

2. Rozwój potencjału społeczności lokalnej

2.1. Warsztaty z aktywności społecznej i obywatelskiej

Szkolenia dla mieszkańców z zakresu organizacji wydarzeń lokalnych i pracy zespołowej.

Spotkania edukacyjne na temat inicjatyw obywatelskich oraz możliwości finansowania projektów lokalnych.

2.2. Tworzenie lokalnych grup działania

Utworzenie grup mieszkańców odpowiedzialnych za realizację poszczególnych wydarzeń (np. zespoły do organizacji pikników, wydarzeń sportowych, warsztatów artystycznych).

3. Sport i rekreacja dla wszystkich

3.1. Zajęcia ruchowe na świeżym powietrzu

Nordic walking, joga, fitness, biegi przełajowe, spacer edukacyjny z przewodnikiem.

Turnieje sportowe: piłka nożna, siatkówka plażowa, rodzinne biegi sztafetowe.

3.2. Rekreacja rodzinna

Rodzinne zawody sportowe, takie jak przeciąganie liny, wyścigi kajakowe na jeziorze.

Pikniki tematyczne, np. „Zdrowie i Sport” z warsztatami i konkursami.

4. Kultura i edukacja

4.1. Wydarzenia kulturalne

Koncerty lokalnych zespołów muzycznych, przedstawienia teatralne na otwartym powietrzu.

Plenerowe kino wieczorne z projekcją filmów familijnych i regionalnych.

4.2. Warsztaty artystyczne i edukacyjne

Zajęcia malarskie, rękodzieło, warsztaty muzyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Warsztaty na temat zdrowego stylu życia i ekologii, prowadzone przez ekspertów i lokalne stowarzyszenia.

5. Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

5.1. Indywidualizowane programy wsparcia

Organizacja spotkań integracyjnych dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Warsztaty umiejętności życiowych, np. zarządzania budżetem domowym, komunikacji interpersonalnej.

5.2. Udział osób zagrożonych wykluczeniem w organizacji wydarzeń

Włączenie osób z grup defaworyzowanych w rolę współorganizatorów wydarzeń (np. pomoc przy logistyce, prowadzeniu warsztatów).

6. Współpraca z lokalnymi partnerami

6.1. Zaangażowanie świetlic środowiskowych i lokalnych organizacji

Współpraca z miejscowymi NGO w organizacji zajęć podwórkowych i warsztatów.

Współpraca z lokalnymi szkołami w celu promocji wydarzeń i angażowania dzieci.

6.2. Współpraca z przedsiębiorcami

Promowanie lokalnych produktów na piknikach i warsztatach.

Sponsoring nagród w konkursach i zawodach sportowych.

Rezultaty projektu:

Wzmocnienie więzi społecznych i zaangażowanie mieszkańców w życie lokalnej społeczności.

Zwiększenie aktywności społecznej osób zagrożonych wykluczeniem.

Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia wśród wszystkich grup wiekowych.

Podniesienie atrakcyjności zrewitalizowanego terenu przy jeziorze jako miejsca spotkań i rekreacji.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Organizacja wydarzeń z uwzględnieniem potrzeb osób z ograniczoną mobilnością i innymi szczególnymi potrzebami. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z udziału w organizowanej ofercie, na którą wstęp będzie otwarty dla wszystkich grup odbiorców. Zapewniona zostanie dostępność cyfrowa poprzez informowanie społeczeństwa o realizowanym przedsięwzięciu za pośrednictwem stron internetowych zgodnych ze standardem WCAG.

Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia

Zwierzyn, teren przy Jeziorze Zwierzyneckim

Okres realizacji

W latach 2026 - 2030

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia

300 000,00

Potencjalne źródła finansowania

Fundusze Europejskie, budżet gminy, środki prywatne

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia

Wskaźniki produktu:

Liczba zorganizowanych wydarzeń: 6/rok

Wskaźniki rezultatu:

Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach – 500 osób/rok

Nazwa przedsięwzięcia

Centrum Integracji Społecznej i Kulturalnej

Nazwa wnioskodawcy

Gmina Zwierzyn

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

- Wysoki poziom korzystania ze świadczeń pomocy społecznej,
- Zagrożenie wykluczeniem społecznym,
- Problemy przemocy domowej i uzależnień,
- Brak miejsc sprzyjających integracji społecznej,
- Niska jakość dostępnej infrastruktury społecznej,
- Zaniedbane i niewykorzystane budynki publiczne,

Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia

- Promowanie integracji społecznej.
- Aktywizacja mieszkańców poprzez wydarzenia kulturalne i społeczne.
- Stworzenie miejsca spotkań i warsztatów.

Odniesienie do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie realizuje cele i kierunki działań rewitalizacyjnych:

Cel 1. Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców, poprzez wsparcie i aktywizację

Kierunki działań:

1.3 Stworzenie instytucji oferujących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców oraz poprawie jakości ich życia.

Cel 2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obiektom i przestrzeniom z uwzględnieniem działań na rzecz ochrony środowiska.

Kierunki działań:

2.1. Modernizacja i adaptacja budynków (pustostanów) w celu prowadzenia usług społecznych.

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Centrum będzie działać w przebudowanym budynku po byłym przedszkolu „Przestrzeń Inspiracji” i stanie się miejscem spotkań, warsztatów oraz wydarzeń kulturalnych, które promują integrację społeczną i aktywizację mieszkańców.

- Organizacja warsztatów artystycznych, rzemieślniczych oraz kulinarnych;
- Spotkania międzypokoleniowe, promujące dialog między seniorami a młodzieżą;
- Wydarzenia kulturalne, takie jak koncerty, spektakle teatralne, pokazy filmowe oraz wystawy;
- Warsztaty radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi;
- Szkolenia zawodowe i kursy umiejętności życiowych.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z udziału w organizowanej ofercie, na którą wstęp będzie otwarty dla wszystkich grup odbiorców. Zapewniona zostanie dostępność cyfrowa poprzez informowanie społeczeństwa o realizowanym przedsięwzięciu za pośrednictwem stron internetowych zgodnych ze standardem WCAG.

Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia

Zwierzyn, zrewitalizowane obiekty GOPS i CAS oraz przestrzeń publiczną

Okres realizacji

W latach 2025 - 2028

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia

500 000,00zł

Potencjalne źródła finansowania

Fundusze Europejskie, budżet gminy, środki prywatne

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia

Wskaźniki produktu:

Liczba zorganizowanych wydarzeń: 25/rok

Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach: - 500 / rok

Nazwa przedsięwzięcia

Program Wsparcia Młodzieży

Nazwa wnioskodawcy

Gmina Zwierzyn

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie odpowiada na problemy braku miejsc i organizacji czasu wolnego młodzieży, jednocześnie odpowiada także na zdiagnozowane ujemny wskaźnik salda migracji świadczący o wysokiej liczbie osób wymeldowujących się z gminy. Często decyzje takie podjęte są przez młode osoby i rodziny, które poszukują

atrakcyjniejszych miejsc. Ponadto wsparcie obejmie także zakres rozwoju osobistego i wyboru ścieżki zawodowej. Główne problemy:

- wyludnianie się gminy
- brak miejsc i programów wspierających rozwój młodzieży.
- niska aktywność społeczna i fizyczna młodzieży.
- brak wsparcia w zakresie rozwoju zawodowego i osobistego.

Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia

- Działania społeczno-wychowawcze.
- Wsparcie rozwoju osobistego i zawodowego młodzieży.
- Wsparcie rozwijania zainteresowań poza edukacją formalną
- Zapewnienie możliwości korzystania z programu przez osoby z rodzin ubogich.
- Organizacja wydarzeń sportowych i kulturalnych.
- Działania wspierające umiejętności językowe dzieci

Odniesienie do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie realizuje cele i kierunki działań rewitalizacyjnych:

Cel 1. Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców, poprzez wsparcie i aktywizację

Kierunki działań:

1.3 Stworzenie instytucji oferujących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców oraz poprawie jakości ich życia.

Cel 2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obiektom i przestrzeniom z uwzględnieniem działań na rzecz ochrony środowiska

Kierunki działań:

2.1. Modernizacja i adaptacja budynków (pustostanów) w celu prowadzenia usług społecznych

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Projekt został zaprojektowany jako kompleksowy program działań, mających na celu rozwój społeczno-wychowawczy, zawodowy oraz osobisty młodzieży. Uwzględni on szczególne potrzeby uczniów z rodzin o niskich dochodach, a także stworzy możliwości edukacyjne i rozwojowe poza formalnym systemem oświaty. Zakres rzeczowy projektu obejmuje:

1. Organizacja zajęć dodatkowych

1.1. Warsztaty społeczno-emocjonalne: zajęcia mające na celu rozwój kompetencji społecznych, takich jak komunikacja, współpraca i radzenie sobie z emocjami.

1.2. Zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe:

- Zajęcia językowe (kursy języków obcych dla dzieci z obszarów wiejskich).
- Warsztaty z umiejętności cyfrowych, w tym programowanie, grafika komputerowa i obsługa nowoczesnych narzędzi IT.
- Zajęcia rozwijające „zielone” kompetencje.

1.3. Dodatkowa oferta edukacyjna np. warsztaty artystyczne, naukowe i techniczne, dla uczniów zdolnych i uczniów zagrożonych wykluczeniem

2. Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne

- 2.1. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna: indywidualne i grupowe spotkania z psychologami oraz zajęcia terapeutyczne.
- 2.2. Szkolenia dla rodziców/opiekunów prawnych: zwiększanie kompetencji wychowawczych i umiejętności wspierania rozwoju dzieci.
- 2.3. Wsparcie nauczycieli: szkolenia w zakresie metod przeciwdziałania przemocy i dyskryminacji oraz wspierania uczniów w sytuacjach kryzysowych.
3. Doradztwo edukacyjno-zawodowe
  - 3.1. Organizacja warsztatów planowania kariery i zdobywania kwalifikacji zawodowych.
  - 3.2. Udzielanie indywidualnego wsparcia w wyborze ścieżki edukacyjnej i zawodowej.
  - 3.3. Programy mentoringowe z udziałem lokalnych przedsiębiorców i ekspertów zawodowych.
4. Programy stypendialne i wyrównywanie szans
  - 4.1. Wsparcie uczniów zdolnych z rodzin ubogich: przyznawanie stypendiów na materiały edukacyjne, sprzęt komputerowy i udział w kursach.
  - 4.2. Wyrównywanie deficytów powstałych w wyniku pandemii COVID-19: dodatkowe zajęcia wyrównawcze, rewalidacyjne i wspierające.
5. Rozwijanie zainteresowań poza edukacją formalną
  - 5.1. Prowadzenie kół zainteresowań: naukowych, artystycznych, technicznych i sportowych.
  - 5.2. Organizacja lokalnych konkursów i wystaw promujących talenty młodzieży.

Projekt będzie realizowany w szkole podstawowej w Zwierzynie oraz planowanej do stworzenia w ramach rewitalizacji miejsca „przestrzeń inspiracji”.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z udziału w organizowanej ofercie, na którą wstęp będzie otwarty dla wszystkich grup odbiorców. Zapewniona zostanie dostępność cyfrowa poprzez informowanie społeczeństwa o realizowanym przedsięwzięciu za pośrednictwem stron internetowych zgodnych ze standardem WCAG.

Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia

Zwierzyn, zrewitalizowane obiekty i nowoutworzone przestrzenie oraz przestrzenie publiczne

Okres realizacji

W latach 2025 - 2028

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia

500 000,00zł

Potencjalne źródła finansowania

Fundusze Europejskie, budżet gminy, środki prywatne

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia

Wskaźniki produktu:

Liczba zorganizowanych wydarzeń: 25/rok

Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach: - 500 / rok

8.2. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obligatoryjną częścią GPR jest opis pozostałych, dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych jednocześnie wskazując na realizowany kierunek działania. Należy podkreślić, iż możliwa jest także realizacja przedsięwzięć poza obszarem rewitalizacji, jednak konieczne jest spełnienie warunku: projekt musi oddziaływać na obszar rewitalizacji a także jego mieszkańców.

Główna idea tych projektów powinna wpisywać się w cele oraz kierunki działań całego Gminnego Programu Rewitalizacji. Przedsięwzięcia te przyczynią się do podniesienia jakości i komfortu życia lokalnej społeczności, poprawy integracji i aktywności mieszkańców, a także do zwiększenia korzyści o charakterze gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym. Beneficjentami tych działań powinni być wszyscy mieszkańcy gminy, a przede wszystkim osoby zagrożone marginalizacją (takie jak osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością, ubogie, bezrobotne) oraz organizacje pozarządowe z obszaru rewitalizacji.

W tabeli poniżej przedstawiono proponowany katalog działań uzupełniających. Katalog ten nie jest zamknięty, a interesariusze rewitalizacji mogą proponować swoje działania, pod warunkiem powiązania ich z celami i kierunkami działań GPR.

Tabela 40 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Cel rewitalizacji	Proponowane działania uzupełniające	Kierunek działania
1 Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój instytucji wsparcia społecznego. Organizacja regularnych wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych, takich jak festiwale, pikniki, warsztaty i konkursy, które promują integrację społeczną i współpracę międzypokoleniową. Rozbudowa sieci wsparcia psychologicznego i socjalnego poprzez szkolenie nowych specjalistów i wolontariuszy, a także otwarcie nowych punktów pomocy w różnych częściach gminy. Działania te mają na celu zapewnienie szybkiej i skutecznej pomocy osobom potrzebującym. Otworzenie centrum interwencji kryzysowej, które będzie dostępne dla mieszkańców w sytuacjach nagłych i wymagających natychmiastowej pomocy. Dodatkowo, punkt 	Utworzenie warunków sprzyjających integracji różnych grup społecznych, w tym osób narażonych na ryzyko marginalizacji.
		Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.
		Stworzenie instytucji oferujących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców oraz poprawie jakości ich życia.

	<p>doradztwa zawodowego i prawnego pomoże mieszkańcom w rozwijaniu umiejętności zawodowych i rozwiązywaniu problemów prawnych.</p>	
<p>2</p> <p>Rozwijanie funkcji społecznych w istniejących obiektach użyteczności publicznej oraz rekreacyjnym przestrzeniom publicznym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Renowacja i adaptacja nieużywanych budynków na potrzeby organizacji społecznych, klubów seniora oraz młodzieżowych ośrodków kulturalnych. Przestrzenie wykorzystywane do realizacji programów edukacyjnych, rekreacyjnych i społecznych, wspierając integrację i aktywność mieszkańców. • Stworzenie nowych parków, placów zabaw, siłowni plenerowych oraz stref relaksu, które będą dostosowane do potrzeb różnych grup wiekowych. • Przeprowadzenie rekultywacji terenów zielonych oraz utworzenie ścieżek edukacyjnych i parków tematycznych, które promują ochronę środowiska i bioróżnorodność. Działania mające na celu przywrócenie i zachowanie wartości przyrodniczych obszarów oraz stworzenie atrakcyjnych miejsc do spędzania wolnego czasu. 	<p>Modernizacja i adaptacja budynków (pustostanów) w celu prowadzenia usług społecznych.</p> <p>Zagospodarowanie przestrzeni publicznych zgodnie z potrzebami mieszkańców.</p> <p>Rekultywacja zdegradowanych terenów, nadanie im nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych i poprawa bioróżnorodności.</p>

Źródło: opracowanie własne

9. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

9.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 polega głównie na uwzględnieniu ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych z pozostałymi częściami gminy. Istotą jest postrzeganie przestrzeni jako całości, w której efekty działań rewitalizacyjnych będą oddziaływać nie tylko punktowo, ale na całość otoczenia. Zaproponowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią spójną całość zmierzającą do wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego. W Gminie Zwierzyn realizacja działań skupiona jest na obszarze rewitalizacji, którego powierzchnia wynosi 0,84 km² (0,9% powierzchni gminy), i jest zamieszkały przez 776 osób (18,4% mieszkańców gminy). Poprzez realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, rezultaty ich oddziaływania będą dostrzegalne na całym obszarze gminy, gdyż szereg z nich obejmuje działania realizowane dla miejsc czy też obiektów użyteczności publicznej, dzięki czemu korzystać z nich będą mogli mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy całej gminy a także odwiedzający Gminę Zwierzyn. Podejmowane działania będą realizowane w sposób niwelujący zjawiska kryzysowe, zapobiegając ich przenoszeniu w inne miejsca.

Biorąc pod uwagę zapisy Planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego (Załącznik nr 1 TOM I do uchwały Nr XLIV/667/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 kwietnia 2018 r.), Zwierzyn zostały zakwalifikowane jako gminny ośrodek rozwoju, biorąc udział w procesach rozwojowych miejskich obszarów funkcjonalnych, znajdując się w strefach ich bezpośredniego oddziaływania. Gmina Zwierzyn została zakwalifikowana do obszaru ze względu na udział przyjeżdżających do pracy do rdzenia. Wiejskie obszary funkcjonalne, takie jak Gmina Zwierzyn mają kluczowe znaczenie dla rozwoju głównych ośrodków miejskich województwa. Istotne jest, aby rozwój terenów wiejskich był zrównoważony i zintegrowany funkcjonalnie i przestrzennie z obszarem miejskim. Tym samym każdy pozytywny efekt procesu rewitalizacji w Gminie Zwierzyn będzie przekładał się na tereny ościenne, powiązane funkcjonalnie.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mają charakter przedsięwzięć wzajemnie dopełniających się, będą realizowane na terenie konkretnych podobszarów zgodnie ze zdiagnozowanymi problemami. Spełniony zostaje zatem warunek komplementarności przestrzennej w perspektywie interwencji społecznej i infrastrukturalnej, powiązanych wzajemnie i nastawionych na rozwiązywanie problemów konkretnych obszarów gminy.

Schemat 10 Komplementarność przestrzenna GPR Gminy Zwierzyn.

Źródło: opracowanie własne

9.2. Komplementarność problemowa

Zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią odzew na zdiagnozowane problemy w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Przewidziane działania uzupełniają się tematycznie, przedsięwzięcia inwestycyjne pozwalają na realizację przedsięwzięć społecznych – przywracają funkcje społeczne obiektom, równocześnie poprawiając ład przestrzenny, a co za tym idzie oddziałują na poprawę jakości życia mieszkańców. Planowana rewitalizacja ma na celu przyniesienie rezultatów jednocześnie w kilku sferach, wskutek czego ogranicza się ryzyko koncentracji działań na deficytach dotyczących tylko jednej sfery.

Przewidziane do realizacji w ramach GPR przedsięwzięcia infrastrukturalne dotyczące adaptacji obiektów na cele społeczne oraz utworzenia przestrzeni rekreacji i spędzania czasu wolnego są efektem zdiagnozowanych problemów – wysoki odsetek mieszkańców narażonych na wykluczenie społeczne, mieszkańców i rodzin borykających się z problemem ubóstwa, przemocy i alkoholizmu, ale również są kierowane potrzebą podniesienia atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej gminy. Zaproponowane przedsięwzięcia o charakterze infrastrukturalnym uzupełniają działania społeczne – mające na celu wzrost aktywności mieszkańców, ponieważ jak wskazano w diagnozie delimitacyjnej odnotowuje się spadek aktywności kulturalnej Gminy Zwierzyn. Wszystkie przedsięwzięcia mają na celu wzrost jakości życia mieszkańców, optymalizację kosztów utrzymania infrastruktury gminnej, czy też zachęcenie mieszkańców gminy do aktywnego uczestnictwa w życiu gminy.

9.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Proces rewitalizacji i wdrażania GPR będzie zarządzany poprzez efektywną współpracę różnych podmiotów. Za kompleksową realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 odpowiada Wójt Gminy Zwierzyn, przy asyście Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych. Wójt pełni funkcję operatora procesu rewitalizacji i zarządza pozostałymi elementami struktury

organizacyjnej związanej z wdrożeniem GPR. Zarządzanie procesem GPR odbywać będzie się w zakresie struktur Urzędu Gminy Zwierzyn. Współdziałanie zagwarantuje skuteczne i efektywne zarządzanie GPR i umożliwi, zgodnie z zasadą komplementarności międzyokresowej na kontynuację i dopełnienie zakresu działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszych koncepcji rewitalizacyjnych.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna bazować będzie na integracji i współpracy w zakresie poszczególnych grup interesariuszy, którzy zaangażowani są w proces rewitalizacji. Kluczowe znaczenie w tym zakresie będzie miała kooperacja pomiędzy operatorem rewitalizacji, a poszczególnymi Referatami i samodzielnymi stanowiskami Urzędu Gminy (w szczególności Stanowisko ds. projektów i promocji a także ds. małych projektów), jednostkami organizacyjnymi i pozostałymi interesariuszami procesu.

9.4. Komplementarność międzyokresowa

Gmina Zwierzyn nie prowadziła dotychczas procesu rewitalizacji. Przedmiotowy program jest pierwszym z dokumentem gminnym, w którym planowana jest interwencja rewitalizacyjna. W ramach Programu zaplanowane zostały przedsięwzięcia, których realizacji przyczyni się do poprawy zdiagnozowanej na obszarze zdegradowanym sytuacji kryzysowej. Projekty rewitalizacyjne w Gminie Zwierzyn są spójne z innymi przedsięwzięciami realizowanymi w ostatnich latach przez gminę, które z uwagi na swój charakter miały cechy projektów rewitalizacyjnych. W poniższej tabeli zaprezentowano ważniejsze projekty zrealizowane ze środków zewnętrznych w perspektywie lat 2014-2020 oraz przypisano do nich przedsięwzięcia rewitalizacyjne, z którymi wykazują spójność.

Tabela 41 Projekty Gminy Zwierzyn zrealizowane w latach 2014-2020

Przedsięwzięcia realizowane przez Gminę w latach 2014-2020				Przedsięwzięcia rewitalizacyjne
I.p	Nazwa przedsięwzięcia	Wartość projektu	Cel projektu	
1.	Wspomaganie wszechstronnego rozwoju ucznia w Gminie Zwierzyn	178 518,50 zł	Celem projektu było rozwijanie u uczniów szkół podstawowych z Gminy Zwierzyn w terminie od 01.09.2016 do 30.06.2017 kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności, które stanowią fundament do dalszego podnoszenia kwalifikacji i umiejętności w ramach kształcenia przez całe życie. Cel ten został osiągnięty poprzez organizację zajęć dodatkowych dla uczniów z zakresu: matematyki, przyrody, języków obcych, informatyki, kompetencji społecznych, umiejętności uczenia się. Dodatkowo kadra dydaktyczna szkoły została objęta wsparciem w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u uczniów kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności.	Lato Aktywności w Zwierzynie Program Wsparcia Młodzieży
2.	Rozwój edukacji przedszkolnej w Gminie Zwierzyn	1 614 480,00 zł	Celem projektu było zwiększenie dostępności i jakości edukacji przedszkolnej w Gminie Zwierzyn poprzez utworzenie 95 nowych miejsc dla 95 dzieci, ubogacenie oferty edukacyjnej oraz rozwój kompetencji 8 nauczycieli w okresie od 01.08.2021 do 31.07.2022r. W ramach projektu powstały cztery nowe oddziały przedszkolne 2 w Zwierzynie dla 50 dzieci , 1 oddział w Górkach Noteckich dla 20 dzieci i 1 oddział w Gościmcu dla 25 dzieci. Sale edukacyjne zostały wyposażone w meble oraz nowoczesne multimedialne pomoce dydaktyczne. Ponadto nastąpiło wzbogacenie oferty edukacyjnej o dodatkowe zajęcia rozwijające	Lato Aktywności w Zwierzynie Centrum Integracji Społecznej i Kulturalnej

			kompetencje emocjonalno-społeczne oraz zajęcia stymulujące rozwój psychoruchowy.	
3.	1. Rozwój usług opiekuńczych w Gminie Zwierzyn	904 243,75 zł	Projekt miał na celu zwiększenie dostępu osób niesamodzielnych/niepełnosprawnych do usług społecznych w postaci opieki dziennej w dwóch Klubach Seniora – 36 osób. Dzięki projektowi powstały 2 Kluby Seniora na terenie Gminy Zwierzyn w Przysieci i Górecku. Uczestnicy Klubu Seniora mieli zapewniony posiłek, opiekę oraz różne formy aktywności, konsultacje z psychologiem i prawnikiem, spotkania z lekarzami, zajęcia ruchowe, wyjścia do miejsc kultury. Projekt stanowił odpowiedź na problemy i potrzeby w świadczeniu usług społecznych zidentyfikowane w „Diagnozie Usług Społecznych w Powiatach Woj. Lubuskiego”. Koniecznym było dostosowanie systemu pomocy społecznej powiatu do wyzwań związanych z procesem starzenia się społeczeństwa, a co za tym idzie niewystarczającej liczby miejsc opiekuńczych, słabo rozwiniętej infrastruktury skierowanej na wsparcie seniorów/ osób niesamodzielnych/osób z niepełnosprawnością.	Adaptacja i remont budynku na potrzeby prowadzenia działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie Przestrzeń Inspiracji Centrum Integracji Społecznej i Kulturalnej
4.	Świetlice podwórkowe w Gminie Zwierzyn	621 930,00 zł	Głównym celem projektu było zwiększenie dostępności wysokiej jakości usług społecznych dla 63 os. (23K i 30M) zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkałych w Gminie Zwierzyn poprzez utworzenie i funkcjonowanie 3 placówek wsparcia dziennego w postaci tzw. „Świetlic Podwórkowych” w okresie od 01.01.2022 do 30.06.2023. Projekt założył utworzenie 3 nowych placówek wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej i opiekuńczej realizowanych przez	Adaptacja i remont budynku na potrzeby prowadzenia działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie Lato Aktywności w Zwierzynie

			wychowawców. Projekt zakładał także „Akademie Rodzica” – szkolenia dla rodziców. Wychowanie młodych ludzi przez pracę w małych grupach w ramach wszechstronnego programu, który miał rozbudzić zainteresowania uczestników, miał stanowić trzon pracy świetlic podwórkowych. Ważnym elementem była również nauka przez doświadczanie. Uczestnicy projektu mogli rozwijać swoje zainteresowania, kompetencje społeczne i obywatelskie, innowacyjność i przedsiębiorczość oraz spędzać czas aktywnie i na świeżym powietrzu.	Centrum Integracji Społecznej i Kulturalnej
5.	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Zwierzynie	869 265,00 zł	Przedmiotem projektu była głęboka termomodernizacja budynku Urzędu Gminy, w którym mieści się również Gminny Ośrodek Kultury. Grupą docelową byli mieszkańcy i władze gminy, użytkownicy budynku urzędu, instytucje ochrony środowiska. Głównym problemem na który odpowiada projekt była niska efektywność energetyczna w sektorze budynków użyteczności publicznej na obszarze Gminy Zwierzyn. Głównym celem projektu była poprawa efektywności energetycznej.	Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne - nadanie nowych funkcji budynkowi przy ul. Wojska Polskiego 58
Suma (ogólna wartość projektów)		4 188 437,25 zł (całkowita wartość projektów)		

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapadotacji.gov.pl/>, [Dostęp: 26.01.2024 r.]

9.5. Komplementarność źródeł finansowania

Biorąc pod uwagę realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn, prognozuje się jako główne źródło ich finansowania środki Unii Europejskiej, w tym zwłaszcza Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, środki programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, programu Fundusze Europejskiej na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021-2027, programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, poza tym budżet Gminy Zwierzyn, krajowe fundusze celowe, środki prywatne, a także deklarowany wkład niefinansowy, w tym w postaci pracy wolontariuszy. W poniższej tabeli zaprezentowano wybrane propozycje dystrybucji środków europejskich w perspektywie 2021-2027.

Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027

W tabeli przedstawiono wybrane, możliwe źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Priorytet 8: Fundusze Europejskie dla lokalnego Lubuskiego

Cel szczegółowy EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie

W ramach przedmiotowego działania realizowane będą inwestycje dotyczące rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich. Interwencja skierowana do obszarów innych niż miejskie powinna obejmować m. in. poprawę dostępu do usług publicznych, kultury i zagospodarowania przestrzeni publicznej na potrzeby mieszkańców, m.in. poprzez współpracę międzygminną, integrującą świadczenie usług i pozwalającą na podnoszenie ich jakości, uzupełnienie infrastruktury technicznej, rozwijanie oferty z obszaru turystyki, włączenie mieszkańców obszarów wiejskich w działania rozwojowe, odnowę wsi, wspieranie budowania tożsamości lokalnej i zachowanie wiejskiego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.

Preferencją zostaną objęte przedsięwzięcia w zakresie dostosowania istniejącej infrastruktury, natomiast inwestycje w nową infrastrukturę będą wspierane w wyjątkowych i należyście uzasadnionych przypadkach z uwzględnieniem zintegrowanego podejścia.

W ramach działania nie będą wspierane inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym w parkingi), chyba że stanowią one nieodłączny element większego projektu (nie są one dominującym elementem tego projektu), a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych projektu.

W projektach rewitalizacyjnych należy dążyć do zachowania i rozwoju zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochrony drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni oraz zwiększania powierzchni biologicznie czynnych i unikania tworzenia powierzchni uszczelnionych.

Projekty rewitalizacyjne powinny być powiązane z interwencją EFS+ lub finansowane z innych źródeł, a skierowane na ograniczanie negatywnych zjawisk społecznych zdiagnozowanych na poziomie strategii terytorialnej (GPR).

Europejska Wspólnota Terytorialna – Interreg Brandenburgia – Polska

Obecnie wsparcie transgraniczne zostało dedykowane w ramach czterech priorytetów. Istotne z punktu widzenia rewitalizacji priorytety scharakteryzowano w tabeli.

Priorytet 2 - Odporne i zrównoważone pogranicze – zmiany klimatu i różnorodność biologiczna

Cel szczegółowy 2.4 Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

Cel szczegółowy 2.7 Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Przedmiotem projektów mogą być wspólne analizy, koncepcje oraz transgraniczne działania dotyczące zmian klimatycznych, adaptacji do nich i ochrony klimatu, poprawiające współpracę w dziedzinie ochrony przed negatywnymi skutkami zmian klimatycznych, a także koncepcje i transgraniczne działania na rzecz ochrony i zrównoważonego wykorzystania krajobrazów naturalnych i kulturowych, przyczyniające się do utrzymania i rozwoju bioróżnorodności.

Priorytet 3: Atrakcyjne pogranicze - edukacja, kultura i turystyka

Cel szczegółowy 4.2 Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.

Cel szczegółowy 4.6 Wzmocnienie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

Wdrażane mogą być projekty, których przedmiotem jest tworzenie, udostępnianie i promowanie wspólnych ofert i komponentów edukacyjnych dla wszystkich grup wiekowych i dziedzin edukacji, zarówno w formie analogowej, jak i cyfrowej. Poza tym można wdrażać projekty służące wymianie wiedzy i kompetencji w dziedzinie edukacji, transgranicznemu doradztwu zawodowemu oraz usieciowieniu regionalnych rynków pracy i edukacyjnych.. Priorytet obejmuje także przedsięwzięcia poprawiające transgraniczne wykorzystanie istniejących ofert kulturalnych i turystycznych oraz wspierających tworzenie nowych ofert, powstających wskutek transgranicznego usieciowienia ofert dotychczas istniejących oraz służące transgranicznej wymianie wiedzy i kompetencji, dalszemu rozwijaniu sieci tematycznych oraz usieciowieniu podmiotów z dziedziny kultury i turystyki.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEniKS)

Program FEniKS to największy pod względem finansowym oraz liczby obszarów wsparcia program krajowy w całej Unii Europejskiej. Dzięki środkom będzie możliwa realizacja ważnych dla gospodarki i środowiska inwestycji. Środki te będą wspierały m.in. wzrost efektywności energetycznej, redukcję gazów cieplarnianych oraz adaptację do zmian klimatycznych. Realizacja nowych wyzwań i priorytetów przyczyni się więc do szybszego rozwoju nowoczesnej i konkurencyjnej gospodarki w Polsce.

Priorytet I. Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności

2.1 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

Wsparcie poprawy efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, poprzez m.in. ocieplenie obiektu, wykorzystanie technologii odzysku ciepła, przyłączenie do sieci ciepłowniczej lub w ograniczonym zakresie gazowej, instalację nowych niskoemisyjnych lub odnawialnych źródeł ciepła lub energii elektrycznej na potrzeby własne, w tym przydomowych magazynów energii i pomp ciepła, wymiany oświetlenia na bardziej energooszczędne, urządzeń umożliwiających indywidualne rozliczenie kosztów dostarczonego ciepła lub chłodu wyposażonych w funkcje zdalnego odczytu oraz zastosowanie systemów zarządzania energią w budynku (BMS), a także modernizację systemów wentylacji i klimatyzacji.

Priorytet VII. Kultura

4.6 Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacji społecznych

Tworzenie odpowiednich warunków infrastrukturalnych sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w kulturze i w życiu społecznym dzięki wsparciu powstawania nowoczesnej infrastruktury kultury, odpowiadającej na potrzeby

współczesnych odbiorców, zapewniającej użytkownikom komfortowe i bezpieczne warunki korzystania z oferty, sprzyjającej włączeniu społecznemu i edukacji kulturalnej, również poprzez eliminację barier w dostępie do kultury dla osób ze szczególnymi potrzebami. To także podniesienie atrakcyjności najcenniejszych zabytków, poprawa obsługi ruchu turystycznego, tworzenie lub wzmocnienie marki zabytku oraz rozwój usług wykorzystujących nowoczesne technologie w zakresie prezentacji oferty.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)

W ramach Programu będzie realizowane wsparcie na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Priorytet I. Umiejętności

Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Priorytet III. Dostępność i usługi dla osób z niepełnosprawnościami

Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

Priorytet V. Innowacje społeczne

Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

9.6 Podsumowanie komplementarności

Tabela 42 Podsumowanie komplementarności GPR.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	1. Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców			2. Rozwijanie funkcji społecznych w istniejących obiektach użyteczności publicznej oraz rekreacyjnym przestrzeniom publicznym		
		1.1 Utworzenie warunków sprzyjających integracji różnych grup społecznych, w tym osób narażonych na ryzyko marginalizacji.	1.2 Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.	1.3 Stworzenie instytucji oferujących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców oraz poprawie jakości ich życia.	2.1 Modernizacja i adaptacja budynków (pustostanów) w celu prowadzenia usług społecznych.	2.2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych zgodnie z potrzebami mieszkańców.	2.3. Rekultywacja zdegradowanych terenów, nadanie im nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych i poprawa bioróżnorodności.
1.	Adaptacja i remont budynku na potrzeby prowadzenia działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie	√	√	√	√		
2.	Przestrzeń Inspiracji	√	√	√	√		
3.	Zagospodarowanie zdegradowanego terenu pokopalnianego oraz terenu Jeziora Zwierzynieckiego, stworzenie miejsc rekreacji i spędzania czasu wolnego dla mieszkańców w każdym wieku.	√				√	√
4.	Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne - nadanie		√	√	√		

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	1. Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców			2. Rozwijanie funkcji społecznych w istniejących obiektach użyteczności publicznej oraz rekreacyjnym przestrzeniom publicznym		
		1.1 Utworzenie warunków sprzyjających integracji różnych grup społecznych, w tym osób narażonych na ryzyko marginalizacji.	1.2 Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.	1.3 Stworzenie instytucji oferujących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców oraz poprawie jakości ich życia.	2.1 Modernizacja i adaptacja budynków (pustostanów) w celu prowadzenia usług społecznych.	2.2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych zgodnie z potrzebami mieszkańców.	2.3. Rekultywacja zdegradowanych terenów, nadanie im nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych i poprawa bioróżnorodności.
	nowych funkcji budynkowi przy ul. Wojska Polskiego 58						
5.	Remont istniejącej studni głębinowej na potrzeby awaryjnego zaopatrywania mieszkańców i hodowców Doliny Noteci w wodę pitną w miejscowości Górecko					√	√
6.	Lato Aktywności w Zwierzynie	√	√			√	
7.	Centrum Integracji Społecznej i Kulturalnej	√	√	√			
8.	Program Wsparcia Młodzieży	√	√	√			

Źródło: opracowanie własne

9.7 Dostępność

Wszystkie realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji przedsięwzięcia realizowane będą w zgodzie z przepisami Ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240, z 2024 r. poz. 731, 1081).

Planuje się realizować projekty w oparciu o założenia uniwersalnego projektowania.

1. W zakresie dostępności architektonicznej zastosowane zostaną następujące udogodnienia:

- zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków,
- instalacja urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych,
- zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
- zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego, o którym mowa w art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44),
- zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób.

2. W zakresie dostępności cyfrowej ujęte zostaną wymagania przedstawione w Ustawie o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. 2023 poz. 1440).

3. W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej zostaną spełnione następujące wymagania:

- obsługa z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się, o których mowa w art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 poz. 20), lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu online do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje,
- instalacja urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, w szczególności pętli indukcyjnych, systemów FM lub urządzeń opartych o inne technologie, których celem jest wspomaganie słyszenia,
- zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności
  - w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania,
- zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku.

Przewidziane do realizacji propozycje projektowe zostały poddane analizie pod kątem zastosowania możliwych udogodnień, celem poprawy warunków funkcjonowania obywateli ze szczególnymi potrzebami, którzy są narażeni na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność lub obniżony poziom sprawności z powodu wieku czy choroby.

10. Indykatywne ramy finansowe

W poniższej tabeli zaprezentowano szacunkowe koszty oraz źródła finansowania każdego z działań rewitalizacyjnych. Biorąc pod uwagę dynamiczną sytuację gospodarczą, zastrzega się, że poniższe zestawienie ma jedynie charakter orientacyjny. Kluczowym jest także wskazanie, że koszty przedsięwzięć społecznych, realizowanych w cyklach rocznych zostały uwzględnione przez cały okres trwania projektu. Na podstawie prowadzonych szacunków ogólny koszt realizacji wszystkich zadań wynosi 9 550 000,00 zł

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030

Tabela 43 Ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Termin realizacji	Potencjalne źródło finansowania	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia [zł]
1.	Adaptacja i remont budynku na potrzeby prowadzenia działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie	Zwierzyn I	2025 – 2026	Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 działanie FELB.08.03 Budżet gminy	1 550 000,00 zł
2.	Przestrzeń Inspiracji	Zwierzyn II	2025-2027	Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 działanie FELB.08.03 Budżet gminy	500 000,00 zł
3.	Rekultywacja i zagospodarowanie zdegradowanego terenu pokopalnianego oraz terenu Jeziora Zwierzynieckiego, stworzenie miejsc rekreacji i spędzania czasu wolnego dla mieszkańców w każdym wieku.	Zwierzyn II	2025 - 2026	Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 działanie FELB.08.03 Budżet gminy	800 000,00 zł
4.	Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne - nadanie nowych funkcji budynkowi przy ul. Wojska Polskiego 58	Zwierzyn II	2025 - 2028	Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 działanie FELB.08.03 Budżet gminy	5 000 000,00 zł
5.	Remont istniejącej studni głębinowej na potrzeby awaryjnego zaopatrywania mieszkańców i hodowców Doliny Noteci w wodę pitną w miejscowości Górecko	Górecko	2025	Fundusze Europejskie, budżet gminy, środki publiczne, środki prywatne	200 000,00 zł
6.	Lato Aktywności w Zwierzynie	Zwierzyn I, Zwierzyn II, Górecko	2025-2030	Fundusze Europejskie, budżet gminy, środki	500 000,00 zł

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Termin realizacji	Potencjalne źródło finansowania	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia [zł]
				publiczne, środki prywatne	
7.	Centrum Integracji Społecznej i Kulturalnej	Zwierzyn I, Zwierzyn II, Górecko	2025-2030	Fundusze Europejskie, budżet gminy, środki publiczne, środki prywatne	500 000,00 zł
8.	Program Wsparcia Młodzieży	Zwierzyn I, Zwierzyn II, Górecko	2025-2030	Fundusze Europejskie, budżet gminy, środki publiczne, środki prywatne	500 000,00 zł
RAZEM:					9 550 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne

11. Opis struktury zarządzania

Jak wskazano w art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji zadaniem własnym gminy jest m.in. tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji. Elementarnymi podmiotami podczas wdrażania Gminnego Procesu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 są **Urząd Gminy Zwierzyn** prowadzony przez **Wójta Gminy Zwierzyn, Radę Gminy Zwierzyn, Komitet Rewitalizacji** a także **jednostki organizacyjne gminy**. **Operatorem procesu rewitalizacji** jest Wójt, który zarządza GPR. Wójt Gminy Zwierzyn ustanawia także pozostałą strukturę wdrażania procesu.

Zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji odbywać będzie się w ramach istniejących już struktur Urzędu Gminy, w związku z czym nie są przewidziane dodatkowe koszty na zarządzanie procesem. Wszystkie zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostaną ujęte w Wieloletniej Prognozie Finansowej uchwalonej przez Radę Gminy Zwierzyn, a ich realizacja będzie także zgodna z poszczególnymi budżetami rocznymi. Zachowanie spójności GPR z WPF ma zapewnić efektywną realizację zaplanowanych i uporządkowanych w planie przedsięwzięć.

Aby usprawnić zarządzanie większymi zadaniami inwestycyjnymi, Wójt Gminy może tworzyć specjalne zespoły zadaniowe, do których należeć będą przedstawiciele konkretnych komórek, biorący odpowiedzialność za składowe funkcje zarządzania przedsięwzięciem. Zamysłem tworzenia takich zespołów jest należyte wypracowanie zadania od strony technicznej, a także sprawne zarządzanie jego wdrażania, zaczynając od właściwego przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, przez właściwe postępowanie przetargowe, realizacji, kontrolę i sprawowanie nadzoru nad pracami oraz przepływem dofinansowania, prowadzenie sprawozdań i monitoringu, aż po ostateczne rozliczenie otrzymanych środków.

Schemat 11 Struktura zarządzania GPR.

Źródło: opracowanie własne

Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji pełni rolę doradcą dla Wójta Gminy nad prawidłową realizacją zamierzeń Gminnego Programu Rewitalizacji a także stanowi formę dialogu pomiędzy organami gminy a interesariuszami procesu rewitalizacji. Zasady wyznaczania składu oraz zasady funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji określa Rada Gminy w drodze uchwały, zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Podjęcie uchwały poprzedzone zostaje przeprowadzeniem konsultacji społecznych jej projektu, które w Gminie Zwierzyn odbyły się w terminie od 12 stycznia 2024 r. do 16 lutego 2024 r. Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, a także podjętą Uchwałą Nr LXII/372/2024 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 26 lutego 2024 r. członkami Komitetu mają zostać:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;

6) organy władzy publicznej;

7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.⁶

Wójt Gminy Zwierzyn niezwłocznie po podjęciu uchwały powoła w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji Gminy Zwierzyn. Komitet reprezentuje lokalne środowiska społeczne, gospodarcze, mieszkańców gminy, organizacje pozarządowe oraz inne grupy. Zgodnie z Uchwałą Rady Gminy Zwierzyn, Komitet ma być uprawniony do wyrażania opinii oraz podejmowania inicjatyw i rozwiązań w sprawach dotyczących przygotowania, przeprowadzenia i oceny rewitalizacji Gminy Zwierzyn.

Do jego zadań należeć ma zwłaszcza:

- 1) opiniowanie dokumentów dotyczących rewitalizacji, w tym projektów aktualizacji i zmian Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 przedkładanych przez Wójta Gminy Zwierzyn;
- 2) podejmowanie inicjatyw i współdziałanie w procesie rewitalizacji, w tym w działaniach służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami rewitalizacji;
- 3) przedkładanie Wójtowi Gminy Zwierzyn propozycji działań w zakresie zaspokajania potrzeb i oczekiwań interesariuszy rewitalizacji.

---

⁶ Za: Ustawa o rewitalizacji Dz. U. z 2024 r. poz. 278

Schemat 12 Struktura powołania Komitetu Rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne

12. System monitoringu i oceny GPR

Prowadzenie w trakcie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 systemu monitoringu, pozwoli na ocenę stanu zaawansowania prac. Monitoring prowadzony będzie przez cały okres realizacji założeń programu, a swoim zasięgiem obejmie wszystkie zaangażowane podmioty, zarówno publiczne, prywatne jak i społeczne.

Przedstawione w GPR ramy monitoringu poskutkują realizacją w sposób zgodny z prawem, a zwłaszcza z Ustawą o rewitalizacji. Kluczowym aspektem, którym kierowano się podczas przyjęcia prezentowanej metodologii monitorowania procesu, była minimalizacja obciążenia biurokracją zaangażowanych podmiotów zewnętrznych względem Urzędu Gminy Zwierzyn.

12.1 Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR oraz wskaźniki monitoringu

Prowadzona ocena aktualności, a także stopnia realizacji GPR będzie odbywała się w cyklach trzyletnich. Monitoring obejmował będzie wszystkie przewidziane do realizacji w ramach Programu działania, także osiągnięcie wskaźników przypisanych poszczególnym celom, a całość zostanie zakończona raportem. W poniższej tabeli, zaprezentowano wskaźniki monitoringu dla poszczególnych celów GPR, zgodne ze wskaźnikami, którymi posłużono się w delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Tabela 44 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji	Wartość wskaźnika (2022)	Wartość docelowa wskaźnika	Oczekiwana tendencja zmian*	Źródło danych
Cel strategiczny 1 Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców, poprzez wsparcie i aktywizację					
Liczba mieszkańców korzystających ze wsparcia GOPS na 1000 mieszkańców	Górecko	85,1	40	↓	GOPS
	Zwierzyn I	77,7	35		
	Zwierzyn II	102,4	40		
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Górecko	42,6	15	↓	PUP
	Zwierzyn I	25,9	10		
	Zwierzyn II	33,3	15		
Cel strategiczny 2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obiektom i przestrzeniom z uwzględnieniem działań na rzecz ochrony środowiska					
Liczba obiektów wymagających dostosowania do osób ze	Górecko	2	0	↓	Urząd Gminy
	Zwierzyn I	4	0		
	Zwierzyn II	2	0		

szczególnymi potrzebami					
Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Górecko	1	0	↓	Urząd Gminy
	Zwierzyn I	0	-		
	Zwierzyn II	1	0		
Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Górecko	73,3%		↓	Urząd Gminy
	Zwierzyn I	87,9%			
	Zwierzyn II	88,4%			

źródło: opracowanie własne

Jak wskazuje Ustawa o rewitalizacji:

- Gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.
- Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.
- W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w ust. 2.
- W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

12.2 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie podlegała monitorowaniu w cyklach rocznych za pomocą przygotowanych kart projektów. Podmiot odpowiedzialny za realizację przedsięwzięcia rewitalizacyjnego (referat lub inny realizator) zobowiązany zostanie do wypełnienia karty projektu, zgodnie z załączonym poniżej wzorem⁷:

Tabela 45 Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

Nazwa projektu	
Cel ogólny realizacji projektu	
Krótki opis działań	

⁷ W uzasadnionych przypadkach (jeśli np. realizowane zadanie tego wymaga lub jest bardziej skomplikowane), wzór może podlegać modyfikacjom.

Realizator (wydział/referat/inne)	
Miejsce realizacji (adres)	
Monitorowane wskaźniki	
Wydatkowane środki finansowe	
Zaawansowanie realizacji/przygotowania do realizacji	
Planowana data zakończenia (oddania do użytku/realizacji) projektu	
Data sporządzenia karty	

Źródło: opracowanie własne

Opracowane karty powinny zostać przekazane do Referatu Ogólnego, zaś pracownik merytoryczny niniejszego Referatu na podstawie zebranych kart do 31 grudnia danego roku sporządzi raport z realizacji przedsięwzięć. Raport o którym mowa, przedstawiony zostanie Komitetowi Rewitalizacji i będzie jego źródłem wiedzy o bieżących postępach w realizacji GPR.

Wdrożone rozwiązanie przełoży się na realizację zadań związanych z monitoringiem w sposób zgodny z regulacjami prawnymi, w szczególności ustawą o rewitalizacji. Monitoring prowadzony będzie dwupoziomowo:

- 1) Monitoring realizacji celów strategicznych w oparciu o realizację założeń wskaźnikowych. Badanie to przeprowadza się z użyciem wskaźników, które posłużyły do wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Porównuje się stan wyjściowy wartości wskaźników kryzysowych (z poziomu delimitacji) ze stanem obecnym i wyciąga wnioski na temat stwierdzonej dynamiki zmian. Pozwoli to na monitorowanie przemian na obszarze rewitalizacji obrazujących stopień realizacji celów GPR.
- 2) Monitoring realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Projekty podlegają ocenie pod względem terminowości realizacji, zaplanowanej w harmonogramie wdrażania GPR oraz ryzykiem niedotrzymania tych terminów czy napotkanymi trudnościami w ich realizacji. Z drugiej strony należy określić skuteczność ich realizacji w stosunku do zakładanych w karcie przedsięwzięcia wskaźników produktu i rezultatu.

Wskaźniki produktu przypisane są do poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zbiorcza lista tych wskaźników umożliwi faktyczne śledzenie postępów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn – tj. porównanie stanu wyjściowego (projektowanego) do stanu aktualnego.

Tabela 46 Wskaźniki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Wskaźnik	Wartość bazowa (2024)	Wartość w roku docelowym (2031)	Nr projektu, którego dotyczy wskaźnik
----------	-----------------------	---------------------------------	---------------------------------------

Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	0	2	1, 2
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	0	3	1, 2, 5
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	0	2	1, 2
Liczba wspartych obiektów o charakterze nie zabytkowym	0	3	1, 2, 5
Liczba powstałych Miejsc Obsługi Kamperów	0	4	3
Powierzchnia wspieranych zrehabilitowanych gruntów	0	116110 m ²	3
Liczba zorganizowanych wydarzeń	0	75/rok	4, 7, 8
Liczba wspartych urządzeń infrastruktury technicznej	0	1	6

Źródło: opracowanie własne

12.3 Aktualizacja GPR

Biorąc pod uwagę dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze zaistnieć może konieczność zmiany programu. Gdy pojawią się problemy z realizacją zadań zapisanych w GPR i wykazana zostanie niska efektywność w realizacji przedsięwzięć na etapie monitorowania, można skorzystać z możliwości aktualizacji Programu. Jeśli zajdzie konieczność wprowadzania zmian i korekt w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych w dokumencie należy przedstawić ich uzasadnienie. Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 okazać się może niezbędna, np. w przypadku nieosiągnięcia założonych wskaźników w trakcie ich monitorowania lub też w efekcie niskiego zaawansowania prac ujawnionego w procesie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR.

Jak wskazano wyżej, GPR podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy Zwierzyn co najmniej raz na 3 lata. Sporządzona przez Wójta ocena podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji, a także ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej. Gdy pojawi się sygnał, że Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 wymaga zmiany, Wójt występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę, załączając przeprowadzoną ocenę aktualności i stopnia realizacji. Jeśli w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji GPR, stwierdzone zostanie osiągnięcie celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Gminy uchyla uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta.

W zaktualizowanym Programie powinno się znaleźć uzasadnienie przeprowadzonych zmian i ich opis oraz wpływ na dalszą realizację GPR. Zmiana Programu przeprowadzona zostaje w trybie, w jakim był on uchwalony – jeżeli wprowadzone zmiany dotyczą modyfikacji w podstawowych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych lub dotyczą ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, obowiązkowe są konsultacje, uzyskanie opinii, przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

12.4 Harmonogram realizacji

Poniżej przedstawiono ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030. Okresy realizacji poszczególnych działań rewitalizacyjnych ujęte zostały w opisie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 47 Harmonogram realizacji GPR

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030	II kw. 2025 r.
Powołanie i rozpoczęcie prac przez Komitet Rewitalizacyjny	II kw. 2025 r.
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zwierzyn	Niezwłocznie po uchwaleniu GPR
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacyjnego	Od 2025 r. do 2030 r. (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR	Od 2025r. do 2030 r.
Monitoring	Od 2025 r. do 2030 r. (realizowany systematycznie w okresach rocznych)
Ewaluacja okresowa	Od 2025 r. do 2030 r. (realizowana w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna GPR	Od 2023 r. do 2030 r.

Źródło: opracowanie własne

12.5 Koszty zarządzania

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 nie przewiduje konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów zarządzania. System wdrażania oraz upowszechniania działań na rzecz rewitalizacji gminy zaprojektowany został w ramach funkcjonujących struktur organizacyjnych. Dodatkowym ciałem, biorącym udział w procesie zarządzania GPR jest Komitet Rewitalizacji, jednakże jego obsługę lokalowo-administracyjną zapewnia Urząd Gminy Zwierzyn, zaś

zgodnie z Regulaminem stanowiącym załącznik do Uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji praca Komitetu ma charakter społeczny i doradczy.

13. Uspółcześnienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

13.1 U powszechnienie opracowania GPR

Podczas opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 przeprowadzono szereg wymaganych prawem form partycypacji społecznej oraz zaproponowano dodatkowe działania.

1. Konsultacje projektu uchwały Rady Gminy Zwierzyn w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Zwierzyn.

Konsultacje ogłoszone zostały w dniu 11 września 2023 r. Proces konsultacji trwał w dniach 18.09.2023-13.10.2023. Konsultacje miały zasięg ogólnogminny. Konsultacje zostały przeprowadzone w formie:

- zbierania uwag w postaci papierowej przez wypełnienie formularza dostępnego w Urzędzie Gminy Zwierzyn oraz na stronie internetowej gminy,
- zbierania uwag w wersji elektronicznej poprzez wypełnienie formularza on-line dostępnego na stronie internetowej gminy
- zbierania uwag w formie ustnej podczas spotkania dla zainteresowanych planowaną rewitalizacją, które odbyło się 27 września 2023 r. o godz. 12:00 w Gminnym Ośrodku Kultury „Jutrzenka” w Zwierzynie,
- dodatkowo interesariusze mogli wypełnić ankietę dotyczącą proponowanego obszaru rewitalizacji (https://ankieta.deltapartner.org.pl/zwierzyn_ankieta_gpr). Ankietyzacja prowadzona była także od 27 listopada 2023 r.

2. Przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji - podjęcie Uchwały Nr LIX/354/2023 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030.

3. Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Propozycję projektu lub przedsięwzięcia do realizacji w Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Zwierzyn można było zgłosić formie papierowej poprzez wypełnienie formularza zgłoszeniowego załączonego na stronie internetowej gminy lub dostępnego w siedzibie Urzędu Gminy Zwierzyn oraz w formie elektronicznej, korzystając z dedykowanego linka. Formularz w wersji papierowej można było złożyć osobiście w sekretariacie Urzędu Gminy Zwierzyn lub przesłać listem na adres Urzędu. Celem naboru było określenie katalogu konkretnych działań i zadań, które powinny zostać zrealizowane na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Wypełnione formularze przedsięwzięć można było składać w terminie od 11 grudnia 2023 r. do 19 stycznia 2024 r. W ramach prowadzonego naboru nie wpłynęły żadne propozycje projektowe.

W ostatecznym zestawieniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR znalazło się 8 propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wypracowane metodą partycypacyjną.

5. Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030

Włączenie partnerów społecznych w proces opracowywania GPR.

W procesie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) gminy Zwierzyn ważną rolę odegrało zaangażowanie partnerów społecznych, takich jak Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) oraz stowarzyszenie Stolina. Każda z tych instytucji wniosła cenne doświadczenia i przyczyniła się do opracowania działań odpowiadających na potrzeby mieszkańców.

GOPS uczestniczył zarówno w konsultacjach społecznych, jak i w naborze projektów, uwzględniając perspektywę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dzięki temu GOPS i gmina wspólnie realizują kluczowe przedsięwzięcia, które mają na celu poprawę jakości życia w obszarach rewitalizacji. Stowarzyszenie Stolina angażuje się w aktywizację społeczną i zawodową osób zmagających się z wykluczeniem. Poprzez organizację szkoleń, warsztatów oraz innych form wsparcia pomagają mieszkańcom zdobywać nowe umiejętności, włączać się w życie społeczne i wracać na rynek pracy. Włączenie do konsultacji nad GPR pozwoliło na lepsze zrozumienie potrzeb lokalnej społeczności oraz na włączenie działań, które aktywizują mieszkańców do podejmowania ról społecznych, obywatelskich i zawodowych.

Dzięki współpracy tych partnerów proces rewitalizacji w gminie Zwierzyn jest dostosowany do realnych potrzeb i wyzwań społecznych, co zwiększa jego skuteczność i zaangażowanie mieszkańców.

Wszystkie zastosowane formy partycypacyjnego sposobu wypracowania dokumentu posłużyły:

- inicjowaniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu gminnego programu rewitalizacji;
- zapewnieniu w czasie przygotowania i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez mieszkańców;
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji.

13.2 Upowszechnienie wdrażania GPR

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 będzie realizowany poprzez szeroki udział społeczeństwa. Interesariusze procesu rewitalizacji będą włączani w proces:

- pośrednio – poprzez informowanie za pomocą strony internetowej gminy, publikacje promocyjne oraz informacyjne, a także lokalną prasę,
- bezpośrednio – podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych środowisk oraz z organizacjami pozarządowymi (dopuszczalna formuła zdalna).

Interesariuszami procesu rewitalizacji, w stosunku do których prowadzona będzie polityka komunikacji i informacji są: mieszkańcy gminy, a w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji (w tym także poszczególne grupy społeczne, takie jak młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami itp.), lokalni przedsiębiorcy, spółdzielnie, wspólnoty mieszkańców, organizacje pozarządowe oraz grupy nieformalne.

W ramach rozpowszechniania informacji o Gminnym Programie Rewitalizacji podejmowane będą realizowane następujące działania:

- umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy Zwierzyn opracowanego Gminnego Programu Rewitalizacji,
- informowanie za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy o nowo realizowanych zadaniach w ramach GPR,
- publikacja informacji w mediach społecznościowych,
- publikacja raportów z monitoringu i oceny aktualności GPR.

Upowszechnienie wdrażania GPR będzie również realizowane przy wykorzystaniu wypracowanych form współpracy międzysektorowej poprzez:

- powołanie Komitetu Rewitalizacji składającego się z przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji. Komitet stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny rewitalizacji. Będzie on również pełnił funkcję doradczą Wójta Gminy Zwierzyn,
- przygotowywanie informacji bieżących z przebiegu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- opracowanie, co najmniej raz na 3 lata, ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i innych interesariuszy dotyczącej oceny Gminnego Programu Rewitalizacji, prowadzonego procesu rewitalizacji oraz możliwości zgłaszania nowych potrzeb rewitalizacyjnych, wynikających ze zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej,
- organizację co najmniej jednego w roku spotkania informacyjnego (dopuszczalna formuła zdalna) lub współdziałanie w spotkaniach, gremiach, posiedzeniach, w trakcie których mieszkańcy

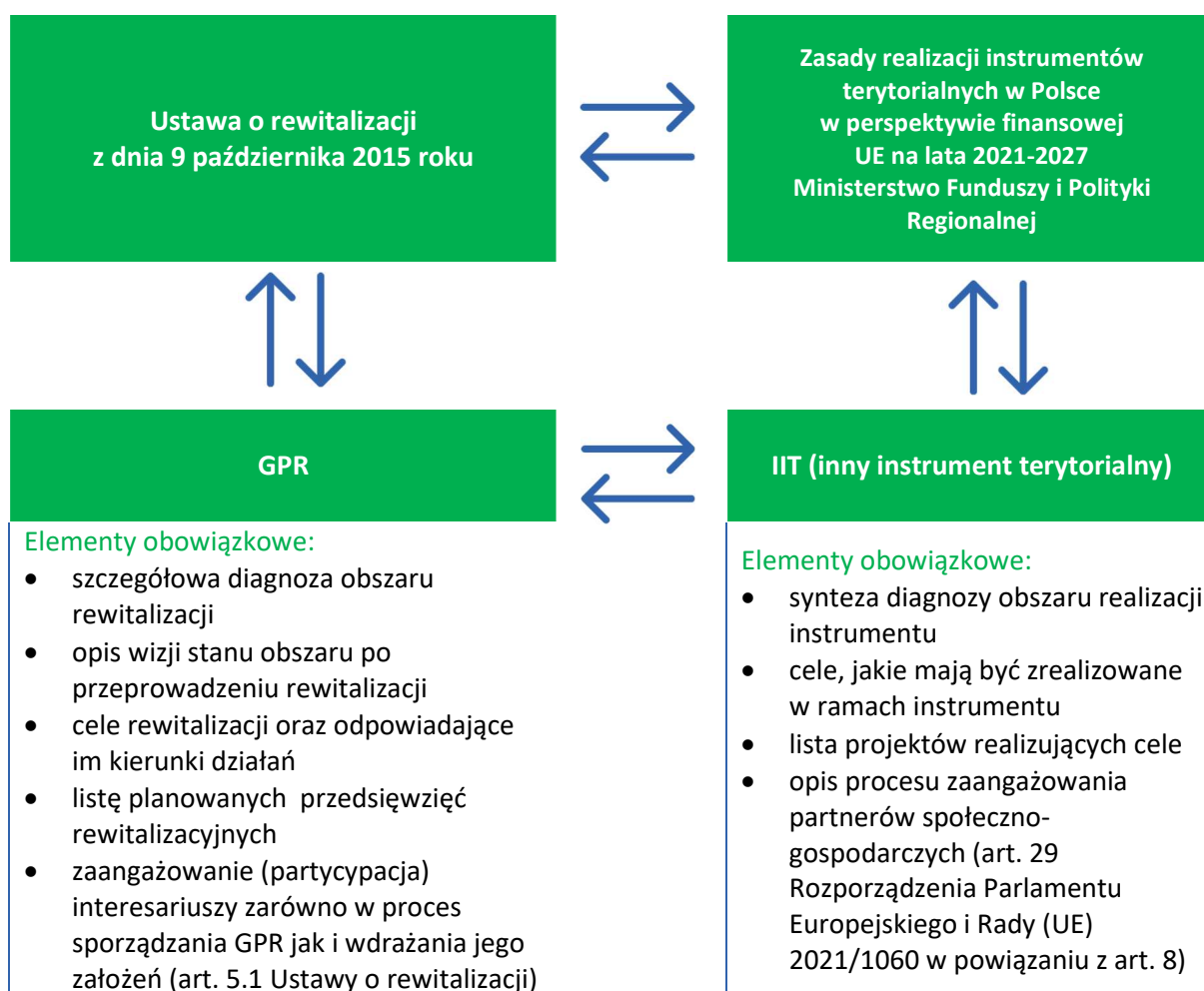
oraz przedstawiciele instytucji lokalnych będą mogli uzyskać informacje na temat aktualnego zaawansowania prac nad wdrożeniem procesu rewitalizacji oraz zgłosić uwagi dotyczące prowadzonych prac.

Proponowane działania mają na celu aktywizację społeczną mieszkańców oraz wspieranie dialogu i współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

14. GPR jako strategia IIT (inny instrument terytorialny)

Idąc za zapisami dokumentu pt.: „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 gminne programy rewitalizacji obligatoryjnie pełnią funkcję strategii IIT w odniesieniu do przewidzianych w nich działań finansowanych ze środków polityki spójności⁸”. Poniżej zaprezentowano schemat blokowy przedstawiający powiązania pomiędzy gminnym programem rewitalizacji, a strategią IIT jako szczególnym narzędziem umożliwiającym pozyskiwanie środków z Funduszy Europejskich.

Schemat 13 Powiązanie GPR i strategii IIT

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o rewitalizacji oraz Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027

Przepisy wykonawcze Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027) wskazują, iż Gminny

⁸ Por. <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/zasady-realizacji-instrumentow-terytorialnych-w-polsce-w-perspektywie-finansowej-ue-na-lata-2021-2027>.

Program Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 stanowi równocześnie strategię IIT ponieważ w dokumencie wzięto pod uwagę obowiązkowe elementy strategii IIT takie jak:

Tabela 48 Elementy obowiązkowe strategii IIT w odniesieniu do poszczególnych rozdziałów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030

Nr rozdziału GPR	Element obowiązkowy strategii IIT
4.	synteza diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
5.	
8.	lista projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;
7.	cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
16.	opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań IIT

Źródło: opracowanie własne na podstawie Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027

Obligatoryjną częścią Strategii IIT jakim jest opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych (..) koreluje z obowiązkowymi przepisami ustawy o rewitalizacji dotyczącymi uspołecznienia procesu tworzenia i wdrażania gminnego programu rewitalizacji. Ustawa o rewitalizacji określa katalog interesariuszy rewitalizacji, przedstawia konieczne formy zaangażowania społeczności lokalnej w proces tworzenia i wdrażania GPR, a także określa katalog podmiotów uprawnionych do tworzenia komitetu rewitalizacji oraz udziału w procesie opiniowania GPR (w szczególności art. 5.1 – partycypacja społeczna, 6.1 – konsultacje społeczne, 7.1 – komitet rewitalizacji w powiązaniu z artykułem 2.2 – interesariusze rewitalizacji i artykułem 17.1 – proces opiniowania)⁹.

W zakresie procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych poza klasycznymi technikami partycypacyjnymi (konsultacje społeczne, spotkania warsztatowe, zbieranie uwag w postaci papierowej, ustnej i elektronicznej¹⁰) przeprowadzono również procedurę opiniowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030. Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278) projekt dokumentu skierowano do następujących podmiotów:

⁹ Ustawa o rewitalizacji <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210000485/T/D20210485L.pdf>.

¹⁰ Szczegóły dotyczące prowadzonych działań partycypacyjnych zostały opisane w rozdziale 16.1.

- zarządu właściwego powiatu – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- zarządu właściwego województwa – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- właściwego wojewody – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- właściwych organów wojskowych, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego,
- właściwej gminnej komisji urbanistyczno-architektonicznej,
- operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych,
- Komitetu Rewitalizacji,
- Krajowego Zasobu Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2020 r. poz. 1100 i 2127 oraz z 2021 r. poz. 11 i 223)
  - w zakresie sposobu zagospodarowania oraz przedsięwzięć związanych z nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu Nieruchomości,

Ponadto, na podstawie art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej w powiązaniu z art. 8. zapewniono możliwość i włączono w proces przygotowania GPR następujących partnerów: władze lokalne i gminne oraz instytucje publiczne, partnerów społecznych i gospodarczych, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie. Wskazane podmioty miały 21 dni na wyrażenie swojej opinii z uwzględnieniem zasady milczącej zgody. Raport z przeprowadzonego procesu opiniowania zostanie opublikowany na internetowej stronie gminy oraz w biuletynie informacji publicznej.

15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Procedury przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko definiuje ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, 1113, 1501, 1506, 1688, 1719, 1890, 1906, 2029). Projekt gminnego programu rewitalizacji, obowiązkowo podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (sooś), o ile wyznacza ramy dla późniejszej realizacji projektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

W dniu 22.08.2024 r. złożono wniosek do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim dotyczący prośby o odstąpienie od konieczności przeprowadzenia Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030.

Rozdział zostanie uzupełniony po otrzymaniu stosownej opinii.

16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Prowadzenie działań w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 nie powoduje konieczności zmian w uchwałach Rady Gminy Zwierzyn. Zapisane w ramach dokumentu projekty rewitalizacyjne nie dotyczą gminnych zasobów mieszkaniowych i nie ingerują w zapisy Wieloletniego Programu Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym Gminy Zwierzyn na lata 2024-2028 (Uchwała NR LX/365/2023 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 28 grudnia 2023 r.)

17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

W ramach prowadzenia działań rewitalizacyjnych na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 nie zakład się wyznaczenia specjalnej strefy rewitalizacji.

17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

Realizacja zaproponowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie wywołuje konieczności wprowadzenia zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zwierzyn, ani też aktualizacji (zmiany) Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego.

Należy jednak mieć na uwadze, że Rada Gminy Zwierzyn przyjęła uchwałę nr I/8/2024 z dnia 22 maja 2024 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Zwierzyn, a zgodnie ze znowelizowaną ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) w GPR wskazuje się zakres niezbędnych zmian w planie ogólnym gminy. Ponadto zgodnie z art. 20 ust. 2. Postępowanie w sprawie zmiany planu ogólnego gminy realizujące ustalenia gminnego programu rewitalizacji prowadzi się w trybie określonym w przepisach ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przy czym jeżeli projekt zmiany planu ogólnego gminy nie zawiera także innych ustaleń, przepisów art. 13 ust. 1 oraz ust. 3 pkt 1 i 2 tej ustawy nie stosuje się. W momencie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji gmina nie posiada planu ogólnego (w trakcie opracowywania), a więc zapisy dokumentu nie wskazują żadnych zmian co do zapisów planu ogólnego. Natomiast zapisy planu ogólnego powinny uwzględniać zapisy Gminnego Programu Rewitalizacji, zwłaszcza na poziomie wskazania wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Spis rysunków, tabel i wykresów

Tabela 1 Schemat celów strategicznych i operacyjnych GPR Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030	11
Tabela 2 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie krajowym	11
Tabela 3 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie regionalnym.	12
Tabela 4 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie lokalnym.....	14
Tabela 5 JCWP w gminie Zwierzyn.....	18
Tabela 6 JCWPd w gminie Zwierzyn.....	19
Tabela 7 Zestawienie obszarów porównawczych	22
Tabela 8 Katalog wskaźników - kryteria delimitacji.....	24
Tabela 9 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników.....	28
Tabela 10 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane.....	28
Tabela 11 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery, część 1	29
Tabela 12 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery, część 2	29
Tabela 13 Obszar porównawcze – podsumowanie występowania problemów społecznych i pozaspółecznych	32
Tabela 14 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych	36
Tabela 15 Powierzchnia i liczba ludności podobszaru rewitalizacji Górecko.....	41
Tabela 16 Obciążenie demograficzne w podobszarze rewitalizacji Górecko.....	42
Tabela 17 Zjawiska demograficzne w podobszarze rewitalizacji Górecko.....	42
Tabela 18 Dane sfery społecznej w podobszarze rewitalizacji Górecko.....	44
Tabela 19 Niebezpieczne wyroby azbestowe w podobszarze Górecko.....	45
Tabela 20 Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne w podobszarze Górecko.....	47
Tabela 21 Negatywne zjawiska techniczne w podobszarze Górecko.....	50
Tabela 22 analiza problemowo-skutkowa podobszaru Górecko.....	52
Tabela 23 powierzchnia i liczba ludności podobszaru rewitalizacji Zwierzyn I.....	53
Tabela 24 Negatywne zjawiska społeczne w podobszarze Zwierzyn I.....	58
Tabela 25 wskaźniki gospodarcze dla podobszaru Zwierzyn I.....	60
Tabela 26 Negatywne zjawiska środowiskowe w podobszarze Zwierzyn I.....	61
Tabela 27 Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne podobszaru Zwierzyn I.....	62
Tabela 28 analiza problemowo-skutkowa podobszaru Zwierzyn I.....	67
Tabela 29 Powierzchnia i liczba ludności podobszaru rewitalizacji Zwierzyn II.....	70
Tabela 30 Negatywne zjawiska społeczne w podobszarze Zwierzyn II.....	72
Tabela 31 Wskaźniki gospodarcze dla podobszaru Zwierzyn II.....	73
Tabela 32 Niekorzystne zjawiska środowiskowe w podobszarze Zwierzyn II.....	75
Tabela 33 Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne podobszaru Zwierzyn II.....	76
Tabela 34 wskaźniki techniczne podobszaru Zwierzyn II.....	79
Tabela 35 analiza problemowo-skutkowa podobszaru Zwierzyn II.....	82
Tabela 36 Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w gminie Zwierzyn.....	83

Tabela 37 Synteza potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do podobszarów rewitalizacji w Gminie Zwierzyn.....	84
Tabela 38 Cele rewitalizacji w gminie Zwierzyn.	90
Tabela 39 Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	92
Tabela 40 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	113
Tabela 41 Projekty Gminy Zwierzyn zrealizowane w latach 2014-2020.....	119
Tabela 42 Podsumowanie komplementarności GPR.	125
Tabela 43 Ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	130
Tabela 44 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR.....	136
Tabela 45 Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.....	137
Tabela 46 Wskaźniki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	138
Tabela 47 Harmonogram realizacji GPR.....	140
Tabela 48 Elementy obowiązkowe strategii IIT w odniesieniu do poszczególnych rozdziałów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030	147
Grafika 1 Podział gminy na obszary porównawcze.....	23
Grafika 2 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie sfery społecznej	30
Grafika 3 Podobszar rewitalizacji Górecko.....	33
Grafika 4 Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I.....	34
Grafika 5 Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II.....	35
Grafika 6 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w gminie Zwierzyn.	38
Grafika 7 Ortofotomapa podobszaru rewitalizacji Górecko.....	39
Grafika 8 ortofotomapa podobszaru rewitalizacji.	41
Grafika 9 Zagospodarowanie terenu podobszaru Górecko.	47
Grafika 10 Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I.....	54
Grafika 11 Ortofotomapa podobszaru rewitalizacji Zwierzyn I.....	56
Grafika 12 Zagospodarowanie terenu podobszaru Zwierzyn I.	63
Grafika 13 Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II.....	69
Grafika 14 Ortofotomapa podobszaru rewitalizacji Zwierzyn II.....	70
Grafika 15 Zagospodarowanie terenu podobszaru Zwierzyn II.....	77
Zdjęcie 1 Budynek dawnej szkoły w Górecku.....	49
Zdjęcie 2 Budynek po dawnej szkole w Górecku, teren przyszkolny.....	50
Zdjęcie 3 Zwierzyn stacja Friedeberg Ost w 1910 r.....	55
Zdjęcie 4 Stacja kolejowa Zwierzyn.....	55
Zdjęcie 5 Nieużytkowany budynek przy ul. Szerokiej.....	65
Zdjęcie 7 Teren po wyrobiskowy.	71
Zdjęcie 8 Teren po wyrobiskowy, obecne Jezioro Zwierzynieckie.....	78
Zdjęcie 6 Nieużytkowany budynek dawnego przedszkola.	79

<i>Schemat 1 Etapy przygotowania części diagnostycznej GPR. ....</i>	<i>37</i>
<i>Schemat 2 Problemy i potencjały sfery społecznej w podobszarze Górecko. ....</i>	<i>45</i>
<i>Schemat 3 Problemy i potencjały pozaspółeczne podobszaru Górecko.....</i>	<i>51</i>
<i>Schemat 4 Problemy i potencjały społeczne podobszaru Zwierzyn I.....</i>	<i>60</i>
<i>Schemat 5 Problemy i potencjały pozaspółeczne podobszaru Zwierzyn I.....</i>	<i>65</i>
<i>Schemat 6 Problemy i potencjały sfery społecznej podobszaru Zwierzyn II.....</i>	<i>73</i>
<i>Schemat 7 Problemy i potencjały pozaspółeczne podobszaru Zwierzyn II.....</i>	<i>80</i>
<i>Schemat 8 Logika planowania interwencji rewitalizacyjnej. ....</i>	<i>86</i>
<i>Schemat 9 Cechy przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. ....</i>	<i>92</i>
<i>Schemat 10 Komplementarność przestrzenna GPR Gminy Zwierzyn.....</i>	<i>116</i>
<i>Schemat 11 Struktura zarządzania GPR. ....</i>	<i>133</i>
<i>Schemat 12 Struktura powołania Komitetu Rewitalizacji.....</i>	<i>135</i>
<i>Schemat 13 Powiązanie GPR i strategii IIT.....</i>	<i>146</i>

Załącznik 1. Matryca logiczna procesu rewitalizacji

Wizja: W wyniku przeprowadzonej interwencji rewitalizacyjnej społeczność obszaru stała się wspólnotą gminy Zwierzyn. Zaobserwowano poprawę ich sytuacji społecznej oraz odczuwalnej jakości życia. Dzięki działaniom, które zwiększyły dostępność usług publicznych i społecznych, poprzez adaptacje i modernizację istniejących obiektów (pustostanów) doszło do integracji i aktywizacji mieszkańców. Zminimalizowano ryzyko społecznego wykluczenia osób borykających się z problemami bezrobocia, trudnościami rodzinnymi i ubóstwem. Dostosowane do potrzeb mieszkańców przestrzenie stały się miejscem spotkań i integracji mieszkańców podobszarów rewitalizacji i całej gminy. Dostosowanie jakości i dostępności przestrzeni publicznych przyczyniło się pozytywnie do aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu gminy. W konsekwencji podjętych działań gmina stała się atrakcyjnym miejscem do życia.

Wymiar diagnostyczno-koncepcyjny

	Zdiagnozowane problemy	Kierunki działań	Cele rewitalizacji
Sfera społeczna	<ul style="list-style-type: none"> Wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego, Zjawisko bezrobocia, wykluczenia społecznego osób i grup mieszkańców, Wysoka skala korzystania ze świadczeń pomocy, Problemy przemocy i uzależnień dotyczące rodziny zamieszkujące obszar rewitalizacji, Ujemny przyrost naturalny (podobszar Zwierzyn I i Zwierzyn II), Niski poziom bezpieczeństwa publicznego (podobszar Zwierzyn I) 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Utworzenie warunków sprzyjających integracji różnych grup społecznych, w tym osób narażonych na ryzyko marginalizacji. 1.2 Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji. 1.3 Stworzenie instytucji oferujących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców oraz poprawie jakości ich życia. 	Minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych i włączenie społeczne mieszkańców, poprzez wsparcie i aktywizację
Sfera gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> Zjawisko bezrobocia 	<ol style="list-style-type: none"> 1.2 Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji. 1.3 Stworzenie instytucji oferujących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców oraz poprawie jakości ich życia. 	
Sfera techniczna i przestrzenno-funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> Niedostosowanie obiektów do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami i w zakresie energooszczędności, Niska jakość i braki w infrastrukturze publicznej i społecznej oraz rekreacyjnej, Niska dostępność do usług publicznych i zdrowotnych (podobszar Górzecko i Zwierzyn II) 	<ol style="list-style-type: none"> 2.1 Modernizacja i adaptacja budynków (pustostanów) w celu prowadzenia usług społecznych. 2.2 Zagospodarowanie przestrzeni publicznych zgodnie z potrzebami mieszkańców. 	Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obiektom i przestrzeniom z uwzględnieniem działań na rzecz ochrony środowiska
Sfera środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> Zanieczyszczenia powietrza, nie ekologiczne źródła ogrzewania gospodarstw domowych, szkodliwe dla zdrowia i środowiska wyroby azbestowe, Niski udział terenów biologicznie czynnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 2.2 Zagospodarowanie przestrzeni publicznych zgodnie z potrzebami mieszkańców. 2.3 Rekultywacja zdegradowanych terenów, nadanie im nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych i poprawa bioróżnorodności. 	

Operacyjny poziom interwencji

	Projekty		Problem, który zostanie rozwiązany	Spodziewane efekty
	Projekt infrastrukturalny	Projekty społeczne		
I	Adaptacja i remont budynku na potrzeby prowadzenia działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie		<ul style="list-style-type: none"> Wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, spadek liczby klientów OPS

	Przestrzeń Inspiracji	Centrum Integracji Społecznej i Kulturalnej	<ul style="list-style-type: none"> • Zjawisko bezrobocia, wykluczenia społecznego osób i grup mieszkańców • Wysoka skala korzystania ze świadczeń pomocy społecznej • Problemy przemocy i uzależnień dotyczące rodziny zamieszkujące obszar rewitalizacji • Ujemny przyrost naturalny • Niedostosowanie obiektów do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami i w zakresie energooszczędności • Niska jakość i braki w infrastrukturze publicznej i społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> – większa liczba wydarzeń i imprez integracyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych – zwiększone uczestnictwo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w życiu społeczno-kulturalnym gminy
	Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne - nadanie nowych funkcji budynkowi przy ul. Wojska Polskiego 58	Program Wsparcia Młodzieży		
II	Zagospodarowanie zdegradowanego terenu pokopalnianego oraz terenu Jeziora Zwierzyneckiego, stworzenie miejsc rekreacji i spędzania czasu wolnego dla mieszkańców w każdym wieku.	Lato Aktywności w Zwierzynie	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostosowanie obiektów do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami i w zakresie energooszczędności • Niska jakość i braki w infrastrukturze publicznej i społecznej • Niska dostępność do usług publicznych i zdrowotnych (podobszar Górecko i Zwierzyn II) • Zanieczyszczenia powietrza, nie ekologiczne źródła ogrzewania gospodarstw domowych, szkodliwe dla zdrowia i środowiska wyroby azbestowe • Niski udział terenów biologicznie czynnych • Zagrożenie suszą, brak zabezpieczenia ludności. 	<ul style="list-style-type: none"> – Dostępność usług społecznych i publicznych na poziomie zapotrzebowania mieszkańców, – Poprawa jakości i dostępności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych – Poprawa wizerunku, estetyki, funkcjonalności przestrzeni publicznych – Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji – Aktywne korzystanie z lokalnych miejsc, przestrzeni publicznych
	Remont istniejącej studni głębinowej na potrzeby awaryjnego zaopatrzenia mieszkańców i hodowców Doliny Noteci w wodę pitną w miejscowości Górecko			

Załącznik 2 załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – mapa poglądowa

Uzasadnienie

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024 - 2030 został sporządzony zgodnie z wymogami Ustawy o rewitalizacji (Dz. U. 2024 poz. 278), uwzględniając wszystkie niezbędne elementy zarówno w sensie merytorycznym (zawartość poszczególnych rozdziałów), jak i organizacyjnym obejmującym proces partycypacji społecznej. Pierwszym etapem pracy, prowadzącym do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji było przeprowadzanie diagnozy delimitacyjnej, która pozwoliła wyodrębnić obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Zwierzyn. Potwierdzeniem wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji jest Uchwała nr LVIII/350/2023 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 30 października 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Zwierzyn (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2023 r. Poz. 2663). Uchwała zgodnie z wymogami ustawowymi została poddana konsultacjom społecznym. Kolejnym krokiem było przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 (Uchwała nr LIX/354/2023 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030). Dokument został opracowany przy zastosowaniu szerokiej partycypacji: przeprowadzono otwarty nabór projektów rewitalizacyjnych (11.12.2023 r. – 19.01.2024 r.) oraz otwarte spotkania dla interesariuszy rewitalizacji. Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 poddany został konsultacjom społecznym w terminie od 12.09.2024 r. do 17.10.2024 r., a także procedurze opiniowania zgodnie z art. 17 ustawy o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278). Wynikłe w trakcie procesów uwagi oraz opinie zostały uwzględnione w dokumencie.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 będzie realizowany w szerokim konsensusie społecznym. Interesariusze będą włączani w proces rewitalizacji zarówno pośrednio jak i bezpośrednio (strona internetowa, prasa, spotkania z mieszkańcami oraz pozostałymi interesariuszami procesu rewitalizacji). Interesariuszami procesu rewitalizacji, w stosunku do których prowadzona będzie polityka komunikacji i informacji są: mieszkańcy, a zwłaszcza mieszkańcy obszaru rewitalizacji (w tym także poszczególne grupy społeczne, takie jak młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami itp.), lokalni przedsiębiorcy, spółdzielnie, wspólnoty mieszkańców, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne.